

UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

Mgr. Jana Kunderátová

Právna (ne)regulácia spoločnosti Airbnb

Rigorózna práca

Tématický okruh: Občianske právo

Dátum vypracovania práce (uzavrenia rukopisu) : 14. 6. 2018

Prehlasujem, že som predkladanú rigoróznú prácu vypracovala samostatne, že všetky použité zdroje boli riadne uvedené a že práca nebola využitá k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

Ďalej prehlasujem, že vlastný text tejto práce vrátane poznámok pod čiarou má 207.364 znakov vrátane medzier.

rigorozantka

V La Roche Posay dňa 14. 6. 2018

Pod'akovanie

Ďakujem mojim milovaným, že sú.

Obsah

Úvod	1
1 ZDIEĽANÁ EKONOMIKA	4
1.1 Pojem zdieľaná ekonomika.....	5
1.2 Terminologické vymedzenie ďalších pojmov	8
1.3 História zdieľanej ekonomiky.....	11
2 SUBJEKTY PÔSOBIACE V RÁMCI ZDIEĽANEJ EKONOMIKY	13
2.1 Sprostredkovateľ služby: Airbnb.....	15
2.1.1 Základný popis priebehu rezervácie prostredníctvom Airbnb.....	16
2.1.2 Právna povaha služieb spoločnosti Airbnb.....	18
A Právna povaha vzťahov s Airbnb.....	18
B Airbnb ako služba informačnej spoločnosti.....	20
C Airbnb ako poskytovateľ služieb krátkodobých nájmov?.....	22
D Daňové aspekty Airbnb	26
E Spoločenská zodpovednosť Airbnb.....	28
2.2 Poskytovateľ služby: hostiteľ	33
2.2.1 Právna povaha poskytovateľa služby.....	34
A Vymedzenie súkromnoprávných vzťahov s poskytovateľom.....	34
B Poskytovateľ služby ako podnikateľ?	37
2.2.2 Povinnosti poskytovateľa služieb	42
A Základné povinnosti.....	42
B Daňové povinnosti	43
C Ďalšie povinnosti.....	47
2.2.3 „Profesionálni“ poskytovatelia služieb	50
2.3 Užívateľ služby: hosť	53
2.3.1 Právna povaha užívateľa služby	53
A Vymedzenie súkromnoprávných vzťahov s užívateľom	53

B Vybrané povinnosti poskytovateľa a sprostredkovateľa v oblasti spotrebiteľského práva.....	55
3 PRÁVNA REGULÁCIA.....	67
3.1 Príčiny a požiadavky právnej regulácie Airbnb.....	69
3.2 Jednotlivé regulačné prístupy	74
3.2.1 Bez špeciálnej úpravy právneho poriadku.....	74
3.2.2 Kľúčová spolupráca s Airbnb	74
3.2.3 Zmena právneho poriadku, ktorá zohľadní špecifiká Airbnb	75
3.2.4 „Tvrдый boj“ s Airbnb	79
3.2.5 Úplný zákaz Airbnb	79
3.3 Právna regulácia zdieľanej ekonomiky v rámci EÚ	82
3.4 Úvahy de lege ferenda	87
3.4.1 Hlbšia integrácia	87
3.4.2 Deregulácia a dobrá spolupráca s Airbnb	88
3.4.3 Diferenciácia.....	91
3.4.4 Tzv. regulácia pomocou dát	94
3.5 Záver	97
Záver	99
Zoznam skratiek.....	102
Zoznam zdrojov	1
Abstrakt.....	17
Abstract.....	19

Úvod

*„Přírodo, přírodo, život nezahyne! Zase se začne z lásky, začne se nahý a maličký;
ujme se v pustině, a nebude mu k ničemu, co jsme dělali a budovali, k ničemu města a
továrny, k ničemu naše umění, k ničemu naše myšlenky, a přece nezahyne! Jen my jsme
zahynuli. Rozvalí se domy a stroje, rozpadnou se systémy a jména velikých opadají jako listí;
jen ty, lásko, vykveteš na rumišti a svěříš větrům semínko života.“*

Karel Čapek¹

Počet prací, ktoré sa zaoberajú spoločnosťou Airbnb z právneho hľadiska je stále celkom minimálny. Tým skôr, ak sa zaoberajú jej občianskoprávnymi aspektami. Z tohto dôvodu považujem túto tému za veľmi aktuálnu a vhodnú ku spracovaniu rigorózneho práce.

Obecným cieľom predkladanej práce je poukázať na tak bežnú súčasť nášho života, akým sú dnes služby spoločnosti Airbnb a zdieľanej ekonomiky vôbec, a to vo vzťahu k množstvu otvorených právnych otázok a problematickým miestam právnej úpravy, pred ktorými nestojí len ČR, ale aj členské štáty EÚ a vlastne aj celý svet. Práve tieto v tejto práci vyhládam a analyzujem.

Predstavená rigorózna práca má tieto tri hlavné ciele:

1. Rozobrať základné súvislosti v kontexte Airbnb, a to hlavne nasledujúcich vybraných tém: identifikácia jednotlivých základných subjektov zdieľanej ekonomiky, ich právne postavenie (práva, povinnosti) a právna kvalifikácia služieb Airbnb (jeho fungovanie a činnosť) predovšetkým z právneho kontextu v zdieľanej ekonomike.
2. Upozorniť na málo rozvinutú (a teda fakticky nijak nevykonávanú) reguláciu v oblasti zdieľanej ekonomiky a identifikovať základné problémové oblasti.
3. Ponúknuť vlastné odôvodnené úvahy nad možnosťou podľa mňa najvhodnejších zmien právnej úpravy do budúcnosti, keďže kritizovať vie každý. To v prípade veľmi obľúbenej Airbnb mediálnej masáže verejnosti platí dvojnásobne...

Z môjho uhla pohľadu som si vybrala náročnú tému, ktorá má niekoľko medzioborových presahov. Nevenovala som sa teda výhradne inštitútom občianskeho práva,

¹ ČAPEK, Karel. R.U.R. V Prahe: Fortuna Libri, 2018. ISBN 978-80-7546-163-6.

ale aj inštitútom finančného práva, ďalej európskeho, správneho, medzinárodného práva verejného a súkromného, či teórie práva. Táto práca sa snaží byť súborom autentických pohľadov na Airbnb optikou nielen týchto rôznych oborov a právnych odvetví, ale aj rôznych názorových prúdov.

Som presvedčená o tom, že som si vybrala a zvolila tému vysoko aktuálnu a pre mňa veľmi vhodnú, keďže som po ročnom štúdiu na Univerzite Paris 2 Panthéon-Assas (vd'aka výmennému pobytu vrámci programu Erasmus +) pracovala v realitnej kancelárii Pick Your Place v Paríži na pozícii obchodnej a právnej stážistky, ktorá využívala Airbnb ako jeden zo svojich hlavných distribučných kanálov. Následne som s priateľom založila spoločnosť Pierre Jeanne s.r.o., ktorej hlavnou obchodnou náplňou bolo sprostredkovanie ubytovania pre študentov a modelky v Paríži. Mimo tieto pracovné skúsenosti využívam aj iné online platformy zdieľanej ekonomiky, ako napr.: Uber (predovšetkým Uber Pool²) a v rámci svojich prekladateľských aktivít ďalej platformu Upwork³ a WorkMarket⁴. Mimo toho som sama Airbnb z pozície hosťa využila niekoľkokrát. Tým pádom budem v tejto práci vychádzať predovšetkým z mojich osobných a pracovných skúseností, čo považujem vždy za lepšie. O to viac v tomto prípade, kde som sa nemohla oprieť o štandardne spracovanú oblasť právnej vedy, pretože táto téma nie je príliš spracovaná v tradičnej právnickej literatúre. Snažila som sa k úlohe pristúpiť kreatívne a verím, že aj vydarene.

K dosiahnutiu cieľov práce som používala predovšetkým pracovnú metódu deskripcie, komparácie, analýzy a syntézy. Pre poznanie predmetu práce v jeho úplnosti využijem metódu syntézy, kedy na základe jednotlivých zistení učiných metódou analýzy vytvorím závery poskytujúce (verím) ucelený pohľad na danú problematiku. Metóda komparácie je využívaná pri úvahách o právnej regulácii. Pri interpretácii právnych noriem využijem hlavne metódu jazykového, logického a systematického výkladu.

Verím, že toto práca obohatí čitateľove pohľady na problematiku Airbnb o prezentované pestré názory na jednotlivé aspekty danej problematiky (a to nielen z právneho hľadiska) a buď ho utvrdí v jeho zastávaných názoroch, či naopak v ňom vzbudí pochybnosti v návaznosti na argumenty prezentované v tejto práci. Rovnako dúfam, že po prečítaní mojej práce bude mať informačne relevantnú predstavu o tom, akým spôsobom na danú

² Uber Pool je zdieľanie cesty ešte s ďalšími cestujúcimi. Zdroj: uberPOOL vs. uberX - How Does uberPOOL Work? | Uber. [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.uber.com/cs-CZ/ride/uberpool/>

³ Multioborová pracovná platforma <https://www.upwork.com>

⁴ Multioborová pracovná platforma <https://www.workmarket.com/>

problematiku nahliadam a zhliadne ju užitočnou k pokračovaniu a rozvinutiu tak potrebnej diskusii nad témou právnej regulácie služieb spoločnosti Airbnb.

1 ZDIEĽANÁ EKONOMIKA

« V trhovom kapitalizme stratila rozhodujúci význam základná ústredná operácia, ktorá doposiaľ profitovala, tj. prevod vlastníctva. Z predajcov a kupujúcich sa stávajú poskytovatelia a užívatelia hodnôt, služieb, prežitkov, informácií atp. »

Jan Hurdík⁵

V dnešnej dobe nie je nič neobvyklé, aby bežný spotrebiteľ cestoval BlaBlaCarom, prenajal si, nakúpil potraviny a nechal si ich doručiť pomocou aplikácie Instacart, najal si osobnú asistentku pomocou aplikácie FancyHands, nechal poupratovať svoj byt prostredníctvom aplikácie Hany, nechal vyprať a vyžehliť prádlo cez Washio, zapojil novú televíziu cez TaskRabbit, odcestoval na víkend BlaBlaCarom a prenajal si letný domček cez Airbnb.

Zdieľaná ekonomika sa veľmi rýchlo stala obrovským fenoménom 21. storočia a je v súčasnosti veľmi skloňovným pojmom, ktorý vyvoláva silné emócie. Aj napriek tomu (alebo možno práve preto) však nie je možné povedať, že by tento pojem mal úplne jednoznačný obsah.

Pojem zdieľaná ekonomika⁶ je najvyužívanejší, môžeme sa však stretnúť aj s termínami « *spoluspotrebiteľstvo* », « *peer-to-peer ekonomika* », « *kolaboratívna ekonomika* », ⁷ « *kolaboratívne hospodárstvo* », « *ekonomika platforiem* », « *služby na požiadanie* », « *zdieľaná spotreba* » a mnoho ďalších. Aj napriek tomu, že niektorí odborníci⁸ proti pojmu zdieľaná ekonomika v poslednej dobe vznášajú určité výhrady, ja sa ho vo svojej práci pridržam z dôvodu jeho známosti pre širokú aj odbornú verejnosť.

Fenomén zdieľanej ekonomiky niektorí dokonca nazývajú ako *disruptive innovation* (narušujúca inovácia)⁹ je výzvou pre mnohé odvetvia aj pre ďalšie vedné obory. V tých

⁵ HURDÍK, Jan. *Osoba a její soukromoprávní postavení v měnícím se světě*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 41. ISBN 80-210-3322-3.

⁶ V angličtine označovaná termínami « *sharing economy* », « *gig economy* », « *collaborative economy* », či « *peer-to-peer economy* ».

⁷ Vid' str. 4 - "Terminologické vymedzenie ďalších pojmov"

⁸ Z českých odborníkov pojem zdieľaná ekonomika považuje za problematický napr. prof. Pichrt, zo zahraničných autorov napr. Tom Slee.

⁹ GUTTENTAG, Daniel. *Airbnb: Disruptive innovation and the rise of an informal tourism accommodation sector*. *Current Issues in Tourism* [online]. 2015, vol. 18, no. 12 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.heartland.org/publications-resources/publications/Airbnb-disruptive-innovation-and-the-rise-of-an-informal-tourism-accommodation-sector>

najčiernejších scenároch je zdieľaná ekonomika často označovaná za oblasť, ktorá má veľmi blízko k nežiadúcemu javu známemu ako šedá ekonomika či k neblahým dôsledkom prekarizácie práce.¹⁰

V prípade zdieľanej ekonomiky sa pozornosť presúva od otázok spojeným s nabývaním vlastníctva k otázkam « zdieľania » - z pohľadu občianskeho práva je « zdieľanie » realizované hlavne prostredníctvom inštitútov nájmu, výpůjčky či zápůjčky.

1.1 Pojem zdieľaná ekonomika

Definovať zdieľanú ekonomiku ako pojem je pomerne obtiažne hneď z niekoľkých dôvodov:

Za prvé sa jedná o fenomén, ktorého definícia sa zatiaľ dostatočne neustálila. Nie však (ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať a ako niektorí uvádzajú) z dôvodu jeho novoty, lebo (ako bude uvedené nižšie),¹¹ nejedná sa o pojem zcela nový. Skutočným dôvodom je skôr súčasný búrlivý rozvoj nových služieb zdieľanej ekonomiky, medzi ktorými často panujú zreteľné rozdiely, ktoré doposiaľ neumožnili jednoznačné definičné ukotvenie.

Druhým dôvodom, ktorý už bol zmienený v úvode práce je ten, že pojem zdieľaná ekonomika je často používaný zameniteľne s inými pojmami, ktoré majú však obvykle svoj špecifický význam. Len článok « *Defining the Sharing Economy: What Is Collaborative Consumption - And What Isn't?* »¹² uvádza okrem pojmu zdieľaná ekonomika ďalších 15 termínov, ktoré majú podobný, ale nie totožný význam a často sa užíajú *promiscue* bez väčšieho ohľadu na ich vzájomné odlišnosti. To vnáša do pojmu zdieľaná ekonomika prvky, ktoré patria skôr iným pojmom, čo nezľahčuje jeho definíciu.

Táto práca využíva pojem zdieľaná ekonomika nielen preto, že ide o pojem najužívanejší, ale aj z toho dôvodu, že aspoň čiastočne podľa prevažujúceho názoru odbornej verejnosti spoločnosť Airbnb naplňuje definičné znaky zdieľanej ekonomiky.

¹⁰ Codagnone, C., Abadie, F., Biagi, F. The Future of Work in the 'Sharing Economy'. Market Efficiency and Equitable Opportunities or Unfair Precarisation? [online]. Institute for Prospective Technological Studies, 2016 [cit. 13.06.2018] Dostupné z: <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC101280/jrc101280.pdf>

¹¹ Vid' str. 11 - "História zdieľanej ekonomiky"

¹² Defining the Sharing Economy: What Is Collaborative Consumption – And What Isn't? Fastcompany.com [online]. 2015 [cit. 22.05.2018]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3046119/defining-the-sharing-economy-what-is-collaborative-consumption-and-what-isnt>

Posledným dôvodom vysvetľujúcim absenciu jasnej definície zdieľanej ekonomiky, ktorý čiastočne súvisí s dôvodom predchádzajúcim je ten, že ako zdieľaná ekonomika sú často označované aj služby, ktoré toho spolu majú len pramálo spoločné. Niektoré z týchto služieb navyše nie je možné považovať ani za služby zdieľanej ekonomiky, lebo v nich úplne absentuje prvok « zdieľania » akéhokoľvek statku Zonky (P2P pôžičky),¹³ Kickstarter (crowdfunding),¹⁴ Etsy (predaj ručne vyrábaných výrobkov), či dokonca aj Vandebrom (predaj elektrickej energie vyprodukovanej nezávislými malovýrobcami),¹⁵ Kry (online poskytovanie lekárskej starostlivosti)¹⁶ alebo originálny BetrSpot¹⁷ (« predaj » miesta v rade).

Nájdenie jednotnej definície, ktorá uspokojivým spôsobom vystihne tieto rozličné služby je veľmi obtiažnou úlohou.

Definovať zdieľanú ekonomiku a stanoviť kritériá, ktoré jednotlivé služby musia spĺňať, aby mohli byť za zdieľanú ekonomiku považované, je podľa môjho názoru absolútne kľúčové pre akúkoľvek právnu úpravu a následnú právnu reguláciu jednotlivých služieb zdieľanej ekonomiky.

Nedá mi v tejto súvislosti nespomenúť hlavnú zaujímavosť belgického zákona, v rámci ktorého došlo ku zavedeniu jasného (ale dobrovoľného) schvaľovacieho procesu, ktorým musia jednotlivé služby zdieľanej ekonomiky v Belgicku prejsť. Každá služba, ktorá má záujem byť posudzovaná ako služba zdieľanej ekonomiky (s ktorou je spojené hlavne

¹³ P2P pôžičky (tj. *peer-to-peer lendings*) sú pôžičky bez účasti bankovej či inej peňažnej inštitúcie sprostredkované prostredníctvom online platformy (obvykle licencovanej spoločnosti), ktorá spája väčšie množstvo veriteľov s dlžníkmi. Zdroj: Peer-To-Peer (P2P) Lending | Investopedia. *Investopedia - Sharper Insight. Smarter Investing.* [online]. Copyright © 2018, Investopedia, LLC. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/p/peer-to-peer-lending.asp>

¹⁴ Crowdfunding je alternatívny spôsob financovania projektov či produktov spočívajúci v získaní peňazí od väčšieho množstva osôb, kedy každá z týchto osôb prispieje prostredníctvom online platformy relatívne malou čiastkou výmenou za neskoršie nemonetárne protiplnenie (najčastejšie konkrétny výrobok či služba, ktoré sú prostredníctvom crowdfundingu financované), príp. i bez protiplnenia. Zdroj: Crowdfunding. *Investopedia - Sharper Insight. Smarter Investing.* [online]. Copyright © 2018, Investopedia, LLC. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/c/crowdfunding.asp>

¹⁵ The Sharing Economy Takes On Electricity, So You Can Buy Your Power Fr. *Fast Company* | *The future of business* [online]. Copyright © [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3036271/the-sharing-economy-takes-on-electricity-so-you-can-buy-your-power-from-neighbors>

¹⁶ <https://www.kry.se/>

¹⁷ 7 Legal Issues to Consider in the Sharing Economy. *docurex® Datenraum - Due Diligence, Mergers & Real Estate* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.docurex.com/en/7-legal-issues-to-consider-in-the-sharing-economy/>

priaznivejšie danenie jej poskytovateľov)¹⁸ je povinná požiadať o súhlas s udelením tohoto statusu Federálnu verejnú finančnú službu (*Service public fédéral Finances*).¹⁹

Stanovenie aspoň základných definičných znakov zdieľanej ekonomiky a následné *ad hoc* posudzovanie ich splnenia považujem zatiaľ za najvhodnejší spôsob. *Ex ante* posúdenie zamýšľaného fungovania jednotlivých služieb prospeje nielen právnej istote, ale aj ochrane poskytovateľov a užívateľov služieb zdieľanej ekonomiky.

Vágnosť väčšiny definícií zdieľanej ekonomiky umožňuje podradiť pod ne prakticky akúkoľvek službu.²⁰ Právne relevantná definícia by podľa mňa mala vždy obsahovať aspoň nasledujúce prvky:

1. mala by odkazovať na existenciu určitej online platformy a brať do úvahy jej funkciu
2. mala by mať na pamäti trojstranný právny vzťah medzi subjektami zdieľanej ekonomiky
3. mala by usilovať o rozlíšenie príležitostných a profesionálnych poskytovateľov služieb (alebo vylúčenie profesionálnych poskytovateľov služieb z rámca zdieľanej ekonomiky).²¹

Ajkeď obecná definícia zdieľanej ekonomiky doposiaľ nebola prijatá, po vzore Európskej Komisie ju je možné vnímať ako: *“obchodné modely, v ktorých sú činnosti uľahčované platformami pre spoluprácu, ktoré vytvárajú otvorený trh pre dočasné využívanie tovarov alebo služieb často poskytovaných súkromnými osobami. Ekonomika zdieľania zahrňuje tri kategórie aktérov:*

¹⁸ QUAGHEBEUR, Marc. Belgium Introduces a Tax Regime for the Sharing Economy. De Broeck Van Laere & Partners [online]. [cit. 18.05.2018]. Dostupné z: <http://www.dvp-law.com/documents/news-items/20160708-belgium-introduces-a-tax-regime-for-the-sharing-economy-.xml>

¹⁹ HUYGHE, Alain; VANN HOOREBEKE, Annick. Belgian special regime covering the sharing economy. Lexology.com [online]. [cit. 18.05.2018]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5a5618c5-609b-40c3-904f-5a7b6cd5dd89>

²⁰ MATOCHA, Jakub; SVOBODA, Jakub. Nevymezovaný pojem sdílené ekonomiky jako nástroj k obcházení regulace. In: PICHRT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub. (eds.) Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-874-2

²¹ Vid' str. 50 - "Profesionální poskytovatelé služeb"

1. *poskytovateľov služieb, ktorí zdieľajú svoje aktíva, zdroje, čas a/alebo schopnosti – môže sa jednať o súkromné osoby ponúkajúce príležitostne služby (tzv. peers, teda subjekty na rovnakej úrovni)*
2. *ich užívateľov*
3. *a sprostredkovateľov, ktorí prostredníctvom online platformy prepájajú poskytovateľov a užívateľov a uľahčujú transakcie medzi nimi (často nazývané “platformy pre spoluprácu”).*

*Transakcie v rámci zdieľanej ekonomiky obecné nezahrňujú zmenu vlastníctva a môžu byť prevádzané pre zisk aj neziskovo.*²²

Podľa môjho názoru sa jedná o najpodrobnejšiu definíciu zdieľanej ekonomiky, ktorá má nepochybne aj najväčšiu právnu relevanciu. Táto definícia v sebe zahrňuje niekoľko znakov a pojmov, ktoré rozoberiem v nasledujúcej kapitole.

1.2 Terminologické vymedzenie ďalších pojmov

Obecné je možné povedať, že pojem zdieľaná ekonomika je oproti ďalším užívaným pojmom ako "kolaboratívna ekonomika", "služby na požiadanie" či "ekonomika platforiem" je pojmom užším, pretože obsahuje len komponent zdieľania. Do rámca zdieľanej ekonomiky by tak správne mali byť radené služby umožňujúce zdieľanie nedostatočne efektívne využívaných statkov, ktorých hlavným účelom je uspokojenie potrieb ich vlastníka či osoby, ktorá má právo určitý statok užívať či požívať na základe relatívneho majetkového práva.²³ Naplnenie znaku zdieľania je možné teda inými slovami vysledovať vtedy, ak osoba dočasne umožní iným osobám využívať statok, ktorý však inak užíva pre vlastné potreby a to obvykle v období, kedy užívanie statku nepovažuje za dostatočne efektívne (napr. krátkodobý nájom bytu v prípade cesty do zahraničia). Za zdieľanie je možné podľa môjho názoru považovať aj situáciu spočívajúcu v krátkodobom a nahodilom umožnení osobe využívať určitý statok

²² Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016AE3545&from=CS>

²³ Botsman, Rachel. What's Mine Is Yours: The Rise of Collaborative Consumption. Londýn: HarperBusiness. ISBN 978-0061963544.

súčasne s jeho vlastníkom, pretože tento statok je možné považovať za « efektívne využívaný » (napr. krátkodobý nájom miestnosti či časti miestnosti v byte obývanom vlastníkom).

Pojem kolaboratívna ekonomika (prípadne kolaboratívne hospodárstvo, *collaborative economy*) je často užívaný v dokumentoch európskych inštitúcií²⁴ a je možné ho považovať za vhodnejšie označení činností, u ktorých prvok zdieľania absentuje. Tieto činnosti je možné obvykle považovať za podnikateľskú činnosť či činnosť podnikateľskej činnosti blízku. Hranicu medzi « zdieľanou » a « kolaboratívnou » ekonomikou môže byť v určitých prípadoch pomerne tenká, avšak rozhodujúcimi kritériami sú podľa môjho názoru účelové určenia statkov (tj. či vlastník užíva svoj byt k osobnej potrebe a popri tom ho prenajme aj ďalším osobám alebo ide výhradne o byt, ktorý vlastník prenajíma ďalším osobám v závislosti na ich potrebách), prípadne motivácia vlastníka statku (tj. snaha znížiť náklady vynaložené na určitú činnosť tým, že dôjde k ich rozdeleniu medzi viacero osôb alebo usilovanie o zisk).

Mnohí odborníci²⁵ používajú na miesto termínu zdieľaná ekonomika (podľa nich) presnejšie označenie – „ekonomika platforiem“, ktorá má lepšie odrážať skutočnosť, že dominantnými ekonomickými hráčmi sú digitálne platformy. Podstatou termínu zdieľaná ekonomika je zdieľanie, teda určitá forma služby, ku ktorej obvykle dochádzalo medzi navzájom známymi osobami bez očakávania či nároku na zisk. Pokiaľ je však zdieľanie obchodované na trhu a len prostredníctvom určitých mediátorov, nejedná sa podľa nich o zdieľanie, ale o štandardnú obchodnú činnosť vykonávanú za účelom zisku.

K vyhľadávaniu a ponúkaniu služieb zdieľanej ekonomiky dochádza online, prostredníctvom tzv. digitálnej (online, sprostredkovateľské) platformy. Orgány EÚ vo svojich dokumentoch používajú pojem kolaboratívna platforma.²⁶ Digitálna platforma je vlastne akési “digitálne trhovisko” a predstavuje priestor v digitálnom svete, v rámci ktorého dochádza ku stretnutiu ponuky a dopytu vzájomne neznámych subjektov a tým je umožnené

²⁴ Napr.: Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

²⁵ Napr. Řehořová, Lucie. Ekonomika online platforem a proměna pracovního trhu. In: PICHRT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub. (eds.) Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-874-2

²⁶ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

účastniť sa zdieľania aj mimo priestor uzavrenej rodinnej či susedskej komunity.²⁷ Tým pádom teda uľahčuje subjektom vyhľadávanie a ponúkajú služby, ale poskytuje tiež priestor pre samotnú realizáciu transakcie a mnohokrát aj stanovuje podmienky poskytovania služby či poskytuje určitú záruku. Povahu činností konkrétnej platformy má potom vplyv na právnu povahu tohoto subjektu.²⁸ Hlavnou odlišnosťou online sprostredkovateľskej platformy od webových stránok ponúkajúcich tovary alebo služby (napr.: e-shopy) je fakt, že samotné online platformy neponúkajú vlastné statky či neposkytujú vlastné služby, ale umožňujú ďalším subjektom spojiť sa a založiť medzi sebou právny vzťah. Digitálne platformy teda bez zveličovania je možné označiť za novodobú strategickú infraštruktúru.²⁹

Aj keď môže pojem zdieľaná ekonomika vyznievať ako ďalší akademický a umelo vytvorený pojem, ktorý je odtrhnutý od reality, nie je tomu tak. Tento pojem označuje celé spektrum služieb, ktoré bežní ľudia dennodenne využívajú a ako uvidíme v ďalších častiach tejto práce, takéto služby sú dnes veľmi rozšírené.

²⁷ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

²⁸ Vid' str. 34 - "Právna povaha sprostredkovateľa služby"

²⁹ Stanoevska-Slabeva, Katarina. Platforms and the Sharing Economy [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.bi.edu/globalassets/forskning/h2020/ps2share_platform-analysis-paper_final.pdf

1.3 História zdieľanej ekonomiky

Skúmaná matéria nie je ani zďaleka žiadnou novinkou či až revolúciou.³⁰ Ľudia už od nepamäti obľubovali netradičné spôsoby zdieľania. O tom, že ani samotný pojem zdieľanej ekonomiky nie je ničím novátorským svedčí aj článok v odbornej literatúre popisujúci základné prvky zdieľania automobilov z roku 1978.³¹

Už v starovekom Ríme obyvatelia zdieľali svoje osobné príbytky, konkrétne vlastné domáce kúpele, s verejnosťou.³² Vďaka symbolickému vstupnému mali prístup do kúpeľov skoro všetky spoločenské vrstvy bez rozdielu pohlavia. Dnes mnoho ľudí robí stále to isté, čo robili Rimania. Len samozrejme za iných okolností. Za akých?

V minulosti bolo zdieľanie založené predovšetkým na princípe osobnej známosti a z toho vyplývajúcej dôvery. Najčastejšie bolo realizované medzi rodinnými príslušníkmi či v rámci menších komunít. Katalyzátorom zdieľania bola najčastejšie cenová dostupnosť spojená s núdzou po takomto zdieľaní. V súvekom kontexte sme svedkami zdieľania, kde katalyzátorom takéhoto jednania stále zostáva ich nedostatok s cenovou dostupnosťou, ale čo je na novom type ekonomiky unikátne, to je práve spôsob, akým sa zdieľanie uskutočňuje, teda prostredníctvom moderných technológií (a nie samotné zdieľanie). Podhubie pre rozvoj moderných technológií sa vytvára už od počiatku 21. storočia: masové rozšírenie internetu,³³ následne ekonomická kríza v roku 2008 a s ňou súvisiace úsporné opatrenia vedúce jednotlivcov ku snahe skôr požičať a prenajímať než vlastniť, či zvýšená nezamestnanosť a z toho snaha prameniaca nachádzať alternatívne spôsoby zárobku a iné.³⁴

Moderné technológie dnes umožňujú zdieľať prakticky čokoľvek s kýmkoľvek a tým premieňajú (a aj premenili) drobnú spoločenskú výpomoc realizovanú bez povšimnutia

³⁰ Today's Smart Choice: Don't Own. Share - 10 Ideas That Will Change the World - TIME. 301 Moved Permanently [online]. Copyright © 2018 Time Inc. All rights reserved. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: http://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,2059521_2059717_2059710,00.htm

³¹ Felson, Marcus. Community Structure and Collaborative Consumption: A routine activity approach. American Behavioral Scientist. 1978. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000276427802100411?journalCode=absb>

³² McManus, Barbara. Roman Baths and Bathin. VRoma [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <http://www.vroma.org/~bmcmanus/baths.html>

³³ Podiel užívateľov internetu vzrástol globálne z 6,5 % v roku 2000 na 54,4 % v júni 2017. Zdroj: World Internet Users Statistics and 2018 World Population Stats. Internet World Stats - Usage and Population Statistics [online]. Copyright © 2018, Miniwatts Marketing Group. All rights reserved worldwide. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>

³⁴ An Analysis of the Origins of Collaborative Consumption and Its Implications for Marketing by Myriam Ertz, Fabien Durif, Manon Arcand : SSRN [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2799862

verejných orgánov v niečo, čo môže mať v prípade absencie regulácie a kontroly potenciálne negatívne celospoločenské dôsledky.³⁵

Medzi predstaviteľov tzv. prvej vlny zdieľanej ekonomiky patrila britská spoločnosť Ecomodo a americké spoločnosti: NeighbourGoods, SnapGoods či Share Some Sugar, ktoré sprostredkovali jednoduché služby umožňujúce započítanie vecí (hlavne náradia a elektroniky) medzi susedmi ku krátkodobému využitiu.³⁶ V súčasnosti zdieľaná ekonomika opúšťa tieto pôvodne jednoduché formy spočívajúce v drobnej susedskej výpomoci a zameriava sa na zdieľanie statkov či poskytovanie služieb v širšom merítku.

V súčasnosti sú piatimi najdôležitejšími sektormi zdieľanej ekonomiky krátkodobé nájmy, prepravné služby, peer-to-peer financovanie³⁷ a crowdfunding,³⁸ služby v domácnosti a profesionálne služby.³⁹ Ako ďalej vyplýva z analýzy spoločnosti PricewaterhouseCoopers, v roku 2016 transakcie v týchto sektoroch tvorili 28 miliárd € a podľa analýzy by sa mohli do roku 2025 zvýšiť až na 570 miliárd €.

³⁵ Vid' str. 67 a násl. - "Právna regulácia"

³⁶ The "Sharing Economy" Is Dead, And We Killed It. Fast Company | The future of business [online]. Copyright © [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3050775/the-sharing-economy-is-dead-and-we-killed-it>

³⁷ Vid' poznámka pod čiarou č. 13

³⁸ Vid' poznámka pod čiarou č. 14

³⁹ PwC press room: Europe's five key sharing economy sectors could deliver €570 billion by 2025. PwC press room [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://press.pwc.com/News-releases/europe-s-five-key-sharing-economy-sectors-could-deliver--570-billion-by-2025/s/45858e92-e1a7-4466-a011-a7f6b9bb488f>

2 SUBJEKTY PÔSOBIACE V RÁMCI ZDIEĽANEJ EKONOMIKY

Obchodneprávny model zdieľanej ekonomiky zásadným spôsobom determinuje právnu povahu vznikajúcich vzťahov medzi jednotlivými subjektami. Na rozdiel od podstatnej väčšiny záväzkových právnych vzťahov, ktoré sú bilaterálnymi právnymi vzťahmi, v obchodnom právnom modeli zdieľanej ekonomiky funguje viacero právnych subjektov a ide o multilaterálne právne vzťahy, kde vystupujú a právne jednájú osoby v určitých typických roliach. Dochádza ku vzájomnej interakcii nasledujúcich troch základných kategórií subjektov:

1. Sprostredkovateľ služby ako prevádzkovateľ online platformy (napr.: Airbnb)
2. Poskytovateľ služby, resp. hostiteľ (prenajímateľ)
3. Užívateľ služby, resp. hosť (nájomca)

Ako na nasledujúcich stránkach zistíme, medzi uvedenými subjektami zdieľanej ekonomiky môže vzniknúť potenciálne veľké množstvo právnych vzťahov a ich subjekty je často veľmi obtiažne (a ak áno, tak nie bez ďalšieho) podradiť pod existujúce relevantné občianskoprávne kategórie (ako napr. podnikateľ,⁴⁰ spotrebiteľ,⁴¹ apod.), preto sú povinnosti vzhľadom k rôznorodým stranám a nestranám v Airbnb transakciách ťažšie definovateľné.⁴²

Dôvodom nejasných právnych postavení týchto subjektov je podľa môjho názoru, veľmi zjednodušene, hlavne skutočnosť, že právo obecné preferuje binárnu kategorizáciu (verejnú vs. súkromnú, podnikateľ vs. spotrebiteľ) a ich hranice niektoré subjekty zdieľanej ekonomiky stierajú tým, že je možné ich (za určitých okolností) zaradiť do oboch kategórií súčasne.⁴³ Súdna prax, doktrína alebo až nová právna regulácia však môžu stanoviť kritériá, kedy budú môcť do jednotlivých kategórií jednoznačne spadať.⁴⁴

V tejto práci budú vymedzené tie najobvyklejšie právne vzťahy medzi nimi:

⁴⁰ Vid' str. 37 - "Poskytovateľ služby ako podnikateľ?"

⁴¹ Vid' str. 53 - "Právna povaha užívateľa služby"

⁴² What's Old Becomes New: Regulating the Sharing Economy | Boston Bar Journal. *Boston Bar Journal* | A Peer Reviewed Publication of the Boston Bar Association [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://bostonbarjournal.com/2014/04/01/whats-old-becomes-new-regulating-the-sharing-economy/>

⁴³ Vid' str. 37 - "Poskytovateľ služby ako podnikateľ?" (kategóriu podnikateľ a spotrebiteľ zároveň)

⁴⁴ Vid' str. 89 a nás. - "Úvahy de lege ferenda"

Cieľom nasledujúcich kapitol tak bude identifikovať problémy spojené s postavením subjektov vykonávajúcich svoju činnosť v oblasti zdieľanej ekonomiky a pokúsiť sa na ne nájsť možné riešenia.

2.1 Sprostredkovateľ služby: Airbnb

« Airbnb je globálne, komunitné a dôveryhodné trhovisko pre ľudí, ktorí jeho prostredníctvom môžu cez internet, mobilné telefóny a tablety, ponúkať, vyhľadávať a rezervovať jedinečné, autentické a vysokokvalitné miesta k ubytovaniu⁴⁵ po celom svete »⁴⁶

Ako predstaviteľ najskloňovanejšieho sektoru zdieľanej ekonomiky je Airbnb jedným z najprominentnejších spoločností zdieľanej ekonomiky a desať rokov od jeho založenia aj často označovaný za druhý najhodnotnejší start-up na svete.⁴⁷

Airbnb je názov online platformy vyvinutej spoločnosťou *Airbnb Inc.* so sídlom v San Franciscu v USA, ktorá prevádzkuje rovnomennú online platformu prostredníctvom webových stránok www.airbnb.com a rovnomennú mobilnú aplikáciu.

V EÚ spravuje platformu Airbnb (resp. www.airbnb.cz) spoločnosť *Airbnb Ireland UC, private unlimited company* založená podľa írskoho práva, so sídlom v Dubline v Írsku, ktorá je dcérskou spoločnosťou americkej spoločnosti Airbnb Inc.

Názov Airbnb je skratkou jej pôvodného názvu *Air Bed And Breakfast*,⁴⁸ ktorý v preklade znamená nafukovačka a raňajky. Spoločnosť bola založená celkom nevinne v auguste 2008 v San Franciscu trojicou zakladateľov na čele s Brianom Cheskyom.⁴⁹

⁴⁵ Ubytovanie vo faktickom zmysle, nie právnom.

⁴⁶ La diversité chez Airbnb. *Locations de vacances, logements, expériences et lieux - Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.fr/diversity>

⁴⁷ Toto je 7 najhodnotnejších startupov súčasnosti. StartItUp.sk - Portál o slovenských inovatívnych firmách, startupoch a podnikateľoch. [online]. Copyright © 2018 by Startitup, s. r. o. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.startitup.sk/toto-je-7-najhodnotnejsich-startupov-sucasnosti/>

⁴⁸ Fast Facts - Airbnb Press Room. Airbnb News [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://press.atairbnb.com/fast-facts/>

⁴⁹ About Us - Airbnb Press Room. Airbnb News [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://press.atairbnb.com/about-us/>

2.1.1 Základný popis priebehu rezervácie prostredníctvom Airbnb

Mohlo by sa zdať, že princíp rezervácie cez Airbnb je jednoduchý a prostý - vlastník nehnuteľnosti krátkodobo prenajme (prípadne nájomca za určitých podmienok podnajme⁵⁰) nehnuteľnosť alebo jej časť inej osobe za poplatok či bezplatne⁵¹.

Pre využívanie služieb platformy je nutné sa najprv zaregistrovať, pričom Airbnb, na rozdiel od niektorých subjektov uvedených na konci tejto kapitoly, umožňuje registráciu komukoľvek bez nejakého schvaľovacieho procesu.⁵²

Airbnb ponúka tri základné kategórie ponuky ubytovania: zdieľanú izbu, súkromnú izbu alebo celú jednotku, čo v zásade predstavuje buď byt či dom (no v praxi to znamená široký rámec možností - od stromových domčekov, cez lode až po hrady a všetko medzi tým). Poskytovatelia môžu uverejniť ich ponuky bývania online s fotografiami a popisom a nastavujú si cenu svojich služieb (príp. kauciu)⁵³ prostredníctvom Airbnb webovej stránky. Airbnb poskytuje „navrhované sadzby“ zrovnateľné s obdobnými ponukami v danej lokalite. Hostiteľ môže ku svojej ponuke zverejniť aj tzv. sprievodcu (guide) s vlastnými tipmi na reštaurácie a miesta v okolí jeho prenajímaného bytu či domu. Hostiteľ má právo vo svojej ponuke ubytovania upresniť, či (a kde) je povolené fajčiť, či je jeho ponuka vhodná (ak nie, tak je zakázaná) pre deti, domáce zvieratá alebo oslavy, ďalej či bude mať hosť k určitým miestam zakázaný prístup, či by sa hostia mali pred vstupom do bytu alebo domu vyzuť atp.

Užívatelia, ktorí nájdu miesto, ktoré vyhovuje ich potrebám, „požiadajú o rezerváciu“ a čakajú na odpoveď od hostiteľa. Výnimkou sú tzv. instantné rezervácie, kedy užívateľ na odpoveď čakať nemusí a jeho žiadosť je okamžite prijatá. To je v réžii poskytovateľa, ktorý takúto možnosť pri zverejnení svojej ponuky môže aktivovať.

⁵⁰ Vid' str. 33 a násl. - "Poskytovateľ služby: hostiteľ"

⁵¹ Vid' str. 28 - "Spoločenská zodpovednosť Airbnb"

⁵² Vid' str. 61 - "Tzv. mechanizmy budovania dôvery"

⁵³ Kaucia primárne slúži k ochrane v prípade nehody (napr. vyliate víno na koberci, rozbité okno, nevrátený kľúč) a nie je vyberaná automaticky, ani platená užívateľom pri rezervácii. Airbnb si « len » uloží hosťove platobné údaje, pričom mu nič nie je ani účtované, ani autorizované. Kaucia (jej časť alebo celá) je hosťovi strhnutá v prípade, že ju hostiteľ bude nárokovat' za podmienok stanovených Airbnb, pričom platí, že platba kaucie v hotovosti predstavuje porušenie všeobecných obchodných podmienok Airbnb. Zdroj: Jak přidám kauci ke své nabídce? | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/59/how-do-i-add-a-security-deposit-to-my-listing>. Jak zachází Airbnb s kaucemi? | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/140/how-does-airbnb-handle-security-deposits>

Následne hostiteľ prijme užívateľa (má právo aj odmietnuť) a užívateľ si tak rezervoval ubytovanie a na stránkach Airbnb má následne prístup ku kontaktným údajom poskytovateľa (v ich internej pošte sú odoslané telefónne čísla či e-mailové správy jednej alebo druhej strane cenzúrované sprostredkovateľom), presnej adrese rezervovaného domu či bytu (v inzeráte je uvedená len štvrť a nepresný okruh ulíc na mape), jeho “Domácim pravidlám”, príp. k heslu na pripojenie k wifi atp.

Platba za ubytovanie prebieha prostredníctvom systému Airbnb, pričom vedľa ceny za ubytovanie zahrňuje vyberaná úplata aj « tzv. servisný poplatok Airbnb » platený v prospech prevádzkovateľa služby Airbnb. Zisk spoločnosti plynie z 3% poplatku⁵⁴ od hostiteľov a poplatku od hostí, ktorý sa pohybuje od 6-12%.⁵⁵ Napr. Booking inkaso platieb necháva výlučne na poskytovateľoch služieb, ktorým tak ex post vystavuje vyúčtovanie svojej provízie, zatiaľčo Airbnb zaisťuje kompletne inkaso a výplatu platieb poskytovateľom služieb.

Airbnb nie je jedinou spoločnosťou, ktorá ponúka ubytovanie obdobným spôsobom. Ďalšími predstaviteľmi sú námatkovo napr. tieto spoločnosti: Abritel, FlipKey, Holliday Letting, HomeAway, Tripping, Vrbo, Only Apartments, Morning Croissant, Wimdu, Avantio či Booking. Z dôvodov rentabilnosti som vo svojej praxi využívala všetky spomenuté platformy a zvyklosti ostatných spoločností sa v tomto ohľade tiež nelíšili. Na trhu funguje aj česká sprostredkovateľská online platforma ako napr. Flatio s.r.o.

Couchsurfing je rovnako zástupcom tohto sektoru, ale predstavuje najostrejší protiklad oproti Airbnb, ktorého princípom je bezplatné poskytovanie krátkodobého ubytovania vo faktickom zmysle, nie právnom.

⁵⁴ Z pohľadu finančného práva (v zmysle zákona č. 634/2004 Sb., o správnych poplatkoch) by sa mohlo zdať chybné označenie tohto peňažitého plnenia slovom poplatok. Ide skôr o súkromnoprávnu cenu a chápe sa vo formálnom zmysle.

⁵⁵ Jak je určena cena za mou rezervaci? | Airbnb centrum nápovědy. Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/125/how-is-the-price-determined-for-my-reservation>

2.1.2 Právna povaha služieb spoločnosti Airbnb

Online platformy (vrátane Airbnb) o sebe často tvrdia, že sú len púhym sprostredkovateľom služieb, ktoré sú následne poskytované samotnými registrovanými hosťiteľmi (poskytovateľom), teda subjektom odlišným od platformy.

Podľa môjho názoru niet sporu o tom, že spoločnosť Airbnb bude voči poskytovateľom a užívateľom služieb vystupovať ako sprostredkovateľ. Ale aký je rozsah jeho zapojenia ako sprostredkovateľa? Aké sú povinnosti Airbnb?

Na tieto otázky a ďalšie budem hľadať odpovede v nasledujúcej kapitole. Ich zodpovedanie považujem za kľúčové, keďže od povahy činnosti konkrétnej platformy sa odvíja možnosť prípadnej regulácie činnosti tejto platformy, popr. to, či je možné uložiť nejaké požiadavky pre prístup na trh.

Ničmenej záväzné právne posúdenie tejto otázky v súčasnej dobe neexistuje (na rozdiel od spoločnosti Uber).

A Právna povaha vzťahov s Airbnb

Na začiatok tejto kapitoly je dôležité si uvedomiť s kým spoločnosť Airbnb uzatvára zmluvu a akú. Airbnb uzatvára so sprostredkovateľom služby a jej užívateľom inominátnu zmluvu,⁵⁶ ktorej obsahom sú pravidlá využívania tejto online platformy. Táto zmluva vzniká akceptáciou všeobecných obchodných podmienok⁵⁷ tejto digitálnej platformy pri registrácii. Rozsah zapojenia Airbnb, jeho práva a povinnosti sú v podstate vždy jednostranne definované v týchto o všeobecných obchodných podmienkach, ktoré sú poskytovateľ a užívateľ fakticky nútení prijať, ak chcú služby Airbnb využiť.

Sprostredkovateľa je možné obecné chápať ako prevádzkovateľa online platformy, ktorá umožňuje sprostredkovať ponuku služieb tretích osôb (teda poskytovateľov služieb), ktorí ponúkajú svoje prebytočné aktíva ku zdieľaniu potencionálnym užívateľom.⁵⁸

⁵⁶ Švestka, Jiří; Dvořák, Jan et al. Občanské právo hmotné. Svazek I. až III. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. ISBN 978-80-7353-473-4

⁵⁷ Podmínky používání. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/terms>.

⁵⁸ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

Prípadne⁵⁹ sprostredkúva ponuku takých poskytovateľov, ktorí jednájú v rámci výkonu svojho povolania,⁶⁰ ktorí svoje služby ponúkajú aj mimo takéhoto sprostredkovateľa, a teda sprostredkovateľ je len jeden z niekoľkých predajných kanálov, prostredníctvom ktorého podnikateľ nachádza svojich odberateľov, užívateľov či príjemcov služieb.

Airbnb teda jedná - alebo má za cieľ jednať - ako neutrálny sprostredkovateľ, ktorý "uľahčuje transakcie medzi užívateľmi a poskytovateľmi" a splňuje tak kritéria definície tzv. *platformy pre spoluprácu* definovanej Európskou komisiou.⁶¹

⁵⁹ Vid' str. 50 - "Profesionálni poskytovatelia služieb"

⁶⁰ V zmysle podnikateľ – profesionál. Nie v právnom zmysle.

⁶¹ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

B Airbnb ako služba informačnej spoločnosti

Sprostredkovateľská služba, ktorá prostredníctvom webovej a mobilnej aplikácie umožňuje preniesť informácie týkajúce sa rezervácie ubytovacej služby medzi hosťom a hositeľom, v podstate zodpovedá kritériám kvalifikácie tzv. „služby informačnej spoločnosti“, teda « službou poskytovanou spravidla za úplatu, na diaľku, elektronicky a na individuálnu žiadosť príjemcu služieb ». ⁶²

Jednalo by sa skôr o zmiešanú službu, ⁶³ keďže jedna časť služieb Airbnb je realizovaná elektronicky (prevádzkovanie online platformy), kdežto druhá (poskytovanie ubytovania či krátkodobého prenájmu) už z logiky veci nie.

Dôsledkom toho sa na túto službu uplatní ⁶⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES zo dňa 08.06.2000 o niektorých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti, hlavne elektronického obchodu, na vnútornom trhu (ďalej len « smernica o elektronickom obchode »). ⁶⁵ Pri posudzovaní právnej povahy služieb spoločnosti Airbnb mám za to, že keďže sa jedná o službu informačnej spoločnosti, musí sa v takomto prípade na Airbnb uplatniť aj zásada voľného pohybu služieb zaručeného unijným právom, konkrétne čl. 56 Zmluvy o fungovaní EÚ ⁶⁶ a Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES zo dňa 08.06.2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (ďalej len « smernica o elektronickom obchode ») ⁶⁷ a Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES zo dňa 12.12.2006 o službách na vnútornom trhu (ďalej len « smernica o službách na vnútornom trhu »). ⁶⁸

V takom prípade nemôže prístup k Airbnb a ani jej výkon, podliehať povinnosti predchádzajúceho povolenia ani inému požiadavku s rovnakým účinkom. ⁶⁹ Členské štáty EÚ môžu ukladať len regulačné požiadavky za dodržania podmienok podľa čl. 2 a 3 smernice o elektronickom obchode, teda len za obmedzených okolností a na základe osobitného postupu -

⁶² Čl. 1 odst. 1 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2015/1535 zo dňa 09.09.2015 o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a predpisov pre služby informačnej spoločnosti. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32015L1535>

⁶³ Vychádzam z argumentácie generálneho advokáta Macieja Szpunara vo veci C-434/15 zo dňa 11.05.2017 Asociación Profesional Elite Taxi proti Uber Systems Spain, SL. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=190593&doclang=CS>.

⁶⁴ Vid' str. 83 - " Právna regulácia zdieľanej ekonomiky v rámci EÚ "

⁶⁵ Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A32000L0031>

⁶⁶ Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

⁶⁷ Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=celex:32000L0031>

⁶⁸ Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=celex%3A32006L0123>

⁶⁹ Čl. 4 smernice o elektronickom obchode

len ak sú opatrenia nevyhnutné z dôvodu verejného poriadku, ochranu zdravia, verejnej bezpečnosti alebo ochrany spotrebiteľov.

C Airbnb ako poskytovateľ služieb krátkodobých nájmov?

V niektorých prípadoch však online platformy zdieľanej ekonomiky môžu okrem služieb informačnej spoločnosti poskytovať aj ďalšie služby. To, či kolaboratívna platforma zároveň poskytuje aj základnú službu, sa bude musieť posudzovať individuálne. Poďme sa teda spoločne pozrieť, či je Airbnb zároveň aj poskytovateľom základných služieb, teda krátkodobých prenájmov.

Od zvolenej kvalifikácie totiž závisí, či sa na spoločnosť Airbnb vzťahujú regulačné, kontrolné a daňové predpisy a či mu je možné uložiť povinnosť získať predchádzajúce administratívne povolenia a ďalšie príslušné regulačné opatrenia platné⁷⁰ v danom odvetví. A zároveň aj naopak, ak by sa na služby poskytované spoločnosťou Airbnb vzťahovala smernica o službách na vnútornom trhu alebo smernica o elektronickom obchode, bude tiež možné uvažovať o činnostiach spoločnosti Airbnb ako o nekalosút'azných.

V nasledujúcej analýze budem vychádzať z princípu uplatneného generálnym advokátom Súdneho dvora EÚ Maciejem Szpunarom vo veci C-434/15 Asociación Profesional Elite Taxi v. Uber Systems Spain, SL.,⁷¹ kde bola Súdnemu dvoru EÚ predložená predbežná otázka Obchodným súdom č. 3 v Barcelone (mimo iné aj) o tom, či je spoločnosť Uber službou informačnej spoločnosti alebo či je potreba ju posudzovať ako službu v oblasti dopravy.

Obecne je pre určenie, či je Airbnb poskytovateľom daných služieb a zodpovedanie tejto kľúčovej otázky dôležité zistiť, či má pre sprostredkovateľa služieb dôležitý význam kontrola vplyvu, ktorú uplatňuje nad poskytovateľom, pričom kľúčové sú hlavne tieto kritériá:⁷²

1. **Určuje Airbnb konečnú cenu, ktorú má užívateľ zaplatiť?** Airbnb má menší vplyv na relevantné ekonomické faktory: neurčuje ceny, za ktoré je ubytovanie ponúkané, ale len stanovuje doporučené rozmedzie.⁷³

⁷⁰ Ktoré musia byť nediskriminačné, nevyhnutné na dosiahnutie jasne stanoveného cieľa vo verejnom záujme a primerané na jeho dosiahnutie (t. j., nepožadujú viac, ako je nevyhnutne potrebné).

⁷¹ Rozhodnutie Súdneho dvora EÚ veci C-434/15 zo dňa 11.05.2017 Asociación Profesional Elite Taxi proti Uber Systems Spain, SL. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=190593&doclang=CS>.

⁷² Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

⁷³ Hostiteľ sa doporučeného cenového rozmedzia môže, ale tiež nemusí držať.

2. **Stanoví Airbnb ďalšie kľúčové zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú zmluvný vzťah medzi poskytovateľom a užívateľom?**⁷⁴ Podmienky prístupu ku službe Airbnb sú stanovené vo výrazne obmedzenejšej miere. Host' má možnosť vybrať si ubytovanie aj hosťiteľa sám. Hosťiteľ potom buď prijíma automaticky všetky rezervácie⁷⁵ alebo musí rezerváciu hosťa najprv schváliť. Ničmenej, ak dôjde ku zrušeniu rezervácie zo strany hosťiteľa, môže proti nemu Airbnb uplatniť sankcie.
3. **Vlastní Airbnb kľúčové aktíva?** Airbnb nie je vlastníkom žiadnych kľúčových aktív používaných na poskytovanie ubytovacích služieb, teda sama nevlastní žiadne nehnuteľnosti, ktoré by prenajímala.

Keďže sa nejednalo o taxatívny zoznam kritérií, dovolila by som si pridať ďalšie argumenty, ktoré svedčia faktu, že Airbnb nie je možné podradiť pod poskytovateľa (ubytovacích služieb a) krátkodobého prenájmu. V takom prípade by totiž hlavným ekonomickým prvkom by bolo poskytovanie ubytovania. Ale vzťah Airbnb s hosťiteľom a hosťom spočíva v sprostredkovaní ich kontaktu a zároveň má skôr prípravnú povahu, aj keď služba poskytovaná spoločnosťou Airbnb nepredstavuje výhradne sprostredkovateľskú službu spočívajúcu v skontaktovaní hosťiteľa a hosťa. Poskytovateľ vytvára ponuku ubytovacej služby, ktorú sprístupňuje prostredníctvom nástrojov výpočtovej techniky Airbnb a zároveň organizuje jej všeobecné fungovanie v prospech osôb, ktoré chcú túto ponuku využiť, s právom kedykoľvek ju meniť (resp. uvoľniť či zablokovať ľubovoľné dni v Airbnb kalendári hosťiteľa) a dočasne či zrušiť. Airbnb teda nemá rozhodujúci vplyv na podmienky, za ktorých títo hosťitelia poskytujú svoje služby.

Airbnb mimo iné tiež poskytuje platobné nástroje,⁷⁶ zákaznícky servis,⁷⁷ tzv. hosťiteľskú záruku⁷⁸ a naopak, hosťom poskytuje garanciu v prípade uznaných problémov s pobytom, a to buď vo forme finančnej náhrady alebo pomoci pri nájdení nového ubytovania. Ďalej Airbnb nepriamo poskytuje kontrolu kvality prostredníctvom hodnotení jednotlivých

⁷⁴ Napr. stanovenie záväzných pokynov týkajúcich sa poskytovania danej služby alebo povinnosť poskytnúť službu poskytnúť atp.

⁷⁵ Tzv. instatná rezervácia, vid' str. 16 - " Základný popis priebehu rezervácie prostredníctvom Airbnb"

⁷⁶ Výplaty finančných prostriedkov prebiehajú prostredníctvom Airbnb, a to až do 24 hodín po príjazde hosťa, čo má zaručiť, že hosťovi nebudú strhnuté prostriedky bez toho, aby mu boli poskytnuté objednané služby.

⁷⁷ Airbnb na svojich stránkach ponúka podrobné nástroje, rady a typy k pohostinnosti, nepretržitý zákaznícky servis a online komunitu skúsených hosťiteľov.

⁷⁸ Vid' str. 61 - "Tzv. mechanizmy budovania dôvery"

poskytovateľov a užívateľov,⁷⁹ vrátane prípadného negatívneho následku v podobe deaktivácie ponuky či vylúčenia z platformy, ktorá zostáva zachovaná. Je treba ale zdôrazniť a uvediť si, že samotné hodnotenie a recenziu píše hosť alebo hosťiteľ, nie Airbnb. Preto ich zverejňovanie na Airbnb nie je samo o sebe dôkazom významného vplyvu alebo kontroly. Európska Komisia navyše upresnila, že poskytovanie základných služieb kolaboratívnou platformou (ako napr. poskytovanie platobných nástrojov, poistenia, starostlivosť o zákazníka atď.) a zverejňovanie používateľských recenzií a hodnotení na platforme « *samo o sebe nie je dôkazom vplyvu alebo kontroly nad poskytovaním základnej služby* ». ⁸⁰

Jednoducho čím viac Airbnb riadi a organizuje výber poskytovateľov a spôsob, akým sa ubytovacie služby poskytujú (napr. cez priame overovanie a riadenie kvality takých služieb), tým je pravdepodobnejšie, že Airbnb bude nutné považovať aj za poskytovateľa takýchto služieb.⁸¹

V dôsledku vyššie uvedených argumentov teda zastávam názor, že sprostredkovateľskú službu Airbnb nepovažujem za neoddeliteľnú súčasť celkovej služby, ktorej hlavným prvkom je ubytovacie a krátkodobý prenájom a v dôsledku toho nezodpovedá kvalifikácii « ubytovacie služby a krátkodobé prenájmy », ale kvalifikácii « služby informačnej spoločnosti ».

Nie je však možné vylúčiť ďalšiu ingerenciu Airbnb ako sprostredkovateľa služieb do poskytovania (ubytovacích) služieb a nedá mi než súhlasiť so Záhradníčkom, že tieto rozdiely sa budú postupom času stierať.⁸² Airbnb má do dvoch rokov v pláne postaviť po celom svete 20 tisíc domov (kedy dvere nebudú na kľúč, ale sa budú odomykať pomocou smartphonom) vo vlastníctve spoločnosti Airbnb, v rámci programu “Friendly Buildings by Airbnb”, kedy s

⁷⁹ Vid' str. 61 - "Tzv. mechanizmy budovania dôvery"

⁸⁰ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

⁸¹ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

⁸² Zahradníček, Jaroslav. Ubytování jako sektor sdílené ekonomiky. In: PICHRT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub. (eds.) Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-874-2.

nájomníkmi uzatvorí ročnú nájomnú zmluvu a tí budú môcť taký byt prenajať ďalej až na 180 dní v roku.⁸³

Zo zhora uvedeného je patrné, že povahu online platforiem nie je možné určiť generálne, teda s platnosťou pre všetky subjekty, a je preto potreba vždy pristupovať individuálne ku každému z nich. Aj keď zodpovedanie predbežnej otázky Súdny dvorom vo veci Uber vnieslo do celej záležitosti nové svetlo a poskytlo tiež vodítko pre posudzovanie obdobných prípadov, nie je možné bez ďalšieho aplikovať tieto závery, keďže fungovanie platforiem nie je totožné a miera vplyvu Airbnb je nižšie než v prípade Uber.

Na základe súčasných poznatkov z právnej teórie i praxe nie je bohužiaľ možné s úplnou istotou povedať, či je Airbnb službou informačnej spoločnosti alebo poskytovateľom ubytovacích služieb či krátkodobého prenájmu. Existujú argumenty pre oba prístupy. V tejto kapitole som sa pokúsila natieniť svoj vlastný názor na danú problematiku. Avšak definitívnu odpoveď na túto otázku môže priniesť len súd.

⁸³ Airbnb va construire son propre immeuble. BFMTV Economie [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://bfmbusiness.bfmtv.com/entreprise/airbnb-va-construire-son-propre-immeuble-1279014.html>

D Daňové aspekty Airbnb

Jedným z dôležitých aspektov relevantných pre zdanenie spoločnosti Airbnb (a zároveň aj príjmov vyplácaných poskytovateľom služieb) je to skutočnosť, či je Airbnb daňovým rezidentom⁸⁴ či nie. Ak je Airbnb daňovým rezidentom, situácia je jednoduchá. Taký sprostredkovateľ by danil v ČR svoje tzv. celosvetové príjmy (teda aj príjmy z provízií) a taký sprostredkovateľ by mal povinnosť poskytnúť údaje o poskytnutých plneniach poskytovateľom.⁸⁵

Ako už bolo uvedené vyššie,⁸⁶ spoločnosť Airbnb Inc., ktorá vyvinula online platformu Airbnb sídli v San Franciscu v USA (tzv. tretia zem) a spoločnosť Airbnb Ireland UC, ktorá platformu Airbnb v EÚ spravuje sídli v Dubline v Írsku. Skutočnosť, že Airbnb nesídli v ČR a ani tam nemá svoju prevádzkovňu predstavuje pre správu daní zásadnú prekážku, pretože sa týmto Airbnb nachádza mimo pôsobnosť správcu poplatku a ten voči Airbnb nemôže uplatniť svoju právomoc.⁸⁷ Airbnb je teda mimo dosah pôsobnosti správcu daní, ktorý voči nemu nemôže postupovať za užitia daňového poriadku. Airbnb ako daňový nerezident tak bude danil v ČR len príjmy zo zdrojov na území ČR, ak nestanoví príslušná zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia inak.⁸⁸

Ďalej Airbnb účtuje užívateľom daň z pridanej hodnoty (ďalej len « DPH ») z tzv. servisných poplatkov⁸⁹ (ktoré sú príjmom Airbnb)⁹⁰ od užívateľov z EÚ, USA, Albánska, Bieloruska, Islandu, Nórska, Ruska, Saudskej Arábie, Srbska, Juhoafrickej republiky, Švajčiarska, Taiwanu a Bahamských ostrovoch.⁹¹ DPH sa podrobuje len dodanie tovaru za úplatu, poskytnutie služby za úplatu, zaobstaranie tovaru z iného členského štátu EÚ za úplatu a dovoz tovaru z tretej zeme,⁹² tzn. plnenia poskytované za úplatu. Airbnb tak síce poskytuje

⁸⁴ Ustanovenie § 2 zákona č. 586/1992 Sb. o daniach z príjmov

⁸⁵ Ustanovenie § 57 odst. 1 písm. b) zákona č. 280/2009 Sb., daňový poriadok.

⁸⁶ Vid' str. 15 - "Sprostredkovateľ služby: Airbnb"

⁸⁷ Ustanovenie § 11 zákona č. 280/2009 Sb., daňový poriadok.

⁸⁸ Smlouvy o zamezení dvojímu zdanění | Mezinárodní spolupráce | Finanční správa. *Finanční správa* [online]. Copyright © 2013 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/mezinarodni-spoluprace/smlouvy-o-zamezeni-dvojimu-zdani>

⁸⁹ Vid' str. 15 - "Sprostredkovateľ služby: Airbnb"

⁹⁰ Co jsou to poplatky za službu Airbnb? In Airbnb.cz [online]. [cit. 01.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1857/what-are-airbnb-service-fees>

⁹¹ Co je DPH a co znamená pro mě? | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/436/what-is-vat-and-how-does-it-apply-to-me>

⁹² Ustanovenie § 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z pridanej hodnoty

službu prostredníctvom online platformy za úplatu, ale keďže je poskytovaná z tretej zeme,⁹³ nejedná sa o službu⁹⁴ s miestom plnenia na území EÚ, a preto nie je podrobená unijnej harmonizovanej právnej úprave tejto dane a bude prípadne podliehať americkej *sales tax*.

Získavaniu informácií od Airbnb, ktoré s touto kapitolou súvisia sa budem ďalej bližšie venovať v kapitole "Úvahy *de lege ferenda*".⁹⁵

⁹³ Ustanovenie § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z pridanej hodnoty. Spoločnosť Airbnb Inc. sídli v USA.

⁹⁴ Službu ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z pridanej hodnoty

⁹⁵ Vid' str. 89 - "Úvahy *de lege ferenda*"

E Spoločenská zodpovednosť Airbnb

« *Ludia v komunite Airbnb akceptujú iných bez ohľadu na ich rasu, náboženstvo, národnostný pôvod, etnickú príslušnosť, zdravotné postihnutie, pohlavie, pohlavnú identitu, sexuálnu orientáciu alebo vek.* »⁹⁶

Spoločenská zodpovednosť obchodných korporácií (*Corporate Social Responsibility* – ďalej len « CSR ») je koncept, v rámci ktorého sa od korporácie očakáva zodpovedné správanie pri každodenných obchodných rozhodnutiach a tvorbe jeho stratégie voči zamestnancom, dodávateľom, klientom, akcionárom a ďalším zainteresovaným skupinám (tzv. « stakeholders »)⁹⁷. Vychádza sa z predpokladu a faktu, že korporácie svojimi aktivitami viac či menej ovplyvňujú nielen svoje vnútorné, ale aj vonkajšie prostredie, preto by sa mali správať tak, aby to zohľadnili a prispievali tak k trvale udržateľnému rozvoju transparentné a napomáhali tak celkovému zlepšovaniu stavu v spoločnosti.⁹⁸ Neexistuje žiadna jednotná a všeobecne akceptovaná definícia. Ale pre potreby tejto práce je pravdepodobne najviac relevantná definícia spoločenskej zodpovednosti korporácie,⁹⁹ ktorú používa Európska Komisia: « *CSR je vo svojej podstate koncept, podľa ktorého sa spoločnosti dobrovoľne rozhodujú prispievať k lepšej spoločnosti a čistejšiemu životnému prostrediu.* »¹⁰⁰

Služby zdieľanej ekonomiky (predovšetkým Airbnb a Uber) majú veľmi silný CSR potenciál, obzvlášť z hľadiska environmentálneho (fokus na zdieľanie, znovu používanie a recyklovanie). « *Zdieľaná ekonomika ako koncept je veľmi atraktívna, čo sa týka CSR a udržateľnosti.* »¹⁰¹

Zodpovedné podnikanie vyžaduje opustenie pohľadu tzv. *profit only* (tj. orientácia len na zisk) a posun k celostnému pohľadu na fungovanie podniku v širšom systéme

⁹⁶ Nediskriminační zásady společnosti Airbnb: Stavíme na otevřenosti a respektu | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 16.05.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1405/airbnb-s-nondiscrimination-policy--our-commitment-to-inclusion-and-respect>

⁹⁷ Ako stakeholderi sú označované všetky osoby, inštitúcie či organizácie, ktoré majú vplyv na chod spoločnosti alebo sú jej fungovaním ovplyvnení (napr.: zákazníci, akcionári, zamestnanci, obchodní partneri, dodávatelia, zástupcovia štátnej správy a samosprávy, záujmové skupiny, odbory atp.).

⁹⁸ Mullerat, Ramon. *International Corporate Social Responsibility*. Wolters Kluwer. 2010. ISBN 978-904-11-2590-3.

⁹⁹ EÚ používa pojem „spoločenská zodpovednosť podnikov“.

¹⁰⁰ Európska Komisia. *Zelená kniha. Rámec EÚ pro správu a riadenie spoločností*. 2011 [online]. [cit. 16.05.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/com2011-164_cs.pdf

¹⁰¹ *Sharing Economy has Strong CSR Potential | PBA. Pro Bono Australia | Charity and not-for-profit news, jobs and resources* [online]. [cit. 16.05.2018]. Dostupné z: <https://probonoaustralia.com.au/news/2016/02/sharing-economy-has-strong-csr-potential/>

spoločenských vzťahov. Je možné zhrnúť, že CSR je zastrešujúcim pojmom, ktorý v sebe zahŕňa témy od ochrany životného prostredia, cez zamestnanecké práva, boj proti diskriminácii, komunitnú prácu, transparentnosť až k sociálne zodpovednej investičnej politike.¹⁰²

Airbnb je príkladom výhod a vplyvu CSR, ktorý má signifikantný dopad na životy mnohých ľudí a rodín po celom svete. Od roku 2012 ich tzv. program pomoci pri katastrofách (*Disaster Relief Program*), teda program, ktorý spočíva v ponuke bezplatných možností ubytovania pre obeť katastrof (ako napr. prírodné katastrofy, vojny atp.), resp. hostiteľ Airbnb môže ponúknuť svoje ubytovanie za 0 USD a partnerské nevládne organizácie, ktoré reagujú na humanitárne krízy po celom svete rezervujú ubytovanie menom hostí v núdzi.¹⁰³ Zároveň sa každý oprávnený hostiteľ na svete môže rozhodnúť k prijatiu uprchlíkov alebo inak vysídlených ľudí. Prvé partnerské agentúry pre uprchlíkov boli vytvorené vo Francúzsku, Kanade, Grécku, Taliansku, USA a v Španielsku.¹⁰⁴ Airbnb takto zareagovalo na viac ako 90 katastrof po celom svete a prostredníctvom štedrých hostiteľov « darovalo » viac ako 16.000 nocí.¹⁰⁵ Najnovším a najnaliehavejším prípadom Airbnb, pre ktorý sa aktuálne hľadá bezplatné bývanie je na Havai kvôli erupcii sopky Kilauea, na obdobie od 4. 5. 2018 do 15. 6. 2018 pre evakuované obeť a nasadených záchranárov.¹⁰⁶

V auguste 2017 spoločnosť Airbnb zaujala postoj voči americkým neonacistom, ktorí sa plánovali zúčastniť najväčšieho stretnutia pravicových hnutí nového milénia v Charlottesville a to tým, že im odmietla poskytnúť ubytovanie v meste s odkazom na Airbnb hlavné zásady.¹⁰⁷ Teda, ak Airbnb počas kontrolných procesov osobného profilu a pozadia aktivít užívateľov Airbnb, identifikovala človeka, ktorý sa správal protichodne a neeticky voči

¹⁰² Schor, J.B.; Fitzmaurice, C.J. Collaborating and connecting: The emergence of the sharing economy. In Handbook of Research on Sustainable Consumption. Edward Elgar Publishing Ltd. 2015 [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.bc.edu/content/dam/files/schools/cas_sites/sociology/pdf/SchorElgarHandbook.pdf

¹⁰³ Vstřicné domovy Airbnb. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/welcome/evacuees>

¹⁰⁴ Vstřicné domovy Airbnb. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/welcome/evacuees>

¹⁰⁵ Airbnb. Airbnb's Global Disaster Response & Relief Program. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzclsmfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2017/12/Airbnb's-Global-Disaster-Response-Relief-Program-GOVUpdated11.13-1.pdf>

¹⁰⁶ Kilauea Eruption - Vstřicné domovy Airbnb. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/welcome/evacuees/bigisland>

¹⁰⁷ Airbnb bannit des utilisateurs suprémacistes blancs. *Le Monde.fr - Actualités et Infos en France et dans le monde* [online]. Copyright © Le Monde.fr [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/pixels/article/2017/08/09/airbnb-bannit-des-utilisateurs-supremacistes-blancs_5170588_4408996.html

pravidlám komunity Airbnb, « *usilujeme potom o to, aby sme prijali vhodné opatrenia, a to aj vrátane takého, keď užívateľa z našej platformy odstránime* ». ¹⁰⁸

Následne, v rámci Airbnb Zážitkov ¹⁰⁹ je ponúkaných približne 10% zo zážitkov so sociálnym vplyvom a dosahom, ktoré ponúkajú lokálne neziskové organizácie, ktoré v takom prípade neplatia tzv. servisný poplatok Airbnb. ¹¹⁰ Alebo Airbnb v tomto smere využíva tzv. firemen dobrovoľníctvo (*corporate volunteering*), kedy jeho zamestnanci vykonávajú dobrovoľnícke práce v prospech rôznych miestnych komunít predovšetkým v oblasti sociálnych služieb a vzdelávania. ¹¹¹

Airbnb je teda perfektnou paradigmou spoločnosti, ktorá do spoločenskej zodpovednosti investuje. Zostáva otázkou či dostatočne. Značným špecifikom, ktoré so sebou služby spoločnosti Airbnb (a vôbec zdieľané ubytovanie) nesú sú dopady na charakter bývania (pokiaľ ide o spoločenské dopady na život v mestách) a tzv. problém vyľudňovania centier miest (pokiaľ ide o raketový rast cien nehnuteľností či cien za prenájmy).

Airbnb je určite niečím, čo k tomuto prispieva a je nutné to brať do úvahy pri úvahách o jeho regulácii. ¹¹² Na druhú stranu Airbnb nie je jediným faktorom, ktorý tieto negatívne vplyvy spôsobuje a nie je možné sa domnievať, že jeho zákazom bude všetko vyriešené. Centrá miest sú kvôli turistom vyľudňované už dlhšiu dobu a príčinou tohoto javu sú mimo iné aj rastúce ceny nehnuteľností, prestavba obytných domov na kancelárske budovy či hotely, rozsiahly turizmus či nepretržitý hluk a ďalšie súvisiace negatívne javy.

¹⁰⁸ The Washington Post. Airbnb boots white nationalists headed to 'Unite the Right' rally in Charlottesville [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2017/08/08/airbnb-boots-white-nationalists-headed-to-unite-the-right-rally-in-charlottesville/?noredirect=on&utm_term=.fa91ad949421

¹⁰⁹ Okrem ubytovacích služieb Airbnb začalo sprostredkovať hosťom i možnosť rezervovať turistické či iné aktivity v mieste nájmu - tzv. "Zážitky" (*Experiences*), tj. aktivity vedené miestnymi hosťiteľmi. Predstavujú najnovšiu Airbnb « novinku » a Praha a Budapešť sú zatiaľ dve miesta Visegrádu, kde Zážitky fungujú. Princíp zostáva rovnaký - na strane hosťiteľov predstavujú ďalšiu možnosť zárobku, na strane hosťov originálny spôsob ozvláštnenia si svojho pobytu.

¹¹⁰ Airbnb Now Offers "Social Impact Experiences." How Much Good Will They. *Fast Company* | *The future of business* [online]. Copyright © [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3065925/airbnb-now-offers-social-impact-experiences-how-much-good-will-they-do>

¹¹¹ Život | Zaměstnání u Airbnb. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/careers>

¹¹² Vid' str. 89 - "Úvahy de lege ferenda"

Deje sa však toto všetko aj podľa dát Airbnb? V Prahe je okolo 600 tisíc bytových jednotiek a menej než 2% z nich sa objavuje na Airbnb.¹¹³ A až 80% Airbnb hostí býva mimo Prahu 1.¹¹⁴

Skvelým príkladom môže byť centrum Českého Krumlova či Benátky, ktoré sa s ohľadom na rastúci turizmus stali skanzenom ešte pred príchodom a rozvojom Airbnb v tomto meste.¹¹⁵

Pokiaľ ide o rastúce ceny nehnuteľností a nájmov, Airbnb umožňuje trhové vyrovnanie, resp. aspoň priblíženie cien nehnuteľností v určitom regióne. Podľa mňa preto rast cien preto nie je len negatívom, ale má i pozitívne dopady v raste hodnoty majetku vlastníkov nehnuteľností a tým aj v raste kúpnej sily obyvateľov miest s porovnaním s inými zrovanateľnými regiónmi.

Osobne s mnohými hodnotami a aplikáciou CSR do praxe spoločnosťou Airbnb sympatizujem. Je predmetom obchodného rozhodnutia spoločnosti Airbnb, ako bude realizovať dobrovoľné opatrenia v tomto smere. Zároveň si ale uvedomujem, že mnohí by mohli namietat', že jedná len o púhy sociálny marketing (*Cause related marketing*)¹¹⁶ zo strany Airbnb. Totižto mnohé známe korporácie už dávno zistili, že pomoc neziskovej organizácii alebo určitému verejne prospešnému projektu im môže priniesť zvýšenie vlastných tržieb, zisku a prilákať nových zákazníkov.¹¹⁷ Vďaka CSR sa Airbnb môže stať

¹¹³ Anita Roth z Airbnb: Většina českých Airbnb hostitelů nepodniká profesionálně, v Praze zabíráme jen 2 % domovů | CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích. *CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích* [online]. Copyright © Copyright 2018 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2018/06/anita-roth-z-airbnb-vetsina-ceskych-airbnb-hostitelu-nepodnika-profesionalne-v-praze-zabirame-jen-2-domovu/>

¹¹⁴ Anita Roth z Airbnb: Většina českých Airbnb hostitelů nepodniká profesionálně, v Praze zabíráme jen 2 % domovů | CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích. *CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích* [online]. Copyright © Copyright 2018 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2018/06/anita-roth-z-airbnb-vetsina-ceskych-airbnb-hostitelu-nepodnika-profesionalne-v-praze-zabirame-jen-2-domovu/>

¹¹⁵ Český Krumlov zaplatí obyvatelům za normální život. Chce jít příkladem Benátkám — ČT24 — Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/2425429-cesky-krumlov-zaplati-obyvatelum-za-normalni-zivot-chce-jit-prikladem-benatkam>

¹¹⁶ Teda stratégia Airbnb, ktorú je možné zahrnúť do oblasti podpory spoločnosti zo strany korporácií. Zdroj: cause related marketing | signification dans le dictionnaire Anglais de Cambridge. *Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus* [online]. Copyright © Cambridge University Press [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/fr/dictionnaire/anglais/cause-related-marketing>

¹¹⁷ Společenská odpovědnost firem. Průvodce nejen pro malé a střední podniky. Business Leaders Forum. [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: http://csr-online.cz/wp-content/uploads/2012/11/BLF_Pruvodce_CSR.pdf

atraktívnejším, konkurencieschopnejším či priamo výnosnejším, ako dokazujú výsledky niektorých projektov realizovaných s využitím sociálneho marketingu.¹¹⁸

¹¹⁸ Společenská odpovědnost firem. Průvodce nejen pro malé a střední podniky. Business Leaders Forum. [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: http://csr-online.cz/wp-content/uploads/2012/11/BLF_Prvodce_CSR.pdf

2.2 Poskytovateľ služby: hostiteľ

Poskytovateľ vystupuje na strane ponuky a je to teda osoba, ktorá prostredníctvom Airbnb ponúka ubytovanie. Alebo lepšie a obecnnejšie povedané poskytovateľom je osoba zdieľajúca nejaký statok, zdroj, čas či schopnosť.¹¹⁹ V rámci zdieľanej ekonomiky ide obvykle o vlastníka veci, prípadne osobu, ktorá má právo určitý statok užívať či požívať na základe relatívneho majetkového práva. Môže sa jednať o súkromnú osobu alebo o poskytovateľa, ktorý jedná v rámci výkonu svojho povolania.¹²⁰

Jeho hlavným cieľom je dosiahnutie extra príjmu alebo len zníženie nákladov, ktoré musí vynaložiť na určitú činnosť (napr. platenie hypotéky alebo nájmu). Výzkum Hertfordshirskej univerzity¹²¹ prevedený v roku 2016 vo Veľkej Británii ukázal, že 21% ľudí vo veku 16-75 rokov sa uchádzalo o prácu práve prostredníctvom zdieľanej ekonomiky. Zhruba 11% (jedná sa o 4,9 milióna ľudí) uchádzačov uspelo a prácu našlo. Tento výskum sa tiež zaoberal otázkou do akej miery je práca v zdieľanej ekonomike len zárobkom púhym privýrobnikom. Z odpovedí vyplynulo, že pre takmer tretinu respondentov bol ich príjem zo zdieľanej ekonomiky príjmom hlavným či dokonca jediným.

V ČR je 10.400 hostiteľov, ktorých priemerný ročný zárobok za poskytované služby je 2.100 €¹²² (v iných článkoch je uvedená aj suma 51.000 Kč).¹²³ Celkovo českí hostitelia za rok 2017 "zarobili" 1,7 miliardy Kč.¹²⁴ Pre Prahu portál Airbnb uvádza možný zárobok až 5.176 Kč za týždeň. Podľa riaditeľky dátového výskumu Airbnb Anity Roth typický hostiteľ v ČR svoju ponuku ubytovania ponúka na 37 dní v roku.¹²⁵ Zatiaľčo podľa informácií, ktoré

¹¹⁹ Ke, Qing. Service Providers of the Sharing Economy: Who Joins and Who Benefits? Indiana University, Bloomington [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://arxiv.org/pdf/1709.07580.pdf>

¹²⁰ Vid' str. 50 - „Profesionálni“ poskytovatelia služieb

¹²¹ Huws, Ursula; Joyce, Simon. Crown Working Survey. Size of the UK's "Gig Economy" revealed for the first time. University of Hertfordshire [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.feps-europe.eu/assets/a82bcd12-fb97-43a6-9346-24242695a183/crowd-working-survey.pdf>

¹²² Airbnb. Visegrad Insights Report [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzclsmfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/06/Visegrad-Report-2018.pdf>

¹²³ Milion turistů a 10 tisíc hostitelů. Airbnb se v Česku daří - Euro.cz. *Euro.cz / Ekonomika, byznys, finance* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/byznys/milion-turistu-a-10-tisic-hostitelu-airbnb-se-v-cesku-dari-1376129>

¹²⁴ Airbnb. Visegrad Insights Report [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzclsmfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/06/Visegrad-Report-2018.pdf>

¹²⁵ Anita Roth z Airbnb: Většina českých Airbnb hostitelů nepodniká profesionálně, v Praze zabíráme jen 2 % domovů | CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích. *CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích* [online]. Copyright © Copyright 2018 [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2018/06/anita-roth-z-airbnb-vetsina-ceskych-airbnb-hostitelu-nepodnika-profesionalne-v-praze-zabirame-jen-2-domovu/>

pre Český rozhlas poskytlo v auguste 2017 pražský radný Jan Wolf,¹²⁶ je priemerná ponuka na Airbnb v Prahe prenájaná 120 dní. V súčasnej oficiálnej štatistike od Airbnb sa jedná o medián.¹²⁷

2.2.1 Právna povaha poskytovateľa služby

Po právnej povahe Airbnb je jednou z ďalších najmenej jasných a najviac kontroverzných otázok je práve právne postavenie poskytovateľov služieb.

K popisu osoby poskytovateľa služby zdieľanej ekonomiky by som si dovoľila požičať pojem používaný hlavne v súvislosti s energetikou - tzv. prosumer.¹²⁸ Jedná sa o osobu, ktorá odoberá elektrinu zo siete, ale na druhú stranu je zároveň schopná ju aj do siete dodávať (napr. osoba, ktorá má na streche svojej nehnuteľnosti umiestnené solárne panely). Jedná sa teda o osobu, ktorá vo väčšine právnych vzťahov vystupuje ako spotrebiteľ, ale v niektorých právnych vzťahoch ako podnikateľ. Myslím si, že tento pojem najlepšie vystihuje postavenie poskytovateľa vo vzťahoch zdieľanej ekonomiky.

A Vymedzenie súkromnoprávných vzťahov s poskytovateľom

Aký je súkromnoprávny vzťah medzi digitálnou platformou Airbnb, poskytovateľom služby Airbnb a užívateľom? Na prvý pohľad sa zdá byť relatívne ľahkou otázkou, ale zdanie možno klame. Poďme sa na to pozrieť.

Asi nebude sporu o tom, že Airbnb bude v tomto vzťahu vystupovať ako sprostredkovateľ.¹²⁹ Viac otáznikov ale môže vzniknúť ohľadne právnej kvalifikácie vzťahu medzi poskytovateľom služby a jeho užívateľom. Nemusí byť totiž na prvý pohľad zrejmé, ktoré ustanovenia občianskeho zákonníka sa na zmluvu uzatváranú medzi nimi použijú, pričom každá z nasledujúcich troch variant má svoje presné pravidlá a špecifiká, ktoré je treba rešpektovať:

¹²⁶ Pořad Šedesátka: Ohrožuje služba Airbnb nabídku volných bytů na trhu? A měla by se nabídka pro turisty na bydlení v soukromí svázat pravidly? Odpovídají Stanislav Křeček a Jan Wolf. (Portál hlavního města Prahy). 301 Moved Permanently [online]. Copyright © 2017 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_elenu_rhmp/rhmp/ra_dni_jan_wolf/porad_sedesatka_ohrozuje_sluzba_airbnb.html

¹²⁷ Airbnb. Visegrad Insights Report [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzc1smfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/06/Visegrad-Report-2018.pdf>

¹²⁸ Maňák, Martin. Prosumer neboli samospotřebitel – zákazník jako výrobce a akumulátor energie. fbadvokati.cz [online]. Frank Bold Advokáti [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/592-prosumer-neboli-samospotrebitel-zakaznik-jako-vyrobce-a-akumulator-energie>

¹²⁹ Vid' str. 18 - "Právna povaha služieb spoločnosti Airbnb"

Do úvahy prichádza nájom bytu a domu v zmysle ustanovenia § 2235 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občianskeho zákonníku (ďalej len « občiansky zákonník »).

To však vylučuje hneď druhý odstavec § 2235, podľa ktorého sa « *ustanovenia tohto pododdielu nepoužijú, ak prenecháva prenajímateľ nájemcovi byt alebo dom k rekreácii alebo inému zjavne krátkodobému účelu.* » - čo je presne prípad služby poskytovanej prostredníctvom Airbnb.

Služba Airbnb fakticky a v nepravom slova zmysle spočíva v « krátkodobom ubytovaní », preto by sa javilo vhodné s ohľadom na túto výluk u nájmu domu a bytu, uvažovať o zmluve o ubytovaní podľa § 2326 a násl. občianskeho zákonníka. Podľa § 2326 platí, že « *[z]mluvou o ubytovanie (o prechodnom nájme) sa ubytovateľ zaväzuje poskytnúť ubytovanému prechodne ubytovanie [...] v zariadení k tomu určenému...* » Ale také zaradenie môže byť sporné a v tejto súvislosti môžu vznikať otázky, čo je/predstavuje « zariadenie k tom určené ». Je možné byt alebo dom prenajímaný súkromnou osobou považovať za zariadenie určené ku krátkodobému ubytovaniu? Podľa dôvodovej správy¹³⁰ v občianskemu zákonníku, ktorá uvádza, že by sa mohlo jednať « *o « hotely, nocľahárne, ubytovne či podobné zariadenia », by byty či domy ponúkané cez digitálne platformy mohli byť považované za « podobné zariadenia ».* Na druhú stranu je možné ale oponovať relevantným protiargumentom, že ubytovacie zariadenia vymedzujú aj iné právne predpisy. Konkrétne v predpise správneho práva,¹³¹ vo vyhláske č. 501/2006 Sb., o obecných požiadavkách na využívanie územia, v platnom znení, ktorá v § 2 písm. c) obsahuje legálnu definíciu stavby ubytovacieho zariadenia a presne vymedzuje, že « *stavbou ubytovacieho zariadenia nie je bytový a rodinný dom...* ».

Odpoveď na túto otázku teda nie je jednoznačná. Podľa môjho názoru z vyššie uvedeného negatívneho vymedzenia, nepochybne byty či domy poskytované prostredníctvom Airbnb nenapĺňujú znaky « podobného zariadenia » a zároveň ich hlavný účel nie je krátkodobý nájom prostredníctvom Airbnb, ale uspokojovanie potrieb ich vlastníkov (či nájomcov). Čo je ale nepochybné, že za zariadenie určené k ubytovaniu nebude možné

¹³⁰ Dôvodová správa k zákonu č. 89/2012 Sb., občiansky zákonník. Sněmovní tik 362/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, [cit. 10.06.2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=362&CT1=0>

¹³¹ Avšak pre potreby interpretácie toho, čo sa myslí « podobným zariadením » vzhľadom k ubytovaciemu zariadeniu je nepochybne využiteľná.

považovať prípad, kedy dochádza ku zdieľaniu len jednej miestnosti vrámci bytu (o možnostiach prenájmania cez Airbnb viac v predchádzajúcej kapitole úvod k Airbnb).

Jediný zostávajúci inštitút, ktorý teda prichádza/pripadá do úvahy je obecný nájom podľa § 2201 a násl. občianskeho zákonníka.

S ohľadom na vyššie uvedené je možné teda dospieť k záveru, že ponúkanie ubytovania v jednej či viacerých miestnostiach vrámci bytu sa bude určite riadiť právnou úpravou obecného nájmu (podľa § 2201 a násl. občianskeho zákonníka), no pokiaľ ide o prípady, kedy je cez Airbnb ponúkaná celá jednotka (teda celý byt, dom či obdobný typ ubytovania), u ktorého nie je zrejmé, že je určený k ubytovaniu, nie je záver o súkromnoprávnom vzťahu tak úplne jednoznačný.

B Poskytovateľ služby ako podnikateľ?

Naplnenie definičných znakov podnikania predstavuje pre poskytovateľov (a nielen pre nich)¹³² dôsledky ako v súkromnoprávnej oblasti, tak v oblasti verejnoprávnej. V oboch oblastiach s touto definíciou pracujú. Otázka, či je hosťiteľ podnikateľom tak má veľmi dôležitý význam s ohľadom na jeho právnu istotu.

2.2.1.B.1 Súkromnoprávna regulácia

S občianskoprávnymi zmenami v r. 2012 došlo k určitým zmenám v rámci právnej úpravy podnikateľskej činnosti. Najdôležitejšie z nich bolo opustenie primárneho vymedzenia podnikateľa ako osoby, ktorá má k podnikaniu príslušné verejnoprávne oprávnenie.¹³³ Zároveň došlo k rozšíreniu pojmu podnikateľa na všetky osoby, ktoré fakticky vykonávajú podnikateľskú činnosť.¹³⁴ Za podnikateľa tak je možné považovať aj osoby, ktoré podnikajú bez podnikateľského oprávnenia, či už preto, že také oprávnenie nepotrebujú alebo ho nemajú (a jednajú tak v rozpore s verejným právom).

Definícia podnikateľskej činnosti a podnikateľa je vymedzená v ustanovení § 420 odst. 1 občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje niekoľko definičných znakov, ktoré musia byť splnené kumulatívne, aby bolo možné určitú osobu označiť za podnikateľa: « *Kto samostatne vykonáva na vlastný účet a zodpovednosť zárobkovú činnosť živnostenským alebo obdobným spôsobom so zámerom činiť tak sústavne za účelom dosiahnutia zisku, je považovaný so zreteľom k tejto činnosti za podnikateľa.* »

Podme sa pozrieť na to, či poskytovateľ služieb do tejto definície podnikateľa zapadá:

Čo sa týka samostatnosti, tá je odlišujúcim znakom podnikateľskej činnosti oproti závislej práci v zmysle zákonníka práce,¹³⁵ ale aj oproti inej zárobkovej činnosti (napr. činnosť člena orgánu obchodnej spoločnosti).¹³⁶ Taká samostatnosť spočíva nepochybne v

¹³² Vid' str. 53 - "Právna povaha užívateľa služby"

¹³³ ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena; DĚDIČ, Jan a kolektiv. Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4.

¹³⁴ ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena; DĚDIČ, Jan a kolektiv. Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4.

¹³⁵ Ustanovenie § 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákonníka práce definuje závislú prácu ako « prácu vykonávanú vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti, menom inej osoby, podľa jej pokynov a výlučne osobne. »

¹³⁶ PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. Komentář k § 420. In: MELZER, Filip, Petr Tégl a kol. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7478-638-9.

rozhodovaní o tom, akú zárobkovú činnosť bude vykonávať, akým spôsobom, pre koho a za akých podmienok. Táto nezávislosť podnikateľa však nie je neobmedzená. Aj v prípadoch, kedy je podnikateľ právne samostatný, môže byť jeho nezávislosť v rozhodovacej činnosti obmedzená alebo podmienená.¹³⁷ U Airbnb je podľa môjho názoru samostatnosť hostiteľa zachovaná, pretože hosťiteľ je sámostatný v určení toho, akým spôsobom a za akých podmienok bude svoju činnosť na Airbnb vykonávať, vrátane stanovenia ceny danej služby (Airbnb ceny len doporučuje).

Prvým z prvkov, ktoré nemusia byť pri využívaní platformy Airbnb naplnené je požiadavka ziskovosti, teda vykonávanie určitej činnosti za úplatu, ktorá je teda zdrojom príjmov osoby, ktorá činnosť vykonáva.¹³⁸ Aj v tomto prípade podľa mňa hosťiteľ toto kritérium splňuje, aj keď sa to na prvý pohľad nemusí zdať, keďže zdieľaná ekonomika má rôzne podoby a služby vrámci nej sa buď poskytujú za odmenu alebo len (a výnimočnejšie) na pokrytie nákladov, ktoré hosťiteľom v súvislosti s poskytnutím ich služby vzniknú a tie je možné nepochybné považovať za príjem. Druhý prípad bude predstavovať tzv. skutočné zdieľanie (*genuine sharing*).¹³⁹

Ďalšie znaky podnikateľskej činnosti, ktorým sa v tomto odstavci budem venovať sú: « výkon činnosti na vlastný účet a zodpovednosť »: Výkonom činnosti « na vlastný účet » sa chápe taký výkon činnosti, kedy podnikateľ jedná sám za seba, zaväzuje seba a sám má povinnosť z týchto jednaní plniť.¹⁴⁰ Je to taký výkon činnosti, pri ktorom príjem z prevádzanej činnosti je príjmom toho, kto ju vykonáva, nie príjmom niekoho iného. Aj napriek tomu, že platba za hosťiteľove poskytnuté služby prebieha prostredníctvom systému

¹³⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. Komentář k § 420. In: MELZER, Filip, Petr Těgl a kol. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7478-638-9.

¹³⁸ ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena; DĚDIČ, Jan a kolektiv. Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4.

¹³⁹ Z pohľadu zdieľanej ekonomiky je podľa mňa dôležité rozlíšiť, či je motiváciou poskytovateľa vykonávať svoju činnosť ako tzv. skutočné zdieľanie (*genuine sharing*) alebo usilovať o zisk. Skutočným zdieľaním sa myslia situácie, kedy je motívom poskytovateľa služby len kompenzácia nákladov vynaložených na určitú činnosť či transakciu (alebo dokonca poskytovanie služby bezplatne). Zdroj: Debating the Sharing Economy. *Great Transition Initiative* [online]. Copyright © 2018 Tellus Institute [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.greattransition.org/publication/debating-the-sharing-economy>.

¹⁴⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. Komentář k § 420. In: MELZER, Filip, Petr Těgl a kol. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7478-638-9.

Airbnb a vedľa ceny zahrňuje aj « tzv. servisný poplatok Airbnb »¹⁴¹ (teda províziu pre sprostredkovateľa Airbnb), nebráni to v posúdení takej činnosti ako « vykonávanej na vlastný účet ». Považovať platenie provízií za skutočnosť brániacu výkonu činnosti na vlastný účet by viedlo k absurdným dôsledkom a bolo by úplne proti zmyslu a účelu sprostredkovania. Činnosť hostiteľa je vykonávaná « na vlastnú zodpovednosť », pretože hostiteľ je ten, kto ju vykonáva, je sám zodpovedný za svoje vlastné právne jednanie a nesie prípadné dôsledky porušenia povinností,¹⁴² či už v rovine súkromného alebo verejného práva.

Najspornejšou otázkou v tejto podkapitole je rozhodne kritérium sústavnosti. Ak by šlo o fyzickú osobu, ktorá nevykonáva svoju činnosť pravidelne a realizuje prostredníctvom Airbnb len jednotky transakcií mesačne, podľa všetkého nenapĺňa znak podnikania ako sústavnej zárobkovej činnosti za účelom zisku. Čím je periodicita a početnosť činnosti nižšia, tým menej je pravdepodobné, že by sa taký hostiteľ kvalifikoval ako podnikateľ. Je možné však zároveň tvrdiť, že za sústavnú činnosť nemusí byť považovaná činnosť náhodná, vykonávaná len na okrajovej a vedľajšej báze.¹⁴³ Komentárová literatúra¹⁴⁴ sa k pojmu sústavnosti vyjadřila nasledovne: « *Sústavnosť je významným prvkom tradične pružne interpretovaným. Sústavnosť tak neznamená úplnú trvalosť a pravidelnosť. Tak napr. dobre pokrýva i sezónne podnikanie (keď niekto cez leto predáva zmrzlinu na kúpalisku a v zime prevádzkuje lyžiarsku školu) a možnosti prerušenia podnikania.* »

Podľa môjho názoru aj obmedzené trvanie činnosti, ktoré spočíva v mesačnom prenájme nehnuteľnosti (kľudne aj len počas cesty do zahraničia) cez Airbnb sa môže kvalifikovať ako činnosť vykonávaná sústavne, pretože « *sústavnosť nie je totožná s nepretržitosťou a trvalosťou, pričom posúdenie sústavnosti je vždy vecou konkrétneho prípadu s prihliadnutím k povahe činnosti* »¹⁴⁵ a « *je treba ju*¹⁴⁶ *posudzovať vždy vo vzťahu k*

¹⁴¹ Jak je určena cena za mou rezervaci? | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 05.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/125/how-is-the-price-determined-for-my-reservation>

¹⁴² PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. Komentář k § 420. In: MELZER, Filip, Petr Tégl a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7478-638-9.

¹⁴³ Analýza zdieľanej ekonomiky a digitálnych platforiem. Sekcia pre európske záležitosti Úradu vlády ČR [online]. Vláda ČR, 2017 [cit. 05.06.2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf

¹⁴⁴ Švestka, Jiří; Dvořák, Jan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, komentář k § 420. 978-80-7478-370-8.

¹⁴⁵ Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.04.2008, sp. zn. 22 Cdo 679/2007.

¹⁴⁶ Tj. sústavnosť.

predmetu podnikania », ¹⁴⁷ pretože je týmto spôsobom (nie náhodne, ale) z vôle poskytovateľa vykonávaná a « *ak má podnikateľ zámer prevádzkovať zárobkovú činnosť sústavne, teda nepretržite (ale aj nepravidelne), splňuje stanovenú podmienku podnikateľa, (...).* » ¹⁴⁸

Stanovenie konkrétnej hranice je v tomto prípade veľmi obtiažne a v prípade Airbnb (alebo zdieľanej ekonomiky vôbec) existuje značné množstvo hraničných situácií. Z hľadiska právnej istoty je riešenie danej otázky je kľúčové, preto sa v blízkej budúcnosti predpokladá ¹⁴⁹ s možnosťou úpravy právneho vymedzenia pojmu « podnikanie », aby eventuálne zahrnilo nielen sústavnú zárobkovú činnosť, ale aj nepravidelnú. ¹⁵⁰

Z ustanovenia § 420 odst. 1 občianskeho zákonníka nám zostáva už len znak « *výkonu živnostenským alebo obdobným spôsobom,* » ktorému sa budem venovať v ďalšej podkapitole s názvom « Verejnoprávna regulácia » a považujem ho za naplnený.

Za súčasného splnenia všetkých znakov podnikateľskej činnosti je teda možné každého poskytovateľa bytu či domu prostredníctvom Airbnb považovať za podnikateľa.

2.2.1.B.2 Verejnoprávna regulácia

Jednou z možných interpretácií, ku ktorej sa prikláňam aj ja je tá, že nájom (celého bytu alebo domu) prostredníctvom Airbnb je možné považovať za poskytovanie ubytovacích služieb, ktorá je voľnou živnosťou, ¹⁵¹ pretože podľa jazykového výkladu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenskom podnikaní (ďalej len « živnostenský zákon ») a jeho prevádzacích predpisov je akékoľvek poskytnutie ubytovania v bytovom či rodinnom dome živnosťou.

Nariadenie vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplniach jednotlivých živností, v platnom znení, totiž definuje náplň tejto voľnej živnosti, s oborom činnosti « ubytovacie služby », ako: « *[p]oskytovanie ubytovania vo všetkých ubytovacích zariadeniach (napríklad hotel, motel, kemp, ubytovňa) a v bytových domoch, rodinných domoch alebo v stavbách pre*

¹⁴⁷ Rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, sp. zn. 5 Afs 72/2012. Súd tu pritom posudzoval skutkový stav, kedy bola činnosť zámerne vykonávaná len po predom presne stanovenom časovom období.

¹⁴⁸ Lavický, P. a kol. Občianský zákonník I. Obecná časť (§ 1–654). Komentár. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, komentár k § 420. ISBN 978-80-7400-529-9.

¹⁴⁹ Analýza zdieľanej ekonomiky a digitálnych platforiem. Sekcia pre európske záležitosti Úradu vlády ČR [online]. Vláda ČR, 2017 [cit. 05.06.2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf

¹⁵⁰ Vid' str. 89 - "Úvahy de lege ferenda"

¹⁵¹ Bod 55 Prílohy č. 4 k zákonu 455/1991 Sb., o živnostenskom podnikaní.

rodinnú rekreáciu s kapacitou do desať lôžok, (vrátane prísteliek) podávaním raňajok ubytovaným hosťom. »¹⁵²

Rozpor právnej úpravy obsiahnutej v živnostenskom zákone a občianskoprávnej úprave vidím v tom, že spôsob poskytnutia služby prostredníctvom platformy Airbnb nie je (podľa mňa) možné podradiť pod zmluvu o ubytovanie v zmysle § 2326 a násl. občianskeho zákonníka¹⁵³ a musí ísť o zmluvu o nájme v zmysle § 2201 a násl. občianskeho zákonníka. V takom prípade ale podľa ustanovenia § 3 odst. 3 písm. ah) živnostenského zákona platí, že prenájom nehnuteľností, bytov a nebytových priestorov nie je živnosťou a zároveň nie je podľa môjho názoru zrejmé, či sa toto ustanovenie nevzťahuje len na úpravu nájmu bytu a domu v zmysle ustanovenia § 2235 a násl. občianskeho zákonníka.¹⁵⁴ Definícia ubytovacích služieb podľa živnostenského zákona je teda odlišná od definície ubytovania obsiahnutej v občianskom zákonníku.¹⁵⁵

Ako naznačila táto časť práce, jednou z otázok, ktorá v súčasnosti závisí na individuálnom posúdení vrámci aplikačnej praxe a znamená tak výrazný prvok neistoty pre zapojenie do platformy Airbnb, je naplnenie podmienok podnikania u poskytovateľov.

Vyššie poskytnuté závery majú zásadné dopady pre plnenie povinností poskytovateľa, ktoré bude povinný splniť, keďže väčšina hostiteľov svoje služby poskytuje za účelom privyrobenia si k ich hlavnej pracovnej činnosti). O aké konkrétne povinnosti poskytovateľa služieb Airbnb sa bude jednať sa budem venovať v nasledujúcej podkapitole « Povinnosti hostiteľa »:

¹⁵² Nariadenie vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplniach jednotlivých živností, v platnom znení - Obsahová náplň živností voľné podľa jednotlivých oborů činností - číslo 55: « Ubytovacie služby »

¹⁵³ Vid' predchádzajúca kapitola.

¹⁵⁴ To sa však na prenájom prostredníctvom Airbnb nepoužije, pretože to vylučuje hneď druhý odstavec § 2235, podľa ktorého sa « ustanovenia tohto pododdielu nepoužijú, ak prenecháva prenajímateľ nájemcovi byt alebo dom k rekreácii alebo inému zjavne krátkodobému účelu. » Vid' str. 18 - "Právna povaha služieb spoločnosti Airbnb"

¹⁵⁵ Vid' str. 89 a násl. - "Úvahy de lege ferenda"

2.2.2 Povinnosti poskytovateľa služieb

„Prosíme, uvedom si, že Airbnb nemá kontrolu nad počínaním hosťiteľom a zrieka sa akejkoľvek zodpovednosti. Neplnenie povinností hosťiteľov môže vyústiť v pozastavenie ich účtov, aktivity alebo až viesť k odstráneniu zo stránok Airbnb.“¹⁵⁶

V prvom rade je potrebné si (znovu) uvedomiť, že Airbnb len sprostredkováva kontakty medzi poskytovateľmi služby a užívateľmi služby. Samotná zmluva sa uzatvára priamo medzi hosťiteľom a hosťom. Hosťiteľ je tým, kto zodpovedá za to, že jeho činnosť je v súlade s právnymi predpismi aj s podmienkami portálu Airbnb. Pred samotnou registráciou na portáli Airbnb by sa teda mal hosťiteľ podrobne zoznámiť so všetkými právnymi dokumentami (ktoré sú pomerne rozsiahle - vid' ďalej).

V prípade, že poskytovateľ služby Airbnb nebude dole menované povinnosti dodržiavať, vystavuje sa riziku ako súkromnoprávnym sporov (s hosťami či priamo s portálom Airbnb), tak sankciám zo strany správnych úradov, hlavne tak úradu živnostenského a finančného.

A Základné povinnosti

Ak hosťiteľ nie je vlastníkom nehnuteľnosti, ktorú ponúka (resp. chce ponúkať) na Airbnb a je len nájomcom, je potreba vychádzať z nájomnej zmluvy, v ktorej by malo byť uvedené, či je dovolený podnájom¹⁵⁷ a prípadne za akých podmienok. Ak nájomná zmluva podnájom nerieši, je nutné požiadať o súhlas prenajímateľa.¹⁵⁸ Pokiaľ by si súhlas vlastníka nehnuteľnosti nevyžiadal a poskytoval by také služby prostredníctvom platformy Airbnb, bude to považované za hrubé porušenie jeho povinností,¹⁵⁹ čo môže v konečnom dôsledku viesť až k výpovedi nájomnej zmluvy zo strany prenajímateľa. Z mojich skúseností prípady prenájmania rodičovských rezidencií ich deťmi nie je vo Francúzsku v tejto dobe nič neobvyklé...

¹⁵⁶ Výzva Airbnb k poskytovateľom služieb uverejnená hneď v úvode kapitoly o Zodpovednom hosťiteľstve. *Zodpovedné hosťiteľstvá | Airbnb centrum nápovedy. Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1397/responsible-hosting>

¹⁵⁷ Ustanovenie § 2274 a § 2275 odst. 1 zákona č. 89/2012, občianskeho zákonníka.

¹⁵⁸ Ustanovenie § 2275 odst. 2 zákona č. 89/2012, občianskeho zákonníka.

¹⁵⁹ Ustanovenie § 2276 zákona č. 89/2012, občianskeho zákonníka.

V neposlednom rade je hostiteľ povinný preštudovať zmluvy združení majiteľov bytov alebo družstva a uistiť sa, že nezakazujú prenájmy cez Airbnb alebo či neobsahujú iné reštrikcie.

Hostiteľ je ďalej povinný ohlásiť¹⁶⁰ prevádzkovanie živnosti ktorémukoľvek živnostenskému úradu, a to ešte pred zahájením podnikania (tj. pred vyvesením inzerátu na Airbnb).

Airbnb začalo adresovať výzvy, v ktorých snaží zaistiť, aby si jeho užívatelia boli vedomí regulačného a zákonného režimu, v ktorom sa pohybujú. Keďže Airbnb operuje v mnohých štátoch, teritóriách a mestách, rozhodne to nie je nič praktické pre Airbnb informovať poskytovateľov služieb o potencionálne aplikovateľných zákonov v každej jednej jurisdikcii, v ktorej hostiteľ poskytuje svoje ubytovanie. Radšej, prostredníctvom prečítania Airbnb Všeobecných obchodných podmienok užívania (« *Airbnb's Terms of Service* »)¹⁶¹ sú hostitelia okamžite informovaní (bohužiaľ len nie v českom a slovenskom jazyku).

B Daňové povinnosti

V tejto časti mojej práce sa zameriam na štyri, podľa mňa, veľmi dôležité témy - najprv sa budem zaoberať zdanením poskytovateľov služieb Airbnb daňou z príjmov fyzických osôb, potom miestnymi poplatkami, DPH a na záver krátko zmienim evidenciu tržieb.

2.2.2.B.1 Daň z príjmov fyzických osôb

Keďže bolo vyššie dovedené, že poskytovanie ubytovania prostredníctvom Airbnb je podnikanie, nesie to so sebou svoje dôsledky zodpovedajúcim spôsobom zdaňovať z tejto činnosti príjmy, v súlade s ustanovením § 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daniach z príjmov (ďalej len « zákon o daniach z príjmov ») ako príjmy zo samostatnej činnosti.

¹⁶⁰ Ustanovenie § 45 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).

¹⁶¹ Podmínky používání. Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/terms>

Ak by poskytovanie krátkodobých prenájomov cez Airbnb nebolo sústavné a ak by úhrn príjmov poskytovateľa (teda v tomto prípade poplatníka) nepresahoval v zdaňovacom období 30.000 Kč, sú od dane oslobodené.¹⁶²

Ak poskytovateľ nemá živnostenské oprávnenie, pri uplatnení paušálnych výdajov má nárok na 40% paušálne výdaje a ak ho má, môže uplatniť 60% paušálne výdaje.¹⁶³ Z výsledného zisku je následne potrebné odviesť sociálne a zdravotné poistenie.¹⁶⁴

2.2.2.B.2 Miestne poplatky súvisiace s ubytovaním

V súlade so zákonom č. 565/1990 Sb., o miestnych poplatkoch, v znení neskorších predpisov (ďalej len «zákon o miestnych poplatkoch») súvisia s Airbnb dva miestne poplatky, a to poplatok za kúpeľný alebo rekreačný pobyt podľa ustanovenia § 1 písm. b) a § 3 zákona o miestnych poplatkoch a poplatok z ubytovacej kapacity podľa ustanovenia § 1 písm. e) a § 7 zákona o miestnych poplatkoch (ďalej pre oba len «ubytovacie poplatky»). Radíme ich medzi miestne dane, ktoré sú v rôznej podobe vyberané v zahraničí, kde sú označované ako turistická daň,¹⁶⁵ turistická taxa, pobytová daň,¹⁶⁶ daň z prázdninových domov¹⁶⁷ alebo miestna daň za ubytovanie.¹⁶⁸

Miestne poplatky predstavujú špecifickú súčasť poplatkovej sústavy ČR.¹⁶⁹ Ich špecifickosť tkvie v tom, že sa ich zavádza obec v samostatnej pôsobnosti obcene záväznou vyhláškou.¹⁷⁰ Výnos z miestnych poplatkov je príjmom rozpočtu obce, ktorá ich na svojom území zaviedla. Ich účelom je prispieť na zvýšené náklady obcí v súvislosti so sústredeným turistickým ruchom (napr. turistické informačné centrá, propagačné materiály a turistickí sprievodcovia apod.). Predchodcom uvedených miestnych poplatkov bol od roku 1964

¹⁶² Ustanovenie § 10 zákona č. 586/1992 Sb., o daniach z príjmov.

¹⁶³ Generálne finančné riaditeľstvo. Informácie k daňovému posúdeniu povinností poskytovateľov ubytovacích služieb (Airbnb a ďalší). Č. j. 90076/17/7100-20116-050701 [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.financisprava.cz/cs/dane/novinky/2017/Info-k-danovemu-posouzeni-povinnosti-poskytovatelu-ubytovacich-sluzeb-8796>

¹⁶⁴ Generálne finančné riaditeľstvo. Informácie k daňovému posúdeniu povinností poskytovateľov ubytovacích služieb (Airbnb a ďalší). Č. j. 90076/17/7100-20116-050701 [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.financisprava.cz/cs/dane/novinky/2017/Info-k-danovemu-posouzeni-povinnosti-poskytovatelu-ubytovacich-sluzeb-8796>

¹⁶⁵ V Maďarsku až 300 HUF (cca 24,37,- Kč) za noc alebo až 4 % z platby za ubytovanie.

¹⁶⁶ V Nemecku 1 EUR až 3,5 EUR (cca 25,4 Kč až 88,8 Kč) na osobu na noc.

¹⁶⁷ V Chorvátsku 5 až 15 HRK (cca 17,- Kč až 51,1 Kč) podľa počtu m² užitého priestoru.

¹⁶⁸ Na Slovensku (napr. v Bratislave) 1,70 € (cca 43,1 Kč) pro fyzickú osobu za noc v ubytovacom zariadení.

¹⁶⁹ Bakeš, Milan; Karfíková, Marie; Kotáb, Petr; Marková, Hana. Finanční právo. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-440-7.

¹⁷⁰ Ustanovenie § 14 zákona č. 565/1990 Sb., o miestnych poplatkoch, v znení neskorších predpisov.

kúpeľný poplatok a poplatok z ubytovacej kapacity v rekreačných, školiach a rehabilitačných zariadeniach organizácie v oblasti Krkonošského národného parku.¹⁷¹

2.2.2.B.2.1 Poplatok za kúpeľný a rekreačný pobyt

Predmetom poplatku za kúpeľný alebo rekreačný pobyt je prechodný pobyt za úplatu v kúpeľných miestach alebo v miestach sústredného turistického ruchu za účelom liečenia alebo rekreácie.¹⁷² Poplatok za kúpeľný alebo rekreačný pobyt v stanovenej výške vyberie a obci odvedie platca poplatku, ktorým je fyzická alebo právnická osoba, ktorá prechodné ubytovanie poskytla (poskytovateľ služby). Z uvedeného teda vyplýva, že poskytovateľ je platcom tohoto poplatku a užívateľ jeho poplatníkom. Poskytovateľovi služby zákon o miestnych poplatkoch stanovuje zvláštnu záznamovú povinnosť spočívajúcu v povinnosti viesť evidenčnú knihu.¹⁷³

2.2.2.B.2.2 Poplatok z ubytovacej kapacity

Poplatok z ubytovacej kapacity má jednoduchší predmet - je ním poskytnutie prechodného ubytovania v zariadeniach určeným k prechodnému ubytovaniu za úplatu. Zákon o miestnych poplatkoch však nevymedzuje, čo sa rozumie «*určeným k prechodnému ubytovaniu*». Prostredníctvom služby Airbnb je spravidla poskytované ubytovanie mimo priestory, ktoré boli skolaudované, a teda aj určené k prechodnému ubytovaniu. To znamená, že nebude naplnený predmet poplatku z ubytovacej kapacity a poskytovateľ služby (na rozdiel od hotelov alebo penziónov) nebude povinný ho vyberať. Rovnako aj v prípade tohto poplatku je poskytovateľovi služby stanovená zvláštna záznamná povinnosť spočívajúca vo vedení evidenčnej knihy.¹⁷⁴

Na druhú stranu je prostredníctvom služby Airbnb ponúkané ubytovanie v priestorách, ktoré k prechodnému ubytovaniu určené sú. V takom prípade by bol predmet poplatku z ubytovacej kapacity naplnený.

Pokiaľ ide o poplatok za kúpeľný a rekreačný pobyt, ten nie je viazaný na to, v akých priestoroch je ubytovanie poskytované, ale len na charakter obce (kúpeľné miesta a miesta sústredného turistického ruchu).

¹⁷¹ Vyhláška Ministerstva financií ČR č. 7/1989 Ú.l., o miestnych poplatkoch vybraných v KRNAPu.

¹⁷² Ustanovenie § 3 zákona č. 565/1990 Sb., o miestnych poplatkoch, v znení neskorších predpisov.

¹⁷³ Ustanovenie § 3 odst. 2 zákona č. 565/1990 Sb., o miestnych poplatkoch, v znení neskorších predpisov.

¹⁷⁴ Ustanovenie § 7 odst. 3 zákona č. 565/1990 Sb., o miestnych poplatkoch, v znení neskorších predpisov.

2.2.2.B.2.3 Turistický poplatok

V apríli 2018 Ministerstvo financií odoslalo do vonkajšieho pripomienkového konania novelu zákona č. 565/1990 Sb., o miestnych poplatkoch, v znení neskorších predpisov (ďalej len « zákon o miestnych poplatkoch »), ktorá nahradzuje súčasné poplatky z ubytovacích kapacít a poplatky rekreačné a kúpeľné jediným poplatkom z pobytu (tzv. « turistickým poplatkom »), ktorému bude podliehať krátkodobý pobyt bez ohľadu na to, či je poskytnutý alebo aký má účel.¹⁷⁵

Tento nový poplatok z pobytu bude môcť vyberať akákoľvek obec bez ohľadu na to, či sa jedná o pobyt v kúpeľných miestach alebo v miestach sústredného turistického ruchu. Poplatok si môže každá obec bez rozidelu nastaviť podľa svojich potrieb, najviac však na úroveň maximálnej sadzby. Maximálna sadzba bude po nabytí účinnosti novely od 1. januára 2020 činiť 21 Kč za deň, od nasledujúceho roku (teda 1. januára 2021) bude jej výška 50 Kč za deň.

Toto rozšírenie okruhu ubytovacích zariadení, ktoré podliehajú výberu miestneho poplatku považujem za úspešný krok, ktorý reaguje na výkladové problémy, ku ktorým v praxi dochádza a ako sa vyhnúť zvyhodňovaniu poskytovateľov služieb cez Airbnb. Jedná sa podľa môjho názoru o žiadúcu legislatívnu zmenu, ktorá reaguje na dynamický rozvoj zdieľanej ekonomiky.¹⁷⁶

V súvislosti s poplatkami mi nedá nespomenúť známy titulok v niekoľkých novinách, podľa ktorého: « [j]e v Prahe 1 aktuálne ponúkaných prostredníctvom Airbnb 3.500 bytov z celkového počtu 15.000, radnica pritom eviduje len 427 bytov, z ktorých je odvádzaný poplatok. Odhaduje sa, že hlavné mesto Praha tak ročne prichádza o 100 mil. Kč. »¹⁷⁷ Takéto zjednodušené proklamácie bez pochopenia fungovania zdieľanej ekonomiky považujem za “slepé náboje” a zostávam vždy trochu zarazená, keď vidím ich citáciu v odborných článkoch

¹⁷⁵ MF posílá do připomínkového řízení novelu narovnávací trh s krátkodobým ubytováním | 2018 | Ministerstvo financií ČR. *Ministerstvo financií ČR* [online]. Copyright © 2005 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/novela-zakona-o-mistnich-poplatcich-31497>

¹⁷⁶ Ale vid' str. 89 a násl. - "Úvahy de lege ferenda"

¹⁷⁷ Airbnb je nebezpečné, musíme ho regulovať, říká pražský radní. iDnes.cz [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/airbnb-regulace-praha-05h-ekonomika.aspx?c=A170612_173612_ekonomika_rts

a publikáciách.¹⁷⁸ Je predsa do očí bijúce, že takýto výpočet nezohľadňuje a neodlišuje domovy, v ktorých hostiteľ žije a prenajíma zároveň od ostatných prípadov.

2.2.2.B.3 Daň z pridanej hodnoty

Plnenie daňových povinností stanovené zákonom o dani z pridanej hodnoty, ak sú splnené zákonné podmienky pre jeho odvod, predstavuje samostatnú kapitolu. Poskytovateľova činnosť je klasifikovaná ako ubytovacia služba,¹⁷⁹ čo znamená, že ak jeho obrat za 12 po sebe idúcich mesiacov presiahne 1 milión Kč, musí sa poskytovateľ takej služby registrovať ako platca DPH.¹⁸⁰

2.2.2.B.4 Evidencia tržieb

Ďalšou samostatnou podkapitolou je elektronická evidencia tržieb podľa zákona č. 112/2016 Sb., o evidencii tržieb. Tejto povinnosti budú podliehať poskytovatelia za predpokladu, že dochádza k úhrade vo forme prijímania hotovosti či pomocou platobných kariet.¹⁸¹ Preto takto nastavené podmienky vylučujú z týchto povinností poskytovateľov krátkodobých nájmov prostredníctvom Airbnb, kde platba prebieha prostredníctvom platobného systému Airbnb prevodom na účet, za súčasného predpokladu, že od užívateľov neprijíma žiadne ďalšie finančné prostriedky.

C Ďalšie povinnosti

S poskytovaním krátkodobých nájmov prostredníctvom Airbnb v ČR súvisí ešte ďalšia celá rada povinností, pre ktorých úplné vymenovanie nie je bohužiaľ v tejto práci priestor.

Za zmienku stoja aspoň povinnosti stanovené zákonom č. 326/1999 Sb., o pobyte cudzincov na území Českej republiky a o zmene niektorých zákonov, v platnom znení, a to

¹⁷⁸ Napr. Boháč, Radim. Obecně k daňovým aspektům sdílené ekonomiky. In: PICHRT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub. (eds.) Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN_978-80-7552-874-2.

¹⁷⁹ Generálne finančné riaditeľstvo. Informácie k daňovému posúdeniu povinností poskytovateľov ubytovacích služieb (Airbnb a ďalší). Č. j. 90076/17/7100-20116-050701 [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/novinky/2017/Info-k-danovemu-posouzeni-povinnosti-poskytovatelu-ubytovacich-sluzeb-8796>

¹⁸⁰ Ustanovenie § 2 zákona č. 235/2004 Sb, o dani z pridanej hodnoty.

¹⁸¹ Elektronická evidencia tržieb sa neuplatní v prípade, že všetky platby prebiehajú prevodom na účet.

konkrétne tieto povinnosti: viesť domovnú knihu,¹⁸² hlásiť pobyt cudzincov, umožniť polícii vstup do miest, kde sa cudzinec zdržuje a ďalšie.

Prípadne ešte povinnosti stanovené zákonom č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televíznych poplatkoch a o zmene niektorých zákonov, v platnom znení, a to povinnosť odvádzať televízne a rozhlasové poplatky za predpokladu, že sú v prenajatom byte či dome umiestnené prijímače.

Vyššie uvedeným ale výpočet povinností hostiteľa nekončí. Námatkovo je možné uviesť aj tieto povinnosti:

- Povinnosti hostiteľa týkajúce sa bezpečnosti: povinnosť označiť miestne núdzové telefónne čísla či núdzové kontaktné čísla na samostného poskytovateľa služby a aj jeho zástupcu, zaobstarat' ľahko dostupnú lekárničku, inštalovať (a uistiť sa, či funguje) detektor dymu a CO₂, uistiť sa, či prenajatá nehnuteľnosť spĺňa bezpečnostné smernice ČR, inštalovať funkčný hasiaci prístroj s platnou povinnou revíziou, zaistiť označenú cestu k núdzovému východu, umiestniť v budove mapu, určiť bezpečné limity obsadenosti, odstrániť zdroj nebezpečia alebo ho jasne označiť, zaistiť bezpečnosť schodísk a opatriť ich zábradlím, zaistiť riadne odvetrávanie prenajatej nehnuteľnosti, jasne označiť funkčný ovládač teploty a uistiť sa, že hosť vie bezpečne používať topenie.
- Povinnosti týkajúce sa všetkých potrebných povolení týkajúcich sa územia, bezpečnosti a hygienických predpisov

Za veľkú tému rozhodne považujem hostiteľove povinnosti voči susedom. Airbnb poskytovateľov služieb vyzýva, aby vo svojich « Domácich pravidlách »¹⁸³ zdôraznili a zvýšili hosťom povedomie o tom, aby rešpektovali susedstvo. Prípadne eventuálne Airbnb doporučuje aj informovať susedov hostiteľa o jeho Airbnb projekte a uistiť ich, že hostiteľ v tomto smere prijal všetky potrebné opatrenia, aby im príležitostná prítomnosť cestujúcich neprekážala. Airbnb zároveň vytvoril presne pre tento druh problémov (hluk, večierok, vyrušovanie, problémy v spoločných priestoroch, obecné obavy suseda ohľadne hostiteľstva, osobná bezpečnosť alebo kriminálna činnosť) vytvoril špeciálnu stránku « *Airbnb a tvoje*

¹⁸² Ustanovenie § 99 a násl. zákona č. 326/1999 Sb., o pobyte cudzincov na území Českej republiky a o zmene niektorých zákonov, v platnom znení

¹⁸³ Vid' str. 16 - "Základný popis priebehu rezervácie prostredníctvom Airbnb"

susedstvo », ¹⁸⁴ kde (ak si sused myslí, že jeho sused je hosťiteľom na Airbnb) je popísať sťažnosť a odoslať ju prostredníctvom formulára Airbnb, ktoré ju posúdi a ak sa bude zhodovať s aktívnou ponukou na Airbnb, odošle ju dotknutému hosťiteľovi a prijíme potrebné opatrenia. Musím priznať, že táto hosťiteľova povinnosť je v praxi skutočnou “delikatesou”, ktorú je podľa mňa veľmi náročné ostrážiť a neraz ma telefonicky i emailovo Airbnb kontaktovalo s (ďalším) zahájeným susedským sporom prostredníctvom vyššie spomínanej platformy s tým, že moji klienti-hostia sú extrémne hluční. Dokonca raz ich oslava spôsobila príchod polície a následne krajné riešenie – použitie rozbušky v podobe tzv. susedskej žaloby. Niet sa čím chváliť...

Väčšina povinností je zverejnená prehľadným spôsobom na webových stránkach Airbnb v sekcii « Pomoci pre cestovateľov » - « Zodpovedné hostovanie" (alebo *Responsible Hosting*), ¹⁸⁵ ktoré začína týmito slovami: « *Hosťiteľom doporučujeme, aby starostlivo zvažovali svoje povinnosti. Hosťiteľstvo prináša bohaté skúsenosti, ale je tiež určitým záväzkom. Ako zodpovedný hosťiteľ máš aj ďalšie možnosti nad rámec Hosťiteľských štandardov* ¹⁸⁶. »

¹⁸⁴ Sousedé hostitelů Airbnb – Obrat' se na nás. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/neighbors>

¹⁸⁵ Hébergement responsable en France | Centre d'aide Airbnb. *Locations de vacances, logements, expériences et lieux - Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.fr/help/article/1383/h-bergement-responsable-en-france>

¹⁸⁶ Hostitelské standardy | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/topic/206/hosting-standards>

2.2.3 „Profesionálni“ poskytovatelia služieb

V súčasnosti dochádza ku stieraniu niektorých rozdielov medzi službami zdieľanej ekonomiky a tradičnej.¹⁸⁷ „Tradičné služby“ sa snažia inšpirovať u nových služieb hlavne vo využívaní nových technológií, ktoré umožňujú rýchlejší a pohodlnejší spôsob komunikácie, vyhľadania vhodného zmluvného partnera, uzavrenia zmluvy či riešenia prípadných sporov. Príkladom je bez pochyb holandská spoločnosť Booking, ktorá už niekoľko rokov ponúka okrem hotelov aj prenájom apartmánov (prípadne iných súkromných nehnuteľností) a ktorá tiež vyvíja mobilné aplikácie určené ako pre poskytovateľa ubytovania, ktorí tak môžu operatívne upravovať svoju ponuku ubytovania a rýchlejšie vybavovať rezervácie, tak pre užívateľa, ktorým umožňuje pohodlnejšie a rýchlejšie vytváranie rezervácií. Obdobne to platí aj naopak – spoločnosť Airbnb umožňuje hotelom, ubytovacím zariadeniam a iným osobám, ktoré jednájú v rámci výkonu svojho povolania,¹⁸⁸ využívať svoju platformu ako jeden z ich predajných kanálov. A práve týmto sa v tejto kapitole budem s veľkou radosťou venovať.

Členské štáty EÚ používajú rôzne kritériá na odlíšenie profesionálnych služieb od služieb „peer-to-peer“.¹⁸⁹ Niektoré členské štáty definujú profesionálne služby ako „služby poskytované za odmenu, kým pri službách peer-to-peer dochádza len k pokrytiu nákladov, ktoré poskytovateľovi vzniknú“,¹⁹⁰ iné výslovne uvádzajú, že « [p]latformy, ktoré fungujú ako sprostredkovateľ pre profesionálnych poskytovateľov zapísaných v obchodnom registri, nespádajú pod zdieľanú ekonomiku. »¹⁹¹

"Profesionálnym" poskytovateľom služieb každý poskytovateľ, ktorý nesplnil obsahové náležitosti nasledujúcej definície neprofesionálneho poskytovateľa, a teda nie je: « [p]oskytovateľom, ktorý skutočne chce zdieľať prebývajúce statky, ktoré nenabyl za účelom ich zdieľania. »¹⁹²

Podľa smernice o právach spotrebiteľov je poskytovateľ "profesionálnym" poskytovateľom, ak pôsobí ako právnická osoba a ak jeho hostiteľské aktivity na Airbnb

¹⁸⁷ Vid' str. 4 - "Zdieľaná ekonomika"

¹⁸⁸ Od mikropodnikateľov, cez malé podniky až po veľké spoločnosti pre správu nehnuteľností.

¹⁸⁹ Vid' str. 4 - "Zdieľaná ekonomika"

¹⁹⁰ Napr. Belgický "De Croo Act", Loi-programme zo dňa 01.07.2016, dostupný z: http://www.etaamb.be/fr/loiprogramme-du-01-juillet-2016_n2016021055.html

¹⁹¹ "Tentori Law" - Návrh zákona č. 3564 o digitálnych platformách pre zdieľanie tovarov alebo služieb zo dňa 27.01.2016. Dostupné z: <https://parlamento17.openpolis.it/atto/documento/id/208911>

¹⁹² Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

súvisia s jeho remeslom, obchodom, živnosťou alebo profesiou.¹⁹³ Taký hosťiteľ je povinný uviesť u všetkých svojich ponúk na Airbnb nasledujúce údaje:

- názov firmy alebo meno, pod ktorým pôsobí ako živnostník
- celé meno jediného vlastníka (alebo celé meno zákonného zástupcu firmy)
- adresa firmy
- kontaktné údaje
- príp. ešte: číslo z obchodného registra, identifikačné číslo platcu DPH alebo údaje zo všetkých predbežných povolení, ktoré sa naňho vzťahujú

Airbnb považuje za profesionálneho poskytovateľa aj takých hosťiteľov, ktorí majú viacero inzerátov na tej istej adrese alebo v tom istom meste.¹⁹⁴ Má totižto za to, že taká činnosť môže pravdepodobne spadať do komerčnej, remeselníckej alebo profesionálnej aktivity daného poskytovateľa.

Airbnb pre takýchto poskytovateľov služieb vytvorilo prostredie, ktoré im umožní dodržiavať spotrebiteľské a obchodné právo EÚ a to napr. vytvorením takej štruktúry webových stránok, ktorá čitateľným a ľahko dostupným spôsobom umožní identifikovať ich vo vzťahu k užívateľom (teda spotrebiteľom)¹⁹⁵ služieb ako "obchodníkov tretej strany". Reč je o novej sekcii zvanej « Údaje o vašom podniku », kde je takýto profesionálny poskytovateľ služieb povinný pridať informácie týkajúce sa jeho podniku alebo živnosti v parametroch jeho účtu.

Podľa môjho názoru sa správnosť zaradenia profesionálneho poskytovateľa služieb sa odvíja od použitej definície zdieľanej ekonomiky.¹⁹⁶ Zároveň si myslím, že nie je možné profesionálneho poskytovateľa služieb považovať za « *poskytovateľa služieb zdieľanej ekonomiky* », ale za profesionálneho podnikateľa, ktorý využíva online platformu Airbnb ako jeden zo svojich distribučných kanálov a ponúka formami zdieľanej ekonomiky - teda

¹⁹³ A to aj v prípade, že poskytovateľ ponúka ubytovanie ako firma alebo ako jediný vlastník v offline svete.

¹⁹⁴ Zákonná povinnosť podnikateľů hosťitelů v EU, nabízejících pronájem ubytování nebo jiné služby spotřebitelům na Airbnb | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1321/legal-obligations-of-eu-business-hosts-offering-accommodations-for-rent-or-other-services-to-consumers-on-airbnb>

¹⁹⁵ Vid' str. 53 - "Právna povaha užívateľa služby".

¹⁹⁶ Vid' str. 4 a násl. - "Zdieľaná ekonomika"

prostredníctvom Airbnb - svoje služby a Airbnb je preňho len jeden z niekoľkých distribučných kanálov, prostredníctvom ktorého poskytovateľ nachádza svojich odberateľov, užívateľov či príjemcov svojich služieb. Mám za to, že sa už nejedná o zdieľanú ekonomiku, ale len o ďalší predajný kanál daného profesionála, a teda svoje služby ponúka aj mimo takéhoto sprostredkovateľa akým je Airbnb. Pričom v prípade absencie sprostredkovateľa, bude podnikateľ ponúkať svoje produkty iným spôsobom.

Otázkou pre mňa ale zostáva, prečo by Airbnb malo tradičným poskytovateľom konkurovať, keď sa logicky môže jednať o jeden z predajných kanálov, následkom čoho by poskytovatelia služieb mohli prostredníctvom sprostredkovateľov akcelerovať svoje podnikanie.

2.3 Užívateľ služby: hosť

Osoby, ktoré využívajú statky, ktoré sú poskytované poskytovateľmi je možné označiť za užívateľov.¹⁹⁷ Obvykle sa bude jednať o konečných spotrebiteľov, ale nie je však možné ani vylúčiť, že užívateľ bude statky využívať ako podnikateľ. Prečo?

2.3.1 Právna povaha užívateľa služby

A Vymedzenie súkromnoprávných vzťahov s užívateľom

Podľa ustanovenia § 419 občianskeho zákonníka, k aktivácii ustanovení o spotrebiteľskej ochrane je obecné potrebné, aby jednou zo strán uzatváranej zmluvy bol podnikateľ a druhou spotrebiteľ. Preto celá nižšie uvedená právna úprava sa uplatní výhradne na vzťah medzi spotrebiteľom a podnikateľom. Aké je teda postavenie subjektov zdieľanej ekonomiky z pohľadu pojmov podnikateľ a spotrebiteľ?

Naplnenie definičných znakov podnikania v zmysle občianskeho zákonníku (ako kľúčového pojmu obchodného práva) tak so sebou mimo iné prináša aj povinnosti vyplývajúce z úpravy spotrebiteľského práva.

Postavenie Airbnb ako prevádzkovateľa platformy je v tomto ohľade jednoznačné - jedná sa o podnikateľa. U poskytovateľa služieb už ale splnenie definičných znakov podnikateľa a spotrebiteľa zd'aleka nie je tak jednoduché a predstavuje najmenej jasnú a najviac kontroverznú je otázku.¹⁹⁸ Je dôležité mať na pamäti, že poskytovateľ služby môže vystupovať voči užívateľovi v rôznom postavení, a to ako v závislosti od spôsobu jeho poskytovania.

Najzložitejšia situácia podľa mňa bude, keď zmluvným partnerom užívateľa bude poskytovateľ služby - nepodnikateľ. Aj v tomto prípade by však podľa mňa mal byť užívateľ určitým spôsobom chránený, lebo aj v tomto vzťahu panuje určitá informačná či iná asymetria. Ak poskytovateľ služby naplní definičné znaky podnikateľskej činnosti v zmysle ustanovenia § 420 či § 421 občianskeho zákonníka, je považovaný za odborníka v obore svojho podnikania a má oproti spotrebiteľom pravidelne silnejšie postavenie z hľadiska

¹⁹⁷ What's Old Becomes New: Regulating the Sharing Economy | Boston Bar Journal. *Boston Bar Journal* | A Peer Reviewed Publication of the Boston Bar Association [online]. [cit. 01.06.2018]. Dostupné z: <https://bostonbarjournal.com/2014/04/01/whats-old-becomes-new-regulating-the-sharing-economy/>

¹⁹⁸ Vid' str. 34 a násl. - "Právna povaha poskytovateľa služby".

informačného i ekonomického. Preto si rozdielnosť postavení vyžaduje zvláštnu právnu reguláciu, ktorej účelom je riziká z tejto nerovnováhy zmenšiť či eliminovať.¹⁹⁹

Ničmenej aj užívateľ služby sa môže ocitnúť v postavení podnikateľa (napr.: prenájatie bytu prostredníctvom Airbnb na fotenie kampane v rámci parížskeho Fashion Weeku, čo bolo v prípade mojej stáže v spoločnosti Pick Your Place na dennom poriadku). Aj napriek tomu na základe empirickej skúsenosti je zrejmé, že užívatelia nebudú vo väčšine prípadov podnikateľia v zmysle občianskeho zákonníka, ale budú spĺňať definíciu spotrebiteľa.

V prípadoch, kedy uzatvára zmluvu s poskytovateľom služby, ktorý zároveň bude naplňovať definíčné znaky podnikateľskej činnosti v zmysle § 420 občianskeho zákonníka, bude nepochybne v naprostej väčšine prípadov vystupovať v pozícii spotrebiteľa podľa § 419 občianskeho zákonníka.

Český právny poriadok obsahuje hneď dve definície osoby spotrebiteľa. Podľa prvej, uvedenej v § 419 odst. 1 občianskeho zákonníka je *« spotrebiteľom každý človek, ktorý mimo rámec svojej podnikateľskej činnosti alebo mimo rámec samostatného výkonu svojho povolania uzatvára zmluvu s podnikateľom alebo s ním inak jedná. »* Zároveň sa v ďalej odstavci 2 stanoví vyvratiteľná domnienka, ktorá je dôležitou skutočnosťou majúcou pre ochranu spotrebiteľa zásadný význam a ktorá by nepochybne mala byť argumentom pre tvrdenie, že aj poskytovateľ služby - nepodnikateľ by mal mať určité právne povinnosti voči spotrebiteľovi je tá, že pre účely ochrany spotrebiteľa sa za podnikateľa považuje aj osoba, ktorý by inak status podnikateľa nemala. Ustanovenie § 420 odst. 2 občianskeho zákonníka definuje spotrebiteľa ako *« osoby uzatvárajúce zmluvu súvisiacu s vlastnou obchodnou, výrobnou alebo obdobnou činnosťou »*.

Na transakcie medzi Airbnb, poskytovateľmi služieb a užívateľmi služieb (ak sú spotrebiteľmi) sa vzťahuje smernica o nekalých obchodných praktikách, smernica o právach spotrebiteľov a smernica o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Spotrebiteľské a obchodné právo EÚ v súčasnosti vychádza z rozlišovania medzi „obchodníkom“ a „spotrebiteľom“. Obchodník je osoba, ktorá *„koná na účely spadajúce do*

¹⁹⁹ Pokorná, Jarmila; Večerková, Eva; Levická, Tereza; Dudová, Jana. Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. IBAN 978-80-7552-625-0

rámca jej obchodnej, podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti“²⁰⁰ (Airbnb sa dá považovať za obchodníka); spotrebiteľ je osoba, ktorá koná „na účely spadajúce mimo rámca jej obchodnej, podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti“.²⁰¹ Tieto kritériá, ktoré sa uplatňujú na kategórie účastníkov zdieľanej ekonomiky, ale nie na transakcie medzi spotrebiteľmi. Teda transakcie medzi poskytovateľom a užívateľom služieb spadajú mimo rozsah pôsobnosti týchto právnych predpisov. V rámci týchto vzťahov to nebude vo všetkých prípadoch takto jednoznačne určené.²⁰²

Právne predpisy EÚ výslovne nedefinujú, v ktorom momente sa v zdieľanej ekonomike stane zo súkromnej osoby profesionálny poskytovateľ služieb. Znamená to, že pravidlá smernice o nekalých obchodných praktikách by sa mohli uplatňovať na akúkoľvek hospodársku činnosť bez ohľadu na frekvenciu, s ktorou sa ponúka, a bez toho, aby jej poskytovateľ musel nevyhnutne vystupovať ako „profesionál“. Okrem toho, spotrebiteľská legislatíva EÚ definuje „obchodníka“ ako akúkoľvek osobu, ktorá koná na účely spadajúce do rámca jej obchodnej, remeselnej podnikateľskej alebo profesijnej činnosti

B Vybrané povinnosti poskytovateľa a sprostredkovateľa v oblasti spotrebiteľského práva

2.3.1.B.1 Spotrebiteľské právo v kontexte zdieľanej ekonomiky

Najobecnejšia zásada ochrany zmluvnej strany²⁰³ stanoví, že « *nikto nesmie pre nedostatok veku, rozumu alebo pre závislosť svojho postavenia utrpieť nedôvodnú ujmu, nikto však tiež nesmie bezdôvodne ťažiť z vlastnej neschopnosti k ujme druhých.* » Jej konkrétnejším vyjadrením je potom ustanovenie § 433 odstavec 1 občianskeho zákonníka, ktoré stanovuje, že « *kto ako podnikateľ vystupuje voči ďalším osobám v hospodárskom styku, nesmie svojou kvalitou odborníka ani svojho hospodárskeho postavenia zneužiť k vytváraniu alebo k využitiu závislosti slabšej strany a k dosiahnutiu zrejmej a nedôvodnej nerovnováhy vo vzájomných právach a povinnostiach strán.* »

Za hlavnú povinnosť podnikateľa v oblasti spotrebiteľského práva (ktorá vedie ku zníženiu informačnej asymetrie medzi jeho osobou a spotrebiteľom) je možné považovať

²⁰⁰ Článok 2 písm. b) smernice o nekalých obchodných praktikách.

²⁰¹ Článok 2 písm. a) smernice o nekalých obchodných praktikách.

²⁰² Vid' str. 50 - "Profesionálni poskytovatelia služieb"

²⁰³ Ustanovenie § 3 odst. 2 písm. c) občianskeho zákonníka.

informačnú povinnosť v zmysle § 1811 odst. 2 občianskeho zákonníka. V prípade Airbnb bude k uzatváraniu zmlúv medzi poskytovateľmi a užívateľmi dochádzať nepochybné prakticky výlučne s využitím prostriedkov komunikácie na diaľku. Z tohto dôvodu je treba pamätať rovnako na informačnú povinnosť podľa § 1820 občianskeho zákonníka, ktorá rozširuje informačnú povinnosť stanovenú v § 1811 občianskeho zákonníka pre prípady uzatvárania zmlúv distančným spôsobom.

Informačnú povinnosť podľa zmienených ustanovení by teda podľa môjho názoru mal plniť každý hosťiteľ. Na prvý pohľad môže táto povinnosť pôsobiť príliš prísne, avšak k jej splneniu môže dôjsť práve prostredníctvom Airbnb, kedy by informácie vyžadované občianskym zákonníkom a uvedené hosťiteľom už pri registrácii (alebo zverejnení inzerátu) mohli byť hosťovi sprístupnené. Akákoľvek zmena týchto informácií (napr.: kontaktných údajov poskytovateľa), môže byť naviac prostredníctvom Airbnb prevedená veľmi jednoducho a rýchlo.

Ďalej z pohľadu zdieľanej ekonomiky sú podľa mňa relevantné hlavne zdelenia podľa ustanovenia § 1811 odst. 2 písm. a) až d) občianskeho zákonníka, prípadne písm. f) a g). V prípade § 1820 občianskeho zákonníka budú relevantné hlavne informácie uvedené pod písm. f), h) a j).

Niektoré povinnosti je možné považovať za splnené už v súčasnosti, aj keď ich splnenie za poskytovateľa zaisťuje priamo Airbnb. Jedná sa hlavne o povinnosť zdeliť spotrebiteľovi « *označenie tovaru alebo služby a popis jeho hlavných vlastností* » v zmysle ustanovenia § 1811 odst. 2 písm. b), ktorú je možné považovať splnenú, pretože spotrebiteľ má možnosť zoznámiť sa s označením služby a získať popis jej hlavných vlastností už tým, že vyhladá Airbnb, ktorej prostredníctvom je služba poskytovaná. V prostredí Airbnb sa potom registruje k využívaniu služby, ktorej hlavné vlastnosti sú mu pri registrácii predstavené a potom aktívne vyhladá ponuku poskytovateľa, poprípade iným spôsobom prejaví záujem o poskytnutie služby.

Rovnako sa tak spotrebiteľ pred uzatvorením zmluvy dozvie aj « *cenu tovaru alebo služby, prípadne spôsob ich výpočtu* », lebo k ich presnému vyčísleniu dochádza u Airbnb už pred uzavrením zmluvy.

Netreba zabúdať tiež na to, že spotrebiteľská ochrana sa uplatní aj vo vzťahu medzi sprostredkovateľom a užívateľom služby. Airbnb ako prevádzkovateľ online platformy je, čo do otázok spojených s online platformou, povinný plniť voči spotrebiteľovi všetky povinnosti vyplývajúce zo spotrebiteľskej ochrany.

2.3.1.B.2 Ochrana osobných údajov v kontexte zdieľanej ekonomiky

« Od tej doby, čo platí nariadenie GDPR mi chodí spústa nevyžiadanej pošty, ktorá mi radí, ako sa zbaviť nevyžiadanej pošty. »

Rozvoj a vzostup online platforiem by nebol možný bez troch základných podmienok: vysokorýchlostného internetu; mobilných zariadení a virtuálnych aktív označovaných ako tzv. *big data*.²⁰⁴ Big data sú súbory dát, ktoré nie je možné spracovať ľudskou silou a spravidla bežnými softwarovými prostriedkami, a preto sú obvykle ukladané v datových skladoch.²⁰⁵ V rámci užívania súčasne dostupných technológií dochádza ku spracovaniu obrovskej masy osobných, komerčných či geografických údajov, ktoré sú spojované, kombinované a vyhodnotené mimo iné aj pre účely online platforiem zdieľanej ekonomiky. Pričom spoločnosť Airbnb nie je výnimkou: Airbnb zhromažďuje osobné údaje užívateľov a poskytovateľov, ktoré mu slúžia okrem uzatvorenia zmluvy a samotnej realizácie služby k ich monitorovaniu, profilovaniu a zasielaniu cielenej reklamy či hodnotení.²⁰⁶ Spracovanie osobných údajov a poskytovanie personalizovaných ponúk je jedným z pilierov obchodného modelu takýchto platforiem zdieľanej ekonomiky.²⁰⁷

V ére Big data využívajú analytici všetky dáta, ktoré majú k dispozícii a nie len vzorku dát z určitého celku údajov, čím sa zvyšuje schopnosť predikcie budúceho vývoja a možnosť získať informácie, ktoré by bez využitia všetkých dát zostali skryté.²⁰⁸ Práve aj analýza veľkého množstva dát bezpochyby umožnila rýchly rozvoj platforiem pre zdieľanú

²⁰⁴ Řehořová, Lucie. Ekonomika online platform a proměna pracovního trhu. In: PICHRT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub. (eds.) Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-874-2

²⁰⁵ Big Data: The End of Privacy or a New Beginning? by Ira Rubinstein. SSRN. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2157659

²⁰⁶ Podmínky používání. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.airbnb.cz/terms/privacy_policy

²⁰⁷ Ranzini, G.; Etter, M.; Lutz, Ch.; Vermeulen, I. Privacy in the Sharing Economy. 2017 [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2960942.

²⁰⁸ Mayer-Schönberger, V.; Cukier, K. Big data: a revolution that will transform how we live, work and think. London: John Murray, 2013. ISBN 978-0544002692.

ekonomiku.²⁰⁹ V tejto súvislosti sa hovorí o fenoméne tzv. masovej kustomizácie (*mass customization*).²¹⁰ Informácie o užívateľoch a poskytovateľoch nezískava Airbnb a ďalší len na základe im poskytovaných služieb, ale pre získanie presnejších a detailnejších profilov si spájajú a kombinujú nimi získané osobné údaje s informáciami predanými tretím subjektom.²¹¹ Podobné údaje zhromažďuje aj spoločnosť Airbnb, ktorá vo svojich podmienkach ochrany osobných údajov udáva, že užívatelia a poskytovatelia dávajú tejto spoločnosti súhlas k zoznámeniu sa s obsahom komunikácie vrátane príloh a zároveň k ich analyzovaniu a uchovávaníu.²¹²

Priemerný spotrebiteľ nemá v súčasnej dobe reálnu možnosť zistiť, kde všade sú jeho osobné údaje uložené a spracované, komu sú predané a kto do nich môže nahliadať. Vedľa personalizovanej reklamy a remarketingu vyvolávajú Big data otázky súvisiace s ochranou osobných údajov. Pomocou techník tzv. *data-miningu* a *profilovaniu*, Airbnb a ďalší prevádzkovatelia platforiem zdieľanej ekonomiky dokonca získavajú nové osobné údaje, ktoré môžu byť použité pre vyššie uvedené účely. Získavajú údaje o preferenciách a ďalších osobných údajoch bez toho, aby tieto informácie o sebe poskytovateľ alebo užívateľ poskytol.

Data mining je prehľadanie databáze s cieľom nájsť hodnotné informácie a súvislosti medzi dátami.²¹³ Profilovaním sa rozumie činnosť, kedy je súbor znakov charakterizujúcich určité osoby vyvodzovaná z informácií získaných v minulosti a súbory údajov sú tak prehľadávané s cieľom nájsť osoby, ktoré týmto znakom zodpovedajú.²¹⁴

Z týchto (a ďalších) dôvodov spoločnosť Airbnb a iné subjekty, ktoré spracovávajú osobné údaje pri poskytovaní služieb zdieľanej ekonomiky, musia dodržiavať právne predpisy, ktoré na spracovanie osobných údajov dopadajú. Airbnb podlieha platnej legislatíve na ochranu osobných údajov. Ochrana osobných údajov je v súčasnej dobe upravená zákonom č. 101/200 Sb., o ochrane osobných údajov, ktorý transponoval smernicu 95/46/ES

²⁰⁹ Maycotte, H.O. How big data is driving the sharing economy. Tech Page One [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.techpageone.co.uk/business-uk-en/big-data-driving-sharing-economy>

²¹⁰ Lipovetsky, G. Paradoxní štěstí. Esej o hyperkonzumní společnosti. Praha: Prostor, 2007. ISBN 9788072601844.

²¹¹ Např. Podmínky ochrany soukromí společnosti Couchsurfing International. Couchsurfing [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.couchsurfing.com/about/privacy-policy>.

²¹² Airbnb Privacy Policy. Airbnb [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.airbnb.cz/terms/privacy_policy.

²¹³ Koops, B.-J. Forgetting Footprints, Shunning Shadows. A Critical Analysis of the „Right To Be Forgotten” in Big Data Practice. SCRIPTed. 2011, vol. 8. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1986719.

²¹⁴ Clarke, R. Profiling: A Hidden Challenge to the Regulation of Data Surveillance. 1993. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.rogerclarke.com/DV/PaperProfiling.html>.

o ochrane fyzických osôb v súvislosti so spracovaním osobných údajov a o voľnom pohybe týchto údajov. Keďže dňa 25. mája 2018 nadobudlo účinnosť Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2016/679 zo dňa 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (teda "všeobecné nariadenie o ochrane údajov", *General Data Protection Regulation*, ďalej len «GDPR»),²¹⁵ budem v nasledujúcom texte odkazovať výhradne na toto čerstvé nariadenie.

GDPR sa vzťahuje na spracovanie osobných údajov v súvislosti s činnosťami prevádzkovne správcu alebo spracovateľa v EÚ bez ohľadu na to, či spracovanie prebieha v EÚ alebo mimo nej. GDPR vzťahuje aj na spracovanie osobných údajov subjektov údajov, ktoré sa nachádzajú v EÚ, správcom alebo spracovateľom, ktorý nie je usadený v EÚ, ak činnosti spracovania súvisia s ponukou tovarov alebo služieb subjektom v EÚ alebo dochádza k monitorovaniu správania subjektov v rámci EÚ.²¹⁶ Skutočnosť, že spoločnosť Airbnb, ktorá poskytuje svoje služby v EÚ je usadená v niektorej z tretích zemí neznamena, že nemusí plniť povinnosti správcu podľa GDPR.

Osobnými údajmi podľa čl. 4 GDPR sú všetky informácie o identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osobe alebo subjektovi údajov. Identifikovateľná fyzická osoba je fyzická osoba, ktorú je možné priamo či nepriamo identifikovať, hlavne odkazom na určitý identifikátor (napr. meno, identifikačné číslo, lokačné údaje, sieťový identifikátor) alebo jeden či viac zvláštnych prvkov fyzickej, fyziologickej, genetickej, psychickej, ekonomickej, kultúrnej alebo spoločneskej identity tejto fyzickej osoby. Tak napr. údaje o polohe užívateľa alebo vzorec správania sa vygenerovaný pomocou techniky data miningu.

Subjektom údajov je v našom prípade ako užívateľ, tak i poskytovateľ služby a správcom údajov je spoločnosť Airbnb (ktorá spracováva údaje užívateľov i poskytovateľov), ale aj poskytovateľ služby, ktorý spracováva osobné údaje užívateľov, ktoré im poskytli

²¹⁵ Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A32016R0679>

²¹⁶ Čl. 2 a čl. 3 GDPR.

službu (napr. ak vedie ubytovaciu knihu, pretože evidované údaje²¹⁷ sa viažu k určitej fyzickej osobe, preto sa jedná o osobné údaje).²¹⁸

Spracovanie osobných údajov musí byť hlavne účelovo obmedzené²¹⁹ a musí byť založené na zákonnom titule.²²⁰ V rámci Airbnb sa primárne uplatnia dva tituly pre spracovanie - a to buď plnenie zmluvy (kde je zmluvnou stranou subjekt údajov) alebo súhlas subjektu údajov so spracovaním osobných údajov udelený pre jeden alebo viac konkrétnych účelov (slobodný, konkrétny, informovaný a jednoznačný prejav vôle subjektu). Inými titulmi pre spracovanie osobných údajov môže byť plnenie právnej povinnosti správcu (napr. zákonom uložená povinnosť hlásiť správcovi dane poskytovateľa, s ktorým uzavrel zmluvu a zárobky, ktoré poskytovateľovi vypláca) alebo oprávnené záujmy správcu údajov (podľa GDPR je oprávneným záujmom správcu aj spracovanie údajov pre účely priameho marketingu).

Správca údajov je povinný subjektovi údajov umožniť výkon jeho práv, akými sú podľa nariadenia predovšetkým:²²¹ právo na prenositeľnosť, právo na výmaz, právo byť zabudnutý, právo na informácie, právo na obmedzenie spracovania, právo na prístup, právo na opravu, právo urobiť námietku proti spracovaniu, právo subjektu údajov nebyť predmetom žiadneho rozhodnutia založeného výhradne na automatizovanom spracovaní, vrátane profilovania, ktoré má pre neho právne účinky alebo sa ho obdobným spôsobom významne dotýka, atp.

V jednom zo svojich prejavov eurokomisárka pre oblasť ochrany spotrebiteľa Meglena Kuneva v roku 2009 prehlásila, že « *[o]sobné údaje sú novou ropou internetu a novou menou digitálneho sveta.* »²²² Nedá mi než s ňou úplne súhlasiť. Naše životy sú čím ďalej tým viac "sledované" a pre využívanie rady služieb je potrebné odovzdávať mnoho osobných údajov, a preto je nevyhnutné a obzvlášť správne, aby si národné i európske orgány uvedomovali, aké

²¹⁷ Do evidenčnej knihy je zapisované: doba pobytu, údaje o osobe, ktorej bol pobyt poskytnutý, v rozsahu osobného mena, priezviska, adresy, čísla a druhu jeho preukazu totožnosti, príp. oslobodenie od poplatku, výška vybraného poplatku.

²¹⁸ Provádzkovateľ aj poskytovateľ služieb sú správcami osobných údajov svojich zamestnancov a dodávateľov, ničmenej pre účely tejto práce problematiku spracovania osobných údajov týchto subjektov vynechám.

²¹⁹ Čl. 5 GDPR.

²²⁰ Čl. 6 GDPR.

²²¹ Čl. 16 a násl. GDPR.

²²² Kuneva, M. Keynote Speech. Roundtable on Online Data Collection, Targeting and Profiling. Brusel dne 31. 3. 2009. Europa.eu [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-09-156_en.htm.

je dôležité zavedenie pravidiel a ich vynucovanie. A to ako voči súkromným subjektom pôsobiacim na území EÚ, tak voči tretím zemiám.

2.3.1.B.3 Tzv. mechanizmy budovania dôvery

Jednou z významných podmienok, ktorá umožnila vzostup online platforiem je rozmach tzv. *digitálnej dôvery*, ktorú je možné považovať za sociologický fenomén a vedľajší produkt technologického rozmachu v 21. storočí.²²³ Prostredníctvom zdieľanej ekonomiky nechávame bývať cudzincov v našich bytoch, spať na našej posteli (úsmevný bol prípad jednej našej klientky, ktorá príležitostne prenajímala svoj byt a zásadne nechávala používané zubné kefy celej svojej rodiny na umývadle) či strážiť naše deti. Všetky tieto činnosti by sme v minulosti zverili príbuzným, priateľom, susedom či nanajvýš cudzím ľuďom, ktorí nám ale boli niekým blízkym doporučení.²²⁴ Preto pre naviazanie virtuálneho profesného vzťahu potrebujú online platformy vytvoriť medzi poskytovateľom a užívateľom určitú mieru tzv. *digitálnej dôvery*.²²⁵

Hlavným motívom tzv. *mechanizmov budovania dôvery* je nepochybne snaha Airbnb ako prevádzkovateľa online platformy prekonať určitú nedôveru (a tým aj posilniť ochranu spotrebiteľa, ktorá vedie nepochybne aj k vyššej účasti) potenciálnych poskytovateľov i užívateľov služby, ktorí sú zvyknutí na „offline“ služby.²²⁶

Mohlo by sa zdať, že tzv. *ratingy* (systém hodnotení) predstavuje zdanlivú formu sociálnej siete, v ktorej sa jednotlivci navzájom porovnávajú a hodnotia. Jedná sa o nástroje pre poskytovateľov i užívateľov služby prostredníctvom Airbnb na písanie hodnotení a recenzií prenajímaných nehnuteľností (príp. jednotlivých osôb) a dostupné a zverejnené²²⁷ na profile poskytovateľa alebo užívateľa na Airbnb. Umožňujú druhej zmluvnej strane potenciálneho právneho vzťahu kvalifikovanejšie rozhodnutie, čo do výberu zmluvného

²²³ Analýza zdieľanej ekonomiky a digitálnych platforiem. Sekcia pre európske záležitosti Úradu vlády ČR [online]. Vláda ČR, 2017 [cit. 05.06.2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf

²²⁴ Vid' str. 11 - "História zdieľanej ekonomiky"

²²⁵ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

²²⁶ Josang, Audun; Ismail, Roslan; Boyd, Colin. A survey of trust and reputation systems for online service provision. *Decision Support Systems* [online]. 2007, č. 43(2) [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167923605000849>

²²⁷ Hodnotenia sú zverejnené a prístupné druhej strane až po tom, čo uplynula obom stranám lehota k hodnoteniu alebo až obe strany napísali hodnotenie.

partnera. Na základe vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že nie je v súlade s politikou Airbnb také hodnotenia odstraňovať,²²⁸ a to aj keby boli zjavne klamlivé a zavádzajúce.

Ratingy predstavujú jednak činnosť zameranú na riešenie významného problému falošných alebo zavádzajúcich ponúk. Mechanizmus zavedený spoločnosťou Airbnb je ale podľa mňa nedostačujúci a ocenila by som skôr dôkladnejšie preverenie osoby poskytovateľa i užívateľa služby a ďalších skutočností nutných k poskytovaniu služby ako napr. v prípade spoločnosti Booking. Ďalej je rozhodne silnou motiváciou poskytovateľov i užívateľov k budovaniu dobrého mena v rámci siete Airbnb a zároveň motiváciou k starostlivému sledovaniu svojho renomé.

Priama úmera medzi dĺžkou a intenzitou interakcie a ekonomických benefitov poskytovateľa služby. Inými slovami, čím dlhšie je poskytovateľ (alebo užívateľ) služby aktívny na Airbnb, tým viac hodnotení získa a tým sa jeho pozícia voči ostatným zlepšuje (napr. má viac hodnotení, pozná svojich spoľahlivých zákazníkov, teda užívateľov atp.). V takomto prípade je podľa môjho názoru osoba demotivovaná vyhľadávať alternatívy, čo vedie ku vzniku nového typu tzv. *lock-in efektu*.²²⁹ Prestup ku konkurenčnej platforme by zahrňoval časové náklady (zvyšujúce sa spoločne s dobou strávenou participáciou na platforme, nutnosť zoznámiť sa s novým systémom) a náklady vo forme straty reputácie (keďže platformy neumožňujú medzi sebou prenášať pozitívne hodnotenia od ostatných).

Medzi hlavné mechanizmy budovania dôvery Airbnb spadajú aj nasledujúce prípady:

- overovanie identity poskytovateľov a užívateľov služby,
- overovanie telefónnych čísel, spojenie so sociálnymi sieťami a aj samotné overenie profilu,²³⁰
- špeciálne označovanie ponúk bytov či domov, ktoré podľa Airbnb splňujú kritériá kvality vhodné na pracovnú cestu²³¹ (najlepšie hodnotené ponuky²³² flexibilného²³³

²²⁸ Podmienky používání. Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb [online]. [cit. 13.06.2018].

Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/terms>

²²⁹ Institut der deutschen Wirtschaft. Competition in the Sharing Economy [online]. [cit. 14.06.2018]. Dostupné

z: https://www.iwkoeln.de/fileadmin/publikationen/2015/235445/Sharing_Economy_Policy_Paper.pdf

²³⁰ Vid' str. 55 a násl. - "Vybrané povinnosti poskytovateľa a sprostredkovateľa v oblasti spotrebiteľského práva"

²³¹ Prázdninové domovy a pronájmy kondominií - Airbnb. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Copyright © Airbnb Inc. [cit. 14.06.2018]. Dostupné

z: https://www.airbnb.cz/s/homes?refinement_paths%5B%5D=%2Fhomes&collection_ids%5B%5D=2&all_ow_override%5B%5D=&s_tag=_8rfMbXq

²³² Ponuka musí mať celkové hodnotenie najmenej 4.8 za posledných 365 dní a musí byť hodnotená najmenej 5-krát. Jaký typ nabídek ubytování se objeví po použití filtru „Pro firmy“? | Airbnb centrum

ubytovania a s pracovnými priestormi, pripojením wifi, samoobslužným procesom ubytovania,²³⁴ žehličkou, vešiakmi atp.) alebo pre rodiny s deťmi²³⁵ (najlepšie hodnotené ponuky ubytovania s vybavenou kuchyňou, televíziou atp.) alebo poskytovanie služieb profesionálneho fotografa²³⁶

- zavedenia “značiek kvality” ako napr. program « Airbnb Plus »²³⁷ alebo « Super Host »;²³⁸
- garancia v prípade uznaných problémov s pobytom (užívateľovi Airbnb buď poskytne finančnú náhradu alebo pomoc pri nájdení nového ubytovania);
- možnosť platiť za služby poskytovateľa v častiach, ktorú najnovšie Airbnb ponúka;

Za ďalší mechanizmus budovania dôvery spotrebiteľov považujem tiež skutočnosť, že výplaty finančných prostriedkov prebiehajú prostredníctvom Airbnb, a to až do 24 hodín po príchode hosťa, čo má zaručiť, že hosťovi nebudú strhnuté prostriedky bez toho, aby mu boli poskytnuté objednané služby.

Za ďalší mechanizmus budovania dôvery považujem rovnako tiež vytvorenie tzv. *Centra pre riešenie sporov*²³⁹ v rámci platformy Airbnb, kde má spoločnosť Airbnb

nápovedy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1185/what-type-of-listings-appear-under-the--for-work--filter>

²³³ Hostitelia týchto ponúk ubytovania musia mať flexibilné (k získaniu náhrady v plnej výške musí byť rezervácia zrušená najmenej 24 hodín pred dohodnutým miestnym časom príchodu) alebo mierne (k získaniu náhrady v plnej výške musí dôjsť ku zrušeniu ubytovania plných 5 dní pred dohodnutým miestnym časom). Jaký typ nabídek ubytování se objeví po použití filtru „Pro firmy“? | Airbnb centrum nápovedy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1185/what-type-of-listings-appear-under-the--for-work--filter>

²³⁴ Samoobslužný proces ubytovania znamená, že je hosťovi umožnený prístup k ubytovaniu prostredníctvom uzamykateľnej skrinky na kľúče, zámku smartlock, kódovacieho zámku, vrátneho alebo recepčného (ktorý je k dispozícii 24 hodín denne), a to kedykoľvek po stanovenom dni a čase príchodu. Co je samoobslužný proces ubytování? | Airbnb centrum nápovedy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1207/what-is-self-check-in>

²³⁵ Prázdninové domovy a pronájmy kondominií - Airbnb. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Copyright © Airbnb Inc. [cit. 14.06.2018]. Dostupné z: https://www.airbnb.cz/s/homes?refinement_paths%5B%5D=%2Fhomes&collection_ids%5B%5D=1&allow_override%5B%5D=&s_tag=v_1tVUTH

²³⁶ Pro svou nabídku ubytování najdi profesionálního fotografa. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: https://www.airbnb.cz/professional_photography

²³⁷ Teda zbiierka domov a bytov s overenou kvalitou a pohodlím. Jak se může má nabídka kvalifikovat ke vstupu do programu Airbnb Plus? | Airbnb centrum nápovedy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/2188/how-can-my-listing-qualify-for-the-airbnb-plus-program>

²³⁸ Superhost Terms and Conditions. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/superhost/terms>

²³⁹ Co je Centrum řešení problémů? | Airbnb centrum nápovedy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/767/what-is-the-resolution-center>

vystupovať ako « nezávislý tretí » (napr. v prípade, kedy hosťiteľ do 14 dní požiada o prepadnutie kaucie z dôvodu škody na majetku, kde je úlohou Airbnb v takomto spore « postrážiť », aby boli obe strany reprezentované nestranne a zhromaždiť čo najviac podrobností i dokumentácie nutnej k úspešnému vyriešeniu).²⁴⁰

V neposlednom rade tam podľa mňa patrí aj tzv. Hostiteľská záruka a tzv. Program poistného krytia hosťiteľov. Aj keď sa skôr týkajú hosťiteľa než hosťa, z dôvodu logického usporiadania tejto práce som si dovoľila ich uviesť aj v tejto kapitole.

Každá rezervácia na Airbnb je « krytá » tzv. *hostiteľskou zárukou*, bez zvýšenia nákladov hosťiteľov, čo je v podstate primárne krytie zodpovednosti pre prípad vzniku škody na majetku hosťiteľa, ktoré je poskytované až do výšky 1.000.000 USD, v prípadoch škody spôsobenej hosťom na poistenej nehnuteľnosti nad rámec kaucie alebo ak je ponuka bez kaucie.²⁴¹ Hostiteľská záruka podlieha určitým podmienkam, obmedzeniam a výnimkám. Nekryje hotovosť, cenné papiere, zbierky, vzácne umelecké diela, domáce zvieratá, osobnú zodpovednosť, stratu alebo škodu na majetku spôsobenú bežným opotrebením. Hostiteľská záruka nezbavuje hosťa jeho finančnej zodpovednosti za škody, o ktoré Airbnb rozhodlo, že ide o škodu spôsobenú hosťom.²⁴² Hostitelia, ktorí žiadajú o plnenia z hosťiteľskej záruky súhlasia, že budú spolupracovať s poisťovacími agentami Airbnb, že im poskytnú dokumentáciu týkajúcu sa nahlásených strát a že budú v prípade potreby súhlasiť s kontrolou.²⁴³ Proces hosťiteľskej záruky funguje tak, že ak nastane nejaká naliehavá situácia, hosťiteľ by mal najprv kontaktovať políciu, záchrannú službu alebo náležité úrady. Až potom by mal kontaktovať Zákaznícky servis Airbnb.

Airbnb tiež poskytuje tzv. *Program poistného krytia hosťiteľov* (ďalej len « PPKH »), a to vo viac ako 15 zemiach,²⁴⁴ ktoré je primárnym poistením zodpovednosti (ľudovo

²⁴⁰ Co se stane, když hostitel podá žádost o ponechání mé kauce? | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/352/what-happens-if-a-host-makes-a-claim-on-my-security-deposit>

²⁴¹ Co je Hostitelská záruka Airbnb? | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/279/what-is-the-airbnb-host-guarantee>

²⁴² Pojistné krytí hostitelů - Airbnb. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/host-protection-insurance>

²⁴³ Klid v duši. Zaručen.. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/info/guarantee>

²⁴⁴ Program Poistného krytia hosťiteľov je momentálne k dispozícii pre hosťiteľov v: Austrálii, Rakúsku, Belgicku, Kanade, Číne, Chorvátsku, ČR, Fínsku, Nemecku, Maďarsku, Indii, Írsku, Izraeli, Taliansku, Japonsku, Holandsku, na Novom Zélande, v Nórsku, Portugalsku, Singapúre, Španielsku, Južnej Afrike, vo Veľkej Británii a v Spojených štátoch. Pojistné krytí hosťiteľů - Airbnb. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/host-protection-insurance>

povedané primárna poistka), ktoré chráni hostiteľa až do výšky 1.000.000 USD za poistnú udalosť (nehodu) v prípadoch, kedy si tretia strana nárokuje odškodnenie za ublíženie na zdraví alebo škodách na nehnuteľnosti, ku ktorým došlo v súvislosti s pobytom rezervovaným cez Airbnb. Hostitelia ho majú k dispozícii bez ohľadu na ich prípadné ďalšie poistenia a sú týmto PPKH krytí momentom zadania ponuky alebo tým, že budú aj naďalej ponúkať prenájom cez Airbnb.²⁴⁵ PPK platí v USA od 15. januára 2015 a vo všetkých ostatných krajinách od 22. októbra 2015. Tento program teda kryje majiteľov nehnuteľností a družstevných bytov v prípadoch, kedy je po nich požadovaná náhrada škody z dôvodu úrazu hosťa pri pobyte. Rovnako sa môže vzťahovať na udalosti, kedy hosť poškodí majetok budovy, v ktorej sa prenajímaná nehnuteľnosť nachádza (to často zahŕňa sťažnosti podané majiteľom proti hostiteľovi). PPKH zaisťuje poistné krytie prostredníctvom podmienok vydaných dvoma najvýznamnejšími poskytovateľmi poistenia na svete - Lloyd's of London a Zurich Insurance plc. Program poistného krytia hostiteľov je limitovaný na jednu lokalitu ponuky ubytovania a platia aj v tomto prípade určité podmienky, obmedzenia a výnimky. Nevzťahuje sa na úmyselné činy, kde zodpovednosť nie je výsledkom nehody alebo hanobenia povesti, netýka sa ďalej problémov týkajúcich sa nehnuteľností (napr. plesň) a ani dopravných nehôd (napr. zrážky vozidiel). Keď si niekto uplatní nárok voči hostiteľovi, likvidátor škôd prešetrí a vyhodnotí žiadosť v súlade s odsúhlasenými podmienkami Airbnb. Dovolím si uviesť niekoľko prípadov, na čo by sa mohol PPKH vzťahovať: hosť sa pošmykne na koberci, zlomí si nohu a požaduje po hostiteľovi odškodnenie; hosť trénuje na bežiacom pásu v posilňovni, ktorá patrí budove s bytmi, v ktorej je ubytovaný, bežiaci pás sa rozbije a hosť spadne a zraní sa; hosť požaduje odškodnenie po hostiteľovi a majiteľovi budovy; hosť neúmyselne upustí kufor na nohu tretej osoby v hale budovy, v ktorej je ubytovaný. Tretia strana požaduje odškodnenie za zranenie po hostiteľovi a majiteľovi budovy.

Od Hostiteľskej záruky sa PPKH líši tým, že nechráni hostiteľa proti škodám na jeho vlastnom majetku, ktoré spôsobil hosť. PPKH je navrhnutý tak, aby chránil hostiteľa pri udalostiach, kedy tretia strana nahlási zranenie alebo škodu na majetku.

²⁴⁵ Co je Pojistné krytí hostitelů? | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/937/what-is-host-protection-insurance>

Takéto situácie, kedy Airbnb samo aktívne jedná a snaží sa o určitú reguláciu, nazývame tzv. autoreguláciou.²⁴⁶ Autoregulačné mechanizmy dokonca niektorí autori považujú za zrozumiteľnejšie pre spotrebiteľa, než je právna regulácia.²⁴⁷ Napr. profesor George Mason University Christopher Koopman je dokonca presvedčený, že dostupnosť informácií minimalizuje potrebu pre tradičnú reguláciu ochrany spotrebiteľa. Tá by tak mala byť postupne uvoľňovaná, a to nielen pre “nových hráčov”, ale aj pre poskytovateľov tradičných služieb.²⁴⁸

²⁴⁶ Cohen, Molly. Self-Regulation and Innovation in the Peer-to-Peer Sharing Economy. [online]. [01.06.2018]. Dostupné z:

https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1039&context=uclrev_online

²⁴⁷ Grossman, Nick. Regulation, The Internet Way: A Data-First Model for Establishing Trust, Safety and Security. Ash Center for Democratic Governance and Innovation [online]. 2015 [cit. 11.05. 2018]. Dostupné z: <https://datasmart.ash.harvard.edu/news/article/white-paper-regulation-the-internet-way-660>

²⁴⁸ Koopman, Christopher; Mitchell, Matthew; Thierer, Adam. The Sharing Economy and Consumer Protection Regulation: The Case for Policy Change. The Journal of Business, Entrepreneurship & the Law [online]. 2015 [cit. 11.05.2018]. Dostupné z: <https://digitalcommons.pepperdine.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=http://scholar.google.cz/&httpsredir=1&article=1130&context=jbel>

3 PRÁVNÁ REGULÁCIA

Služby spoločnosti Airbnb (a zdieľanej ekonomiky vôbec) si za posledných pár rokov získali značnú obľubu a stali sa skutočnosťou ekonomického a spoločenského sveta, ktorú (už) nie je možné brať na ľahkú váhu.

Úspech tohto start-upu hovorí sám za seba. K máju tohto roku 2018 bolo na stránkach spoločnosti Airbnb k dispozícii skoro 5 miliónov ponúk ubytovania²⁴⁹ rozmiestnených v 81.000 mestách a vo viac než 191 štátoch sveta.²⁵⁰ Prostredníctvom Airbnb sa ubytovalo už viac než 300 miliónov hostí.²⁵¹ Od roku 2008 sa do dnešného dňa sa Airbnb vypracovalo na spoločnosť, ktorej hodnota sa odhaduje cez 30 miliárd dolárov,²⁵² čo predstavuje väčšiu valuáciu oproti najväčším hotelovým gigantom, akými sú Wyndham Worldwide Corporation a Hyatt Hotels Corporation (ktoré boli v roku 2014 odhadované na 9,4 miliárd dolárov a 9,2 miliárd dolárov).²⁵³

Ani v ČR, kde sú služby Airbnb využívané od roku 2009,²⁵⁴ neide o okrajovú a zanedbateľnú záležitosť. Táto spoločnosť je v ČR vnímaná ako klasický predstaviteľ prevádzkovateľa služieb zdieľanej ekonomiky v oblasti sprostredkovania a poskytovania ubytovacích a obdobných služieb. Dokazuje to aj skutočnosť, že napr. v septembri roku 2016 bolo prostredníctvom Airbnb bolo v Prahe poskytnuté ubytovanie trikrát viac než vo Viedni.²⁵⁵

Podľa Českého štatistického úradu sa v roku 2016 v českých hoteloch, penziónoch či kempoch ubytovalo rekordných 20 milión turistov, čo bolo o 9,1% viac než minulý rok.²⁵⁶

²⁴⁹ Pojem ubytovanie sa pre účely tejto kapitoly nemyslí v právnom slova zmysle, ale faktickom.

²⁵⁰ Airbnb: fast facts [online]. Airbnb.com [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://press.atAirbnb.com/fast-facts/>

²⁵¹ Airbnb: fast facts [online]. Airbnb.com [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://press.atAirbnb.com/fast-facts/>

²⁵² Challenges: Airbnb lève un milliard de dollars, valorisation de 31 milliards de dollars [online]. Challenges.fr. [cit. 12.02.2018]. Dostupné z: https://www.challenges.fr/high-tech/airbnb-leve-un-milliard-de-dollars-valorisation-de-31-milliards-de-dollars_459436

²⁵³ Challenges: Airbnb lève un milliard de dollars, valorisation de 31 milliards de dollars [online]. Challenges.fr. [cit. 12.02.2018]. Dostupné z: https://www.challenges.fr/high-tech/airbnb-leve-un-milliard-de-dollars-valorisation-de-31-milliards-de-dollars_459436

²⁵⁴ Czech Republic - Airbnb is stagnating in Prague with the new regulation on the way. [online]. Copyright © 2015 CzechTourism [cit. 13.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.com/p/sc-airbnb-new-regulation/>

²⁵⁵ Kvitková, Z. Analýza nabídky Airbnb v Praze a komparace vybraných ukazatelů s hromadnými ubytovacími zařízeními. In: Sborník mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání: 8. ročník. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, 2016, ISBN 978-80-87411-75-9.

²⁵⁶ Cestovní ruch - časové řady: Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích (NUTS III). Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2017 [cit. 13.02.2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr

Kvítková odhaduje, že ďalších cca 1,68 miliónov turistov využilo ubytovacie služby prostredníctvom portálu Airbnb.²⁵⁷ Z toho vyplýva, že sa v roku 2016 až 32% turistov ubytovalo prostredníctvom služby Airbnb,²⁵⁸ ktoré čím ďalej tým viac konkurujú klasickým ubytovacím službám (napr. v Prahe bolo v prvom polroku 2016 poskytnuté ubytovanie až 32% turistom prostredníctvom Airbnb).²⁵⁹

Do dnešného dňa bolo v ČR zaznamenaných zhruba 16 tisíc ponúk ubytovania (z toho je ich len v Prahe približne 11,5 tisíc a viac než 3,5 tisíc v Prahe 1)²⁶⁰ a ich počet stále rastie.

Podľa správy Airbnb²⁶¹ je v ČR asi 11,1 tisíc hostiteľov (z toho v hlavnom meste 7.200 hostiteľov),²⁶² ktorí privítali v roku 2017 približne milión hostí, najčastejšie Nemcov (137 tisíc), Američanov (130 tisíc) a celých 70 tisíc host'ov tvoria domáci Česi.²⁶³ Z dát, ktoré Airbnb zverejnila²⁶⁴ vyplýva, že za rok 2017 službu amerického internetového sprostredkovateľa turistických prenájmov Airbnb využilo k ubytovaniu v Českej republike cez milión ľudí, ďalších viac než 420 tisíc ľudí s pomocou Airbnb vycestovalo z Česka do zahraničia.

Novinkou je obrovský nárast v regiónoch: v Prahe medziročne vzrástol počet hostí ubytovaných v Airbnb o 55%, mimo Prahu to bolo dokonca o 108%,²⁶⁵ ničmenej majorita ľudí jazdí do Prahy.

²⁵⁷ KVÍTKOVÁ, Zuzana. Analýza nabídky Airbnb v Praze a komparace vybraných ukazatelů s hromadnými ubytovacími zařízeními. In: *Sborník mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání: 8. ročník*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, 2016, ISBN 978-80-87411-75-9.

²⁵⁸ KVÍTKOVÁ, Zuzana. Analýza nabídky Airbnb v Praze a komparace vybraných ukazatelů s hromadnými ubytovacími zařízeními. In: *Sborník mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání: 8. ročník*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, 2016, ISBN 978-80-87411-75-9.

²⁵⁹ KVÍTKOVÁ, Zuzana. Analýza nabídky Airbnb v Praze a komparace vybraných ukazatelů s hromadnými ubytovacími zařízeními. In: *Sborník mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání: 8. ročník*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, 2016, ISBN 978-80-87411-75-9.

²⁶⁰ AirDNA MarketMinder. *Airbnb Data & Analytics - AirDNA* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airdna.co/market-data/app/cz/default/prague/overview>

²⁶¹ Airbnb. Visegrad Insights Report [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzclsmfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/06/Visegrad-Report-2018.pdf>

²⁶² Airbnb. The Airbnb Community in the Czech Republic [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzclsmfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2017/10/Czech-Republic-EIS-Sept-2017.pdf>

²⁶³ Airbnb. Visegrad Insights Report [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzclsmfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/06/Visegrad-Report-2018.pdf>

²⁶⁴ Airbnb. Visegrad Insights Report [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzclsmfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/06/Visegrad-Report-2018.pdf>

²⁶⁵ Anita Roth z Airbnb: Většina českých Airbnb hostitelů nepodniká profesionálně, v Praze zabíráme jen 2 % domovů | CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích. *CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích* [online]. Copyright © Copyright 2018 [cit. 13.06.2018]. Dostupné

Štát(y) by sa mal(i) preto vážne zamyslieť, ako s Airbnb nakladať a ako tomu uspôsobiť právnu reguláciu.

3.1 Príčiny a požiadavky právnej regulácie Airbnb

Obecne povedané, právna regulácia sociálnych vzťahov a vonkajších javov má vždy dvojité príčinu.²⁶⁶

Prvou príčinou je spoločenská potreba. Právna regulácia je prijímaná v náväznosti na hodnoty, potreby a záujmy uznané danou spoločnosťou (teda tie, ktoré má právny poriadok danej spoločnosti chrániť) a ochrana niektorých z predmetných hodnôt si za určitých okolností²⁶⁷ vyžaduje právnu reguláciu, pričom jej predpokladom je, že pozitívny dôsledok prevýši negatíva s právnu reguláciou spojené.²⁶⁸ Takéto zodpovedajúce zhodnotenie všetkých súvisiacich aspektov spojených s reguláciou si vyžaduje dôslednú a komplexnú analýzu²⁶⁹ predmetného sociálneho javu a dopadov jednotlivých riešení.

Druhou príčinou je politicko-spoločenský dopyt. V dôsledku užívania moderných technológií inflácia informačných zdrojov a s ňou súvisiace prehltenie verejnosti informačným balastom podstatne sťažujú orientáciu vo verejnom priestore. Preto si často politický boj žiada jednoduché a ľahko zapamätateľné heslá a silné témy (čo nemusí nutne znamenať aj závažné spoločenské témy, ale len dostatočne silne populistické...), najideálnejšie v stále kratšom časovom intervale.²⁷⁰ To všetko vedie k trivializácii aj zložitých spoločenských tém a problémov tak, aby sa vošli do jednoduchého hesla. Rýchlosť zmien a dopyt po nových témach nedáva časový priestor ísť do hĺbky problému a analyzovať a

z: <https://www.czechcrunch.cz/2018/06/anita-roth-z-airbnb-vetsina-ceskych-airbnb-hostitelu-nepodnika-profesionalne-v-praze-zabirame-jen-2-domovu/>

²⁶⁶ Cafaggi, Fabrizio. The Making of European Private Law: Andreas Follesdal and Simon Hix Regulation and Governance design. [online] 2007. [cit. 10.06.2018]. Dostupné z: <https://www.ihs.ac.at/publications/lib/ep13.pdf>; Morávek, J. Model práva – vzťah práva a morálky. Praha: Linde. 2013. 978-80-7201-911-3

²⁶⁷ Ak je hodnota je v patričnej miere ohrozená alebo je možné predpokladať, že môže byť reálne a dostatočne závažne ohrozená.

²⁶⁸ Napr.: zvýšená administratívna záťaž, náklady na zavedenie právnej regulácie, negatívne dôsledky na iných uznaných hodnotách a záujmoch - napr. vo vzťahu k autonómii vôle, právnej istote, atp.

²⁶⁹ Tá by male pre tieto účely existovať (ak sa má jednáť o konkrétne zmeny v zákonodarstve) v relatívne ucelenej podobe (v textovom znení). Vo zvyšku potom aspoň v podobe vecného zámeru a analýzy dopadov na chránené hodnoty; táto analýza musí byť spracovaná vo vzťahu ku všetkým zámerom vždy.

²⁷⁰ Morávek, Jakub. Limity právního řádu a sociální stát v době moderních technologií. In: PICHRT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub. (eds.) Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-874-2

vysvetliť všetky súvislosti a verejná debata sa tak vyprázdňuje. Táto situácia vo svojom dôsledku mimo iné vedie k tomu, že nie je priestor legislatívne návrhy a zámery vytvorené z popudu politickej reprezentácie spracovať spôsobom, ktorý bol hore naznačený.

Aby bolo možné určitý súbor pravidiel označiť za právny poriadok, musí byť v rámci spoločnosti platný, tzn. väčšina spoločnosti, na ktorú dopadá, podľa neho musí viac či menej dobrovoľne postupovať.²⁷¹ V ostatných prípadoch musí prestúpenie platného právneho poriadku zakladať zodpovednosť, teda povinnosť zniesť nepriaznivé právne dôsledky, ktoré musia byť reálne uplatniteľné.²⁷² Realizácia zodpovednostného mechanizmu by mala viesť porušiteľa k tomu, aby sa nonkonformného jednania nabudúce zdržal a odstránil nepriaznivé dôsledky, ktoré spôsobil (napr. nahradiť škodu atp.).²⁷³

A práve v prípade efektívneho uplatňovania pravidiel narážame vo svete moderných technológií (verím teda že len zatiaľ) na limity právneho poriadku. Súčasný demokratický právny štát, ako ho poznáme v ponímaní západnej civilizácie, v základe stavia už viac ako tisícročie na rovnakom princípe - a tým je (geografická) teritorialita.²⁷⁴ Platí teda základná maxima, že právny poriadok štátu je platný na jeho štátnom území, teda na území, ktoré reálne svojou verejnou mocou (môže) ovládať.²⁷⁵ Tento princíp sa však v dobe moderných technológií a "airbnbizácie", ktorý vďaka internetu *de facto* nepozná hranice, ukazuje ako nedostatočný (napr.: poskytovateľ služieb usadený v inej zemi, ktorý nie je a ani nemusí byť nijak fyzicky prítomný efektívne poskytuje svoje služby prostredníctvom Airbnb užívateľom v inej zemi, a to napr. "kludne" v rozpore s právnym poriadkom užívateľa služby v tejto inej zemi).

Simultánna unikátnosť Airbnb a jej veľká podobnosť s tradičnými právnymi vzťahy si vyžaduje aplikáciu obmedzených povinností a regulácie. Pre väčšinu z nich to ale znamená, že zákonodarcovia adresujú „staré riziká“ vznikajúce z daných transakcií na nové strany – na subjekty zdieľanej ekonomiky. Táto časť mojej práce sa bude venovať regulačným riešeniam, ako voči „starým“, tak aj „novým“ rizikám.

²⁷¹ Morávek, J. Model práva – vztah práva a morálky. Praha: Linde. 2013. ISBN 978-80-7201-911-3

²⁷² Morávek, J. Model práva – vztah práva a morálky. Praha: Linde. 2013. ISBN 978-80-7201-911-3

²⁷³ Morávek, J. Model práva – vztah práva a morálky. Praha: Linde. 2013. ISBN 978-80-7201-911-3

²⁷⁴ Gerloch, A.: Teorie práva, 6. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1

²⁷⁵ Vedľa toho sú tu výnimky plynúce z pravidiel medzinárodného práva verejného, ako sú diplomatické misie atp. Zdroj: Šturma, Pavel; Čepelka, Čestmír. Mezinárodní práve veřejné. Praha: C. H. Beck. 2008. ISBN 978-80-7179-728-9.

Osobitosti uskutočňovania obchodných modelov kolaboratívnej ekonomiky už v súčasnosti stierajú v praxi rozdiely medzi spotrebiteľmi a poskytovateľmi služieb, medzi zamestnancami a osobami samostatne hospodársky činnými, medzi profesionálnym uskutočňovaním služieb a neprofesionálnym vykonávaním služieb. Nekoordinovaný rozvoj týchto nových obchodných trendov by mohol do blízkej budúcnosti v širšom európskom aj svetovom priestore poškodiť hlavne spotrebiteľov a vo svojich dôsledkoch možnými daňovými únikmi poškodiť aj štát. Pri nedostatku alebo aj absencii právnej regulácie to môže mať negatívny vplyv z hľadiska dôsledkov na spomalenie inovácií ako aj tvorby nových pracovných miest a tým aj spomalenie hospodárskeho rastu v celej EÚ.

V rámci odborného diskurzu o právnej regulácii Airbnb je možné vysledovať dve základné tendencie: vedľa úvah o regulácii (ktorým sa budem venovať v ďalších častiach tejto kapitoly) sa jedná o úvahu, ktorá stavia na voľnom pôsobení trhu – teda v našom prípade sebareguláciou samotným Airbnb.²⁷⁶ Aj keď by sme pripustili, že môže byť princíp sebaregulácie z hľadiska štandardu a kvality poskytovaných služieb dostatočne funkčný, nie je možné ho podľa všetkého považovať za dostatočne efektívny vo vzťahu k povinnostiam plynúcim z predpisov verejného práva (hlavne, ak ide o dane alebo poistné). Najvyšší správny súd sa opakovane (napr. vo veci 6 Ads 48/2009)²⁷⁷ vyjadroval k otázke, či si strany môžu zvoliť (z hľadiska predpisov verejného práva) medzi právnym vzťahom zakladajúcim účasť na poistných systémoch a medzi právnym vzťahom, kedy k založeniu účasti v systéme nedochádza. Vždy dospel k záveru, že právne predpisy takú možnosť dávajú a že zmluvné strany, ktoré voľbu prevádzajú, iste dôkladne vážili medzi výhodami, ktoré so sebou nesie účasť na poistení a výhodami, ktoré spočívajú v tom, že úplata nebude o verejnoprávne platby ponížená a zo získaných peňažných prostriedkov sa človek zaistí pre prípad budúcich sociálnych udalostí, na ktoré reagujú príslušné systémy sociálneho zabezpečenia, ktorých sa rozhodol nezúčastniť sám.

²⁷⁶ Vid' str. 61 - "Tzv. mechanizmy budovania dôvery"

²⁷⁷ Najvyšší správny súd vo veci zo dňa 16.11.2010, sp. zn. 6 Ads 48/2009: „Bolo na ich vôli, či zo zmluvných typov, ktoré pripadali vzhľadom k povahe veci v úvahu, zvolia taký, ktorý zamestnancovi prinesie i benefit spočívajúci v účasti na verejnoprávnom sociálnom poistení, avšak zároveň s tým spojenú povinnosť zamestnanca a zamestnávateľa platiť poistné na sociálne zabezpečenie a príspevok na štátnu politiku zamestnanosti (...) alebo či zvolí zmluvný typ, ktorý zamestnancovi neposkytne benefit spočívajúci v účasti na poistení, avšak poskytne mu oproti tomu väčšiu odmenu pri inak rovnakých mzdových nákladoch zamestnávateľa. (...) Zmysel a účel dohôd o prácach konaných mimo pracovný pomer teda nie je nútiť zamestnanca a zamestnávateľa v situácii, kedy majú možnosť voľby medzi dohodou o prevedení práce a dohodou o pracovnej činnosti, uzatvárať len tú z nich, ktorá zakladá účasť zamestnanca na verejnoprávnom sociálnom poistení, ak pripúšťa zákonná úprava, že jeden z týchto typov (dohoda o prevedení práce) účasť na poistení nezakladá.“

V súvislosti so zdieľanou ekonomikou rozlišujem tri základné oblasti právnej regulácie:

1. Verejnoprávna regulácia – Pristúpiť na možnosť revízie, zmiernenia či odstránenia?
2. Regulácia prístupu na trh, ktorá by sa uplatnila len voči “neprofesionálnym poskytovateľom”, teda len voči tým poskytovateľom, ktorí skutočne chcú zdieľať prebývajúce statky, ktoré nenabýli za účelom ich zdieľania.
3. Posledná oblasť právnej regulácie Airbnb sa vzťahuje k výkonu určitej činnosti v danej oblasti a týka sa hlavne kvality služieb a podmienok ich výkonu. Tá by podľa mňa nemala byť s akcentom zdieľanej ekonomiky akokoľvek modifikovaná. Je neprijateľné poskytovať akékoľvek úľavy z regulácie vzťahujúcej sa na kvalitu služby (a to ani s poukazom na zdieľanú ekonomiku). Dôvodom pre tento záver je skutočnosť, že povinnosti vzťahujúce sa ku kvalite či bezpečnosti spravidla chránia užívateľa služby, jeho zdravie, život či iné jeho významné práva a z týchto štandardov jednoducho nie je možné ustupovať. Na uvedenom závere nič nezmení ani skutočnosť, kedy štandardné požiadavky majú byť nahradené vlastnými kontrolnými mechanizmami spoločnosti, ktoré majú a aj môžu fungovať lepšie a účinnejšie než regulácia a kontrola zo strany štátu. Aj keď samoregulačná (užívateľská či korporátna) kontrola môže byť prospešná pre celú radu spotrebiteľov, mám za to, že nemôže nahradiť kontrolu a hodnotenie kvality poskytovaných služieb zo strany nezávislého subjektu.

Preto medzi hlavné požiadavky právnej regulácie rozvoja Airbnb (a rôznych ďalších foriem kolaboratívnej ekonomiky) patrí podľa mňa hlavne: ochrana spotrebiteľov, úprava prístupu na nové trhy a daňové otázky.

Na právnom modeli kolaboratívnej ekonomiky sa na rozdiel od štandardných záväzkových vzťahov zúčastňuje viac subjektov a každý z nich je v kvalitatívne odlišnej právnej pozícii. Hlavným aktérom obchodného modelu Airbnb sú individuálni poskytovatelia služieb rôzneho druhu a prijímatelia týchto služieb – spotrebiteľia. Medzi nimi ako tretí právny subjekt pôsobí Airbnb ako online kolaboratívna platforma, ktorá „prepája“ ponuku poskytovateľov služieb s dopytom príjemcov služieb. Práve charakter kolaboratívnej

platformy, tretieho subjektu aktívne pôsobiaceho v uvedenom obchodnom vzorci zásadným spôsobom predurčuje aj povahu právnych vzťahov, ktoré vznikajú medzi ňou a poskytovateľmi služieb a prijímateľmi služieb.²⁷⁸ Zdieľaná ekonomika vyvoláva vo vzťahu k regulatívnym opatreniam protichodné kroky: na jednej strane bude musieť dôjsť k implementácii štandardnej regulácie u vybraných distribučných aktivít realizovaných formou zdieľanej ekonomiky.

Jednoznačne najproblémovejšie sa javí komerčné zdieľanie²⁷⁹ obchádzajúce regulatívne podmienky. Tu bude treba zrejme sprísniť, aktualizovať platnú legislatívu, ale aj posilniť aktivity kontrolných a represívnych inštitúcií.

Ako hlavné riziká Airbnb by som pre potreby tejto práce zdôraznila: bezpečnostné riziko (nezachytenie pohybu cudzincov, pri neevidovaní ubytovania cudzincov), hygienické riziko (aktuálna právna úprava pre najnižšie kategórie ubytovania zrejme nebude pokrývať riziká šírenia chorôb až po epidémie), nerovné podnikateľské podmienky, neplnenie daňových povinností a bezpečnostné riziká pre spotrebiteľa.

Na druhú stranu, uplatnenie zdieľanej ekonomiky ukazuje, že niektoré **právne** regulácie sú už prekonané a malo by dôjsť k ich obmedzeniu či vylúčeniu, rovnako tak zabudované samoregulujúce nástroje v online platformách môžu viesť k obmedzovaniu regulatívnych opatrení.

Medzi ďalšie požiadavky právnej regulácie podľa mňa patrí aj prispôsobenie občianskeho, obchodného ale aj pracovného práva novým ekonomickým podmienkam. Predpokladá sa, že aj na úrovni EÚ v blízkej budúcnosti budú prijaté ďalšie potrebné usmernenia, ktoré pomôžu zabezpečiť vyvážený rozvoj hospodárstva založený na spolupráci viacerých právnych subjektov pri poskytovaní rôznych druhov prác a služieb podľa právneho modelu zdieľanej ekonomiky. Podľa mňa je k právnej regulácii Airbnb európsky prístup kľúčový, pretože rozvoj zdieľanej ekonomiky vo svojich právnych dôsledkoch narúša existujúce tradične zaužívané právne úpravy nielen v ČR a členských štátoch EÚ, ale aj v celom digitálnom svete. Bolo by najideálnejšie, ak by sa v rámci EÚ vytvorili čím skôr všeobecnejšie právne pravidlá rozvoja digitálneho trhu.

²⁷⁸ Vid' str. 18 a násl. - "Právna povaha služieb spoločnosti Airbnb"

²⁷⁹ Vid' str. 50 - „Profesionálni poskytovatelia služieb"

3.2 Jednotlivé regulačné prístupy

Aj keď mnohokrát zaznievajú názory, že je potreba regulovať zdieľanú ekonomiku, samozrejme neplatí, že by tieto aktivity nijak regulované neboli! V prípade Airbnb je celá rada predpisov, ktoré sa tohoto fenoménu dotýkajú, ako v oblasti súkromného, tak verejného práva.

Airbnb je fenoménom na celom svete a v rôznych štátoch sa s ním vysporiadávajú rôznymi spôsobmi. Jednotlivé právne prístupy k Airbnb v ostatných štátoch je možné roztriediť do niekoľkých kategórií, ktoré sa môžu navzájom prelínať. Jednotlivé typy (obmedzení) som si dovoľila rozdeliť nasledovne:

3.2.1 Bez špeciálnej úpravy právneho poriadku

Prvú kategóriu tvoria štáty, ktoré špeciálne neupravujú svoj právny poriadok, aby zohľadnili špecifiká Airbnb a zdieľanej ekonomiky.

Veľmi prístupným ku službám zdieľanej ekonomiky sa zdá byť Veľká Británia. V roku 2014 britská vláda prehlásila zámer učiniť z Veľkej Británie centrum zdieľanej ekonomiky.²⁸⁰ Zároveň sa rozhodla vytvoriť detailné pokyny,²⁸¹ aby pomohla subjektom zdieľanej ekonomiky jednat' v súlade s požiadavkami daňového práva a zjednodušiť im tak orientáciu v ich daňových povinnostiach.

3.2.2 Kľúčová spolupráca s Airbnb

Ďalšou kategóriou sú štáty, ktoré považujú spoluprácu s Airbnb pre účely zefektívnenia správy daní za zásadnú, pričom potom je podľa tohto prístupu online platforma zodpovedná za predávanie informácií o poskytovaní zdelení, ktoré sprostredkoval.

Ukázkovým príkladom je Estónsko. Je možné ho bez pochyb považovať za priekopníka elektronizácie štátnej správy.²⁸² Estónsko sa vydalo cestou, kedy sa snaží uľahčiť

²⁸⁰ Vláda Spojeného kráľovstva. Move to make UK global centre for sharing economy [online] 2014. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/move-to-make-uk-global-centre-for-sharing-economy>

²⁸¹ Independent review of the sharing economy. Government response. [online] 2015. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/414111/bis-15-172-government-response-to-the-independent-review-of-the-sharing-economy.pdf

²⁸² Vid' str. 89 - "Úvahy de lege ferenda"

plnenia súčasných povinností.²⁸³ Estónska daňová a colná správa má za cieľ prepojiť bezhotovostný platebný systém spoločnosti Uber so svojím systémom zhromažďujúci dáta pro plnenie daňových povinností.²⁸⁴

3.2.3 Zmena právneho poriadku, ktorá zohľadní špecifiká Airbnb

Tretím prístupom je snaha o zmenu právneho poriadku (predovšetkým novelizácia daňových predpisov).

Do tejto kategórie spadá Belgicko, Taliansko či Francúzsko, ktoré prijali špeciálne zákony regulujúce Airbnb (a zdieľanú ekonomiku) tak, aby bol umožnený jej ďalší rozvoj (dochádza hlavne ku znižovaniu bariér vstupu do odvetvia) a súčasne aby bola zachovaná efektívna ochrana spotrebiteľa.

V júli roku 2016 sa Belgicko stalo prvým členským štátom EÚ, ktorý prijal zákon o zdieľanej ekonomike (tzv. *De Croo Act*)²⁸⁵ vzťahujúci sa výhradne na P2P služby (teda nie na Airbnb),²⁸⁶ ktorý stanovuje hranicu príjmu pre podnikanie malého rozsahu vo výške 5.000 € ročne alebo špecificky znižuje sadzbu dane z príjmov až na hodnotu 10%.

Taliansko šlo v porovnaní s Belgickom inou cestou. Návrh zákona o zdieľanej ekonomike²⁸⁷ nerieši jednotlivé sektory zdieľanej ekonomiky selektívne, ale univerzálne a komplexne, má teda ambiciózny cieľ stanoviť základný rámec pre všetky služby zdieľanej ekonomiky. Ide o tzv. horizontálny prístup, kedy legislatívna vzniká prakticky „na zelenej lúke“.²⁸⁸ Práce na ňom začali už v septembri 2014, pričom legislatívny návrh bol predložený v januári 2016 a doteraz nebol schválený. Podľa jednej z predkladateľiek tohto zákona - poslankyne Veronicy Tentori - sa v skratke nazýva ako « *Tentori Law* ». Medzi hlavné ciele tohto zákona (tak, ako ho stanovili jeho predkladatelia) patrí: formulácia legálnej definície

²⁸³ Munford, M. Estonia Embraces Uber and Taxify As First European Country To Legalize And Regulate Ride-Sharing. Forbes. 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/montymunford/2016/02/28/estonia-embraces-uber-and-taxify-as-first-european-country-to-legalize-and-regulate-ride-sharing/>

²⁸⁴ Analýza sdílené ekonomiky a digitální platform. Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR. [online] 2017. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf

²⁸⁵ Názov podľa predkladateľa tohto zákona - ministra Alexandra De Croo. Loi-programme zo dňa 01.07.2016, dostupný z: http://www.etaamb.be/fr/loi-programme-du-01-juillet-2016_n2016021055.html

²⁸⁶ Vid' str. 4 - "Zdieľaná ekonomika"

²⁸⁷ Návrh zákona č. 3564 o digitálnych platformách pre zdieľanie tovarov alebo služieb zo dňa 27.01.2016. Dostupné z: <https://parlamento17.openpolis.it/atto/documento/id/208911>

²⁸⁸ Sdílená ekonomika: Jak ji řeší Evropa? - Ekonomický deník. *Ekonomický deník - Informace pro informované* [online]. Copyright © 2018 Všechna práva vyhrazena [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://ekonomicky-denik.cz/sdilena-ekonomika-resi-evropa/>

zdieľanej ekonomiky,²⁸⁹ identifikácia základných účastníkov vzťahov v rámci zdieľanej ekonomiky, zaistenie jednotného posudzovania skutočnosti, či sú jednotlivé platformy zdieľanou ekonomikou či nie a zaistenie transparentnosti, férového zdanenia, férovej súťaže a ochrany spotrebiteľa.²⁹⁰ Zaujímavosťou je, že dozor a reguláciu digitálnych platforiem (vrátane Airbnb) navrhuje talianska vláda zveriť do rúk Úradu pre hospodársku súťaž a trh. Ten má napr. vytvoriť register digitálnych platforiem a môže vymáhať pokuty za porušenie pravidiel.²⁹¹ V otázke zdanenia príjmov z poskytovania služieb zdieľanej ekonomiky je Taliansko v porovnaní s Belgickom benevolentnejšie a príjmy do 10 tisíc € ročne podliehajú 10% sadzbe dane, ak je táto hranica prekročená, sú zdaniteľné príjmy pričítané k príjmom z ostatných činností poplatníka a zdanenie sa potom riadi štandardnými pravidlami.²⁹²

Jednotlivé prístupy v rámci tohto oddielu je možné ešte ďalej členiť.²⁹³

Štáty, ktoré uzákonomili geografické obmedzenia povoľujú poskytovanie služieb krátkodobého prenájmu prostredníctvom Airbnb, ale geograficky limitujú ich počet. Krásnym príkladom takéhoto geografického obmedzenia je Francúzsko (resp. Paríž). Zákon č. 2016-1321 zo dňa 07.10.2016 o numerickej republike (*La loi n° 2016-1321 du 7 octobre 2016 pour une République numérique*)²⁹⁴ od januára 2018 stanovil pre spoločnosť Airbnb zaviesť automatický systém zameraný na limitovanie maximálnej ročnej dĺžky nájmov²⁹⁵ na 120 nocí ročne pre nehnuteľnosti situované v centrálnych švrtiach (v arrondissementoch: 75001, 75002, 75003 a 75004) Paríža. To neplatí, ak má hosťiteľ právo prenajímať ich častejšie a rovnako to neplatí pre prenájom častí bytov alebo domov. Považujem túto iniciatívu za veľmi podarenú, pretože zodpovedné hosťiteľstvo dovedla do praxe a nielen do klasických Airbnb

²⁸⁹ Tento zákon stanovuje legálnu definíciu zdieľanej ekonomiky ako « *ekonomického systému, spočívajúceho v optimálnej alokácii a zdieľania zdrojov, času, tovarov či služieb prostredníctvom digitálnych platforiem, ktorých účelom je prepojenie profesionálnych poskytovateľov a užívateľov služieb a poskytovanie ďalších služieb. Medzi digitálnou platformou a poskytovateľmi služieb nesmie existovať zamestnanecký pomer a všetky ponúkané statky musia byť vo vlastníctve poskytovateľov. Platformy, ktoré fungujú ako sprostredkovateľ pre profesionálnych poskytovateľov zapísaných v obchodnom registri, nespádajú pod zdieľanú ekonomiku.* » Zdroj: <https://parlamento17.openpolis.it/atto/documento/id/208911>

²⁹⁰ Amoroso, Alessandro. *I contratti della sharing economy. Il peer-to-peer business model e le sue implicazioni giuridiche.* Amazon Media. 2017. ISBN 978-1980330202.

²⁹¹ Čl. 10 Tentori Law

²⁹² Čl. 12 Tentori Law

²⁹³ Pindell, Ngai. Home Sweet Home? The Efficacy of Rental Restrictions to Promote Neighborhood Stability. *St. Louis University Public Law Review* [online]. 2009 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://law.slu.edu/sites/default/files/Journals/plr29-1_pindell_article.pdf

²⁹⁴ Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000033202746&categorieLien=id>

²⁹⁵ Týka sa výhradne nehnuteľností, kde je poskytovateľ služby prihlásený k trvalému pobytu

doporučení a výziev. V neposlednom rade tiež znížila « tlaky » na trhu s bývaním v centre Paríža.

Štáty, ktoré uzákonili kvantitatívne obmedzenia povoľujú poskytovanie služieb krátkodobého prenájmu prostredníctvom Airbnb, ale limitujú ich počet. Príkladom môže byť mesto Santa Fe v Novom Mexiku, ktoré obmedzuje množstvo povolení krátkodobých nájmov na počet 350 s výnimkou, ak je prenajímaná jednotka kvalifikovaná ako “sekundárna bytová jednotka”.²⁹⁶

Na rozdiel od kvantitatívnych obmedzení, určité štáty obmedzujú vznik nových krátkodobých nájmov podľa určitej vzdialenosti od už existujúcich krátkodobých nájmov (tj. obmedzenie týkajúce sa vzdialenosti, *proximity restrictions*).²⁹⁷ Napríklad v argentínskom San Luis je zakázané zriadiť krátkodobý prázdninový prenájom v nehnuteľnosti vzdialenej menej než 200 stôp od už existujúceho v tom istom bloku.²⁹⁸

Predposledný typ obmedzenia sa týka prevádzkových aspektov krátkodobého prenájmania. Majú zabrániť vstupu na trh novým poskytovateľom služieb tým, že mesto obmedzí maximálny možný počet obsadenosti krátkodobých nájmov použitím prevádzkového aspektu, napr. obmedzením založeným na počte spální v prenajímanej nehnuteľnosti alebo inom kvantitatívnom aspekte nehnuteľnosti. Napr. Isle of Palm v Južnej Karolíne obmedzuje obsadenosť na dve osoby v jednej spálni na noc.²⁹⁹

Na záver určité mestá vyžadujú, aby nehnuteľnosť vlastnená vlastníkom získala určitú licenciu či povolenie na krátkodobé prenájmy – hovoríme o tzv. autorizačných požiadavkách. Autorizačné požiadavky si dovoľím ilustrovať na francúzskej právnej úprave, a tým sa ju pokúsím bližšie popísať a zaradiť do súvislostí.

Ustanovenia zákona č. 2014-366 zo dňa 24.03.2014 o prístupe k bývaniu a o urbanizme, tzv. « Alur zákon » alebo tiež « zákon Duflo II » (*Loi pour l'accès au logement et un urbanisme rénové*)³⁰⁰ rozdeľuje prenajímané nehnuteľnosti do dvoch základných skupín

²⁹⁶ § 14 Santa Fe City Code

²⁹⁷ Pindell, Ngai. Home Sweet Home? The Efficacy of Rental Restrictions to Promote Neighborhood Stability. St. Louis University Public Law Review [online]. 2009 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://law.slu.edu/sites/default/files/Journals/plr29-1_pindell_article.pdf

²⁹⁸ § 23 San Luis County Code

²⁹⁹ § 5 Isle of Palms City Code

³⁰⁰

Dostupné

z:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028772256&categorieLien=id>

podľa toho, či je prenajímaná nehnuteľnosť prenajímateľovým trvalým bydliskom (*résidence principale*) alebo nie. Podľa toho rozlišujeme :

1. Ak v prenajímanej nehnuteľnosti poskytovateľ nemá trvalé bydlisko, tak platí, že možnosť prenajať takýto byt alebo dom sa viaže na nasledujúce tri povinnosti:
 - a. Zmena určenia (*changement de destination*): Skutočnosť, že osoba bude prenajímať svoj byt alebo dom určený na bývanie turistom, zakladá zmenu určenia nehnuteľnosti. V skutočnosti dotýčny priestor nie je viac určený na bývanie, ale na výkon komerčnej aktivity v súlade s § R 123-9 Urbanistického zákonníka (*Code de l'urbanisme*).
 - b. Žiadosť o povolenie zmeny užívania alebo určenia: V určitých obciach³⁰¹ je zmena užívania nehnuteľnosti podrobená vydaniu povolenia a nie len deklarácie.
 - c. Deklarácia o turistickom bývaní (vedenom profesionálom): Nad rámec urbanistickej právnej úpravy existuje generálna povinnosť podať priznanie radnici. Podľa ustanovenia § L 324-1-1 Turistického zákonníka (*Code du tourisme*) platí, že: « *Každá osoba, ktorá ponúka k nájmu turistický zariadený byt [...] musí vopred podať priznanie u radnice obce, v ktorej sa zariadený byt nachádza.* »
2. Ak v prenajímanej nehnuteľnosti poskytovateľ má trvalé bydlisko, tak platí, že prenajímateľ má právo nehnuteľnosť prenajímať 4 mesiace, keďže podmienka trvalého pobytu je splnená min. 8-mesačným pobytom v prenajímanej nehnuteľnosti. Ustanovenie § L 324-1-1 Turistického zákonníka (*Code du tourisme*) uvádza nasledovné: « *Každá osoba, ktorá ponúka k nájmu turistický zariadený byt [...] musí vopred podať deklaráciu/priznanie u radnice obce, v ktorej sa zariadený byt nachádza. Táto predbežná deklarácia nie je povinná, ak miesto určené k bývaniu predstavuje trvalé bydlisko prenajímateľa, v zmysle čl./§ 2 zákona č. 89-462 zo dňa 6. júla 1989 o zlepšení nájomných vzťahov, meniaci zákon č. 86-1290 zo dňa 23. decembra 1986 (l'article 2 de la loi n° 89-462 du 6 juillet 1989 tendant à améliorer les rapports locatifs et portant modification*

³⁰¹ Konkrétne sa to týka obcí s viac ako 200.000 obyvateľmi, teda Paríž, Lyon a Marseille.

de la loi n° 86-1290 du 23 décembre 1986). Tento typ nájmu nie je podriadený dvojitej autorizácii zmeny určenia a užívania v zmysle ustanovenie § L 324, alinéa 2 Stavebného zákonníka (*Code de la construction de de l'habitation*). Takáto činnosť ale zostáva podrobená reglementačným obmedzeniam vzťahujúcim sa na spoluvlastníctvo.³⁰²

Vhodným príkladom môže byť aj oregonské mesto Tiallamook, ktorého právna úprava od prenajímateľov vyžaduje, aby prenajímané nehnuteľnosti boli certifikované stavebným inšpektorom s ohľadom na minimálne bezpečnostné hľadiská (napr. hasiaci prístroj, detektory dymu, únikové východy atp.)³⁰³

3.2.4 „Tvrдый boj“ s Airbnb

Proti fenoménu Airbnb tvrdo bojuje napr. typicky Barcelona. Obecne Airbnb v Barcelone zakazované nie je, ale musia byť splnené všetky zákonné požiadavky a ubytovanie musí byť registrované. Bez toho hrozia sankcie až do výšky 90 tisíc €. V prípade porušenia povinností môže byť dovodzovaná aj zodpovednosť Airbnb ako prevádzkovateľa digitálnej platformy. Obdobné povinnosti sú stanovené tiež v Amsterdame.

3.2.5 Úplný zákaz Airbnb

Túto problematiku je však treba riešiť citlivo, hlavne z hľadiska slobody slova a ďalších politických práv a slobôd. Absolútny zákaz podnikateľských činností Airbnb sú zvyčajne až krajnými opatreniami. Mali by sa uplatniť len vtedy, ak na dosiahnutie legitímnych cieľov verejného záujmu nie je možné použiť menej reštriktívne požiadavky.³⁰⁴ Napríklad celkový zákaz krátkodobého prenájmu bytov sa vo všeobecnosti dá len ťažko možné primerane odôvodniť, ak krátkodobý prenájom nehnuteľností možno obmedziť napríklad maximálnym povoleným počtom dní do roka. Takéto obmedzenie by občanom

³⁰² Je treba obzvlášť overiť, či je taká činnosť v zhode s predpismi upravujúcimi spoluvlastníctvo.

³⁰³ Tillamook Oregon Ordinance 69

³⁰⁴ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

príležitostne umožnilo spoločne užívať ich nehnuteľnosti bez toho, aby bola daná nehnuteľnosť stiahnutá z trhu dlhodobých prenájmov.

A že také riešenia existujú a sú možné ukazujú hlavne nedemokratické politické režimy (Čína, Rusko atp.). Na druhú stranu je otázka, ako veľmi sú také zásahy do prostredia internetu, ktoré sa snažia zablokovať poskytovanie určitej služby na určitom území, efektívne vo vzťahu k nástrojom, ktoré boli vytvorené primárne tak, aby neboli v prostredí internetu obmedzované a neprezradzovali svojich užívateľov, ako je napr. Tor Browser.³⁰⁵

Bohužiaľ sú známe príklady miest, ktoré aktivity spoločnosti Airbnb (resp. « len » prenájom celých bytov či domov) zakázali. Proti tomuto fenoménu tvrdo bojuje napr. Berlín (a dá sa považovať za najznámejší príklad), kde radnica v snahe zabrániť ďalšiemu zvyšovaniu cien prenájmov už od mája tohto roku zakázala vrámci Airbnb prenájom celých bytov či domov.³⁰⁶ Prenájom jednotlivých miestností je však naďalej pri splnení určitých podmienok možný. Za porušenie týchto povinností hrozia sankcie až do výšky 100 tisíc €. ³⁰⁷

Regulácia sa nevyhla ani domovskej zemi Airbnb - USA. V meste New York je napr. Už dlhú dobu zakázané prenajať byt na menej než 30 dní, ak majiteľ bytu nie je v byte prítomný.³⁰⁸

Pevne verím, že v ČR (resp. v Prahe) sú úrady natoľko premýšľavé, aby porozumeli celej situácii v širšom kontexte a ponúkli CHYTRÚ reguláciu, nie zákazy.³⁰⁹

Aktuálny trend nasvedčuje geografickej fragmentácii regulatívnych opatrení v EÚ (obdobne ako medzi jednotlivými štátmi USA). Táto fragmentácia môže mať radu negatívnych dôsledkov v dlhodobom horizonte, kedy môže dôjsť k nerovnomernému rozdeleniu benefitov služieb zdieľanej ekonomiky, čo môže ešte viac prehĺbiť rozdiely v

³⁰⁵ Tor Browser. *Tor Project | Privacy Online* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.torproject.org/projects/torbrowser.html.en>

³⁰⁶ Interdiction d'Airbnb à Berlin : la ville admet une exception. *Actualité Immobilière : Patrimoine, Marché et Tendances* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://immobilier.lefigaro.fr/article/interdiction-d-airbnb-a-berlin-la-ville-admet-une-exception_89ca8164-5e3e-11e6-8cb9-cb8df8dae1f2/

³⁰⁷ Airbnb : Berlin allège son interdiction. *Les Echos.fr - Actualité économique, financière* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.lesechos.fr/09/08/2016/lesechos.fr/0211193395643_airbnb---berlin-allege-son-interdiction.htm

³⁰⁸ What's the deal with Airbnb New York regulations? | Mashvisor. *Traditional and Airbnb Investment Property | Mashvisor* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.mashvisor.com/blog/airbnb-new-york-regulations/>

³⁰⁹ Vid' str. 89 a násl. - "Úvahy de lege ferenda"

tempe rastu ekonomík jednotlivých členských štátov EÚ. Trend nejednotného prístupu k regulácii Airbnb a zdieľanej ekonomiky v rámci EÚ tak môže vytvoriť ďalšiu prekážku európskym integračným snahám.

V EÚ túto situáciu naďalej komplikuje fakt, že rôzne členské štáty EÚ majú naďalej rozdielne právne poriadky s rôznymi inštitútmi obchodného, pracovného, občianskeho a sociálneho práva. Harmonizácia kľúčových odvetví právnych poriadkov v EÚ stále nepokročila dostatočne ďaleko, aby bolo možné efektívne regulovať zdieľanú ekonomiku právnymi normami (typicky nariadeniami či smernicami) v plnej miere a v celej EÚ jednotne. Regulácia na úrovni jednotlivých členských zemí ovplyvnená miestnymi ekonomickými a politickými záujmami však môže naďalej prispievať ku štiepeniu jednotného trhu na oblasti viac či menej priaznivé pre rozvoj zdieľanej ekonomiky. Je zrejmé, že tento fenomén sa dynamicky vyvíja a v súčasnosti nie je reálne predikovať a riešiť "en bloc", tj. všetky podoby zdieľania.

Keďže zdieľaná ekonomika prináša mnoho ekonomických benefitov, je v záujme Európskej komisie, aby našla spôsob, ako preklenúť rozdiely medzi záujmami jednotlivých členských štátov a presadila jednotnú právnu úpravu, ktorý by harmonizovala potrebnú úpravu týkajúcu sa regulácie zdieľanej ekonomiky aspoň v jej základných aspektoch a východiskách: legálna definícia zdieľanej ekonomiky, základné východiská a ciele príslušnej regulácie a zjednotenie relevantných právnych inštitútov. Ale o tom viac už v nasledujúcej kapitole s názvom "Právna regulácia zdieľanej ekonomiky v rámci EÚ".

3.3 Právna regulácia zdieľanej ekonomiky v rámci EÚ

„EÚ vyzýva a podporuje spotrebiteľov, podniky a verejné orgány v tom, aby sa s dôverou zapojili do kolaboratívneho hospodárstva.“³¹⁰

„Európska komisia sa teší na dialóg s Európskym parlamentom, Radou a členskými štátmi v záujme vytvorenia čo najlepšieho prostredia pre občanov a podniky v rámci kolaboratívneho hospodárstva.“³¹¹

Odvetvie zdieľanej ekonomiky sa neustále vyvíja a postihuje už značnú časť jednotného európskeho trhu. Spoločný trh EÚ je kľúčovým svetovým inkubátorom pre rozvoj zdieľanej ekonomiky. Nedá mi v tejto práci súhrnnejšie nespomenúť prístup orgánov EÚ ku zdieľanej ekonomike.

Preto si penetrácia služieb poskytovaných Airbnb a ďalšími spoločnosťami zdieľanej ekonomiky si už získala pozornosť európskych regulátorov. Spoločnosti zdieľanej ekonomiky (vrátane Airbnb), ktoré pôsobia v Európskom hospodárskom priestore sú povinné dodržiavať nasledujúce základné a platné európske smernice, ktoré sa zdieľanej ekonomiky týkajú:

1. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/EC o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (ďalej len “smernica o E-commerce”),³¹² ktorá sa priamo dotýka podnikateľských subjektov v zdieľanej ekonomike využívajúcich online prostredie*
2. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/EC o službách na vnútornom trhu (ďalej len “smernica o službách”) ³¹³ týkajúca sa odstránenia právnych a administratívnych prekážok, a teda jednoduchšieho a transparentnejšieho poskytovania služieb po celej EÚ*

³¹⁰ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

³¹¹ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

³¹² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES zo dňa 08.06.2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode

³¹³ Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES zo dňa 12.12.2006 o službách na vnútornom trhu

3. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/EC o nekalých obchodných praktikách* (ďalej len “smernica o nekalých obchodných praktikách”),³¹⁴ ktorá sa týka takých obchodných praktík, ktoré subjekty pôsobiace v oblasti zdieľanej ekonomiky pri vykonávaní svojej činnosti v sektore zdieľanej ekonomiky nesmú realizovať
4. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EC o právach spotrebiteľov* (ďalej len “smernica o právach spotrebiteľov”) ³¹⁵ týkajúca sa základných spotrebiteľských práv, ktoré sú platformy zdieľanej ekonomiky povinné rešpektovať a dbať na ich dodržiavanie.

V októbri roku 2015 Európska komisia predstavila plán “*Stratégie pre Jednotný digitálny trh*” (*Digital Single Market Strategy*).³¹⁶ Jeho úlohou je umožnenie ľuďom, službám, tovarom a kapitálu ešte väčší voľný pohyb, ktorý ponúkne väčšie príležitosti pre rast podnikateľského sektoru v EÚ, zvýši jeho konkurencieschopnosť voči ostatným ekonomikám a zabezpečí väčší výber pre spotrebiteľov za nižšie ceny, teda odomknutie celkového potenciálu jednotného trhu EÚ. Európska komisia v ňom uviedla, že: « *vidí veľký potenciál v oblasti zdieľanej alebo kolaboratívnej ekonomiky, ktorá i) poskytuje väčší výber tovarov a služieb pre zákazníkov, a zároveň ii) vytvára priestor pre vznik nových inovatívnych startupov a nových príležitostí pre existujúce spoločnosti.* »³¹⁷

Ďalej v júni roku 2016 Európska komisia predstavila “Európsku agendu pre kolaboratívne hospodárstvo”³¹⁸ (*European agenda for the collaborative economy*)³¹⁹ obsahujúce nezáväznú právnu a politickú usmernenia, v ktorom sa Európska komisia zaoberala kľúčovými otázkami, pred ktorými stoja subjekty zdieľanej ekonomiky aj verejné orgány.

³¹⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES zo dňa 11.05.2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004

³¹⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES

³¹⁶ Európska komisia. The Single Market Strategy [online]. [cit. 04.06.2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/growth/single-market/strategy_en

³¹⁷ Európska komisia. The Single Market Strategy [online]. [cit. 04.06.2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/growth/single-market/strategy_en

³¹⁸ resp. zdieľanú ekonomiku, viď str. 4 a násl. - "Zdieľaná ekonomika"

³¹⁹ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

V máji roku 2017 bolo vydané « *Uznesenie Európskeho parlamentu o online platformách a jednotnom digitálnom trhu* », ³²⁰ v ktorom Európsky parlament a iní ³²¹ vyzývajú Európsku komisiu, aby zvažila vytvorenie harmonizovaného prístupu k online platformám zdieľanej ekonomiky.

Európska komisia dôsledne analyzuje výhody a nevýhody participácie na zdieľanej ekonomike a za týmto účelom už bolo európskymi inštitúciami vytvorených niekoľko analýz. ³²² Po obsahovej stránke z nich vyplýva predovšetkým nasledovné:

1. Podpora regulačného prostredia zdieľanej ekonomiky
2. Správna definícia tohto nového odvetvia
3. Vytvorenie vhodných regulačných nástrojov schopných efektívne zacieliť na sprostredkovateľské platformy
4. Potreba zamedzenia spoločenského vylúčenia spoločenských vrstiev s obmedzeným prístupom k internetu
5. Nutnosť ochrany hospodárskej súťaže v rámci jednotlivých členských štátov EÚ a v rámci EÚ ako takej
6. Spravodlivé zdaňovanie
7. Ochrana spotrebiteľov
8. Ochrana zamestnancov a dôsledná aplikácia pracovnoprávných noriem na toto odvetvie ³²³

Rozvoj zdieľanej ekonomiky má potenciál stať sa ďalšou oblasťou nutne vyžadujúcej hlbšiu integráciu cez širšiu harmonizáciu právnych inštitútov - čo zo zdieľanej ekonomiky

³²⁰ Európsky parlament. Správa o online platformách a jednotnom digitálnom trhu [online]. [cit. 04.06.2018]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2017-0204+0+DOC+XML+V0//SK>

³²¹ Výbor pre priemysel, výskum a energetiku, Výbor pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa

³²² Goudin, P. The cost of non-Europe in the sharing economy. Európsky Parlament [online]. [cit. 04.06.2018] Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EPRS_STU\(2016\)558777_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EPRS_STU(2016)558777_EN.pdf)

³²³ Európsky Parlament. Tourism and the sharing economy. Briefing. [online]. [cit. 04.06.2018] Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595897/EPRS_BRI\(2017\)595897_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595897/EPRS_BRI(2017)595897_EN.pdf)

činí v kontexte EÚ nielen ekonomickú, ale (bohužiaľ) aj politickú tému. V súčasnosti neexistuje celoeurópska regulácia týkajúca sa oblasti zdieľanej ekonomiky ako celku.

Komisia členské štáty povzbudila, aby revidovali svoje zákony s cieľom vytvoriť jednotné regulačné prostredie pre kolaboráciu a odporúča, aby členské štáty využili možnosť prehodnotiť, zjednodušiť a zmodernizovať všeobecné požiadavky týkajúce sa prístupu na trh, ktoré platia pre trhové subjekty. Mali by sa tiež usilovať zmierniť nadbytočnú regulačnú záťaž bez ohľadu na obchodný model, ktorý tieto subjekty uplatňujú, a zabrániť fragmentácii jednotného trhu.³²⁴

Cieľom väčšiny aktivít zo strany Európskej komisie (ako kľúčového iniciátora európskej legislatívy) je zjednotenie aspoň základných parametrov pre celoeurópsku reguláciu zdieľanej ekonomiky za účelom prehlbenia integrácie, narovnania trhových podmienok na spoločnom európskom trhu a zaistenie rovnomerného rozdelenia ekonomických benefitov po celej EÚ.

Vzhľadom k dynamickému rozvoju zdieľanej ekonomiky, Komisia vytvorila monitorovací rámec pre vyvíjajúce sa regulačné prostredie so zámerom zachytiť trendy v oblasti cien, kvality služieb či identifikácii možných prekážok a problémov vyskytujúcich sa najmä v prípadoch, ktoré súvisia s rozdielmi vo vnútroštátnych predpisoch alebo nedostatkami v regulácii.³²⁵ Medzi také nástroje budú patriť napr.: pravidelné prieskumy medzi spotrebiteľmi a podnikmi týkajúce sa využívania kolaboratívneho hospodárstva, priebežné mapovanie regulačného vývoja v členských štátoch, dialóg zainteresovaných strán v rámci Fóra jednotného trhu atp.

Komisia členské štáty vyzvala, aby posúdili svoje daňové pravidlá v záujme vytvorenia rovnakých podmienok pre podniky, ktoré poskytujú rovnaké služby. Navyše, Komisia vo svojom ročnom prieskume rastu na rok 2016 zdôraznila, že flexibilnejšia regulácia na trhu služieb by viedla k vyššej produktivite a mohla by uľahčiť vstup nových hráčov na trh, znížiť ceny služieb a zabezpečiť širšiu ponuku pre spotrebiteľov. Pokiaľ ide o daň z príjmov právnických osôb, Komisia pracuje na všeobecnom prístupe v súvislosti s

³²⁴ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

³²⁵ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

vyhýbaním sa daňovým povinnosťami.³²⁶ Ďalej Komisia pripravuje niekoľko iniciatív na zlepšenie kapacity daňovej správy v rámci akčného plánu v oblasti DPH.³²⁷ Medzi ne patrí rozšírenie jednotného kontaktného miesta pre DPH pre elektronické služby aj na dodávku tovaru, spustenie pilotného projektu na zlepšenie spolupráce medzi daňovými správami a zverejnenie príručky o spolupráci medzi daňovými orgánmi a podnikateľskými subjektmi v oblasti elektronického obchodu.

Vlastná regulácia Airbnb je nový problém súčasnosti, na ktorý zatiaľ neexistuje konsenzus. Pri mojich úvahách o regulácii tohto sektoru je nutné vziať do úvahy skutočnosť, aký má Airbnb charakter ako digitálna platforma, ktorá v určitom sektore pôsobí. Služby spoločnosti Airbnb, ktoré som v tejto práci popisovala, sú poskytované globálne a online. To považujem za kľúčové, napr. aj s ohľadom na daňové aspekty jej regulácie.

Je nutné si uvedomiť, že v sektore krátkodobých prenájmov majú omnoho väčší potenciál pre turizmus platformy, ktoré pôsobia celosvetovo. Lokálne (české) platformy majú v tomto ohľade svoje potenciál značne obmedzený s ohľadom na rozsah potenciálnych zákazníkov a turistov, ktorých môžu oslovovať. Airbnb a iné obdobné platformy na rozdiel od toho dokážu vďaka svojej popularite sprostredkovať ponuku naprieč celým svetom. Lokálna platforma tomuto v podstate nedokáže konkurovať.

Odtiaľ potom pramení moja základná otázka (a presvedčenie zároveň), či je zmysluplné, aby jednotlivé štáty EÚ prijímali čiastkové právne regulácie, ktoré sa líšia, keď nielen pre európskeho spotrebiteľa, ale aj pre samotných poskytovateľov a sprostredkovateľov služieb by bola ideálne jedna regulácia prijímaná vo forme unijného nariadenia.

Oblasť zdieľanej ekonomiky naprieč sektormi predstavuje extrémne rýchlo rastúci segment s globálnym dopadom, čím sa stáva náročnejšie aplikovanie lokálnych právnych predpisov na aktivity týchto spoločností.

³²⁶ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

³²⁷ Rada EÚ. Taxation of the collaborative economy - analysis of possible tax policies faced with the growth of the collaborative economy. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13925-2017-INIT/en/pdf>

3.4 Úvahy de lege ferenda

„Zrodil sa znepokojivý vzorec: spústa (týchto) start-upových spoločností dúfa, že nebudú pristihnuté pri porušovaní zákonov, ak sa ale príhodi, že ich úrady vyhmátnu, mobilizujú armádu právnikov, lobbistov aj svoju rozsiahlu spotrebiteľskú základňu, aby reguláciu zapudili.“

Steven Hill³²⁸

Vzhľadom k vyššie uvedeným právnym otázkam, ktoré zdieľaná ekonomika vzbudzuje a buď k úplnej neexistencii alebo nedostatočnej právnej regulácii *de lege lata*, je legislatíva na národnej a nadnárodnej úrovni v súčasnej dobe postavená pred neľahkú úlohu predstaviť právnu reguláciu zdieľanej ekonomiky.

Preto nasledujúce riadky venujem formulácii vlastných konkrétnych úvah *de lege ferenda* pre reguláciu služieb Airbnb v budúcnosti. Jednotlivé úvahy sú zoradené podľa ich dôležitosti.

3.4.1 Hlbšia integrácia

S odkazom na kapitolu o jednotlivých regulačných prístupoch a o regulácii zdieľanej ekonomiky v EÚ vyplýva, že rôznorodosť regulácie zdieľanej ekonomiky na národnej, sektorovej, regionálnej alebo lokálnej úrovni predstavuje pre oblasť zdieľanej ekonomiky veľmi veľkú výzvu. Implementácia všetkých regulačných pravidiel výrazne spomaľuje a predražuje expanziu spoločností po celej EÚ, preto by bolo podľa môjho názoru mimoriadne prospešné a dôležité tieto pravidlá zjednotiť a zjednodušiť v celej EÚ.

K rozvoju kolaboratívnej ekonomiky v rámci EÚ je potrebný európsky prístup, pretože jej rozvoj vo svojich právnych dôsledkoch narúša existujúce tradične zaužívané právne úpravy nielen v členských štátoch EÚ, ale aj v celom digitálnom svete vôbec. Iste by bolo do najbližšej budúcnosti prednosťou, ak by sa v rámci EÚ čím skôr vytvorili všeobecnejšie právne pravidlá rozvoja digitálneho trhu.

³²⁸ Hill, S. (2016): Jak (ne)regulovat disruptivní modely podnikání. 1. vyd. Praha. ISBN 978-80-87748-29-9

3.4.2 Deregulácia a dobrá spolupráca s Airbnb

Pri prehodnocovaní opodstatnenosti a primeranosti právnych pravidiel vzťahujúcich sa k Airbnb by mali mať členské štáty EÚ na pamäti skutočnosť, že rýchle a nepremyslené riešenia, ktoré spravidla spočívajú v opise negatívneho javu, ktorý sa aktuálne zdá byť problematický a vo formulácii konkrétneho s ním súvisiaceho zákazu či príkazu, nie je cesta a celú situáciu len zhoršujú. V tejto súvislosti sa ponúka ako príklad snaha regulovať jazdu vozidiel Segway v centre Prahy (ktoré ohrozovali a znepríjemňovali život občanov), konkrétne prijatie vyhlášky č. 84/2016 Sb., ktorou sa mení vyhláška č. 294/2015 Sb., ktorou sa vykonávajú pravidlá prevádzky na pozemných komunikáciách a spolu s tým prijatie nariadenia hl. m. Prahy č. 16/2016 Sb., ktorou sa jazda na Segway na konkrétnych miestach Prahy zakazuje. Výsledok takejto právnej úpravy podľa mňa narušuje právnu istotu a z istého hľadiska tiež bohužiaľ degraduje dôveru a rešpekt k právu, keďže v relatívne krátkej dobe po zákaze sa začali na rovnakých miestach, kde sa skôr ponúkal Segway, objavovať k vypožičaniu elektrické motorky a iné primárne jednostopové vozidlá, ktoré sú podľa všetkého pri pohybe v centre mesta ešte viac nebezpečnejšie než Segway.

Pri právnej regulácii Airbnb by sa nemalo zabúdať na zohľadnenie osobitosti jeho obchodného modelu a jeho inovačné služby. Členské štáty EÚ by sa s právnou reguláciou mali vysporiadať takým spôsobom, aby boli čo najviac zachované pozitíva spoločnosti Airbnb a čo najviac potlačené jej negatíva.

Vznik zdieľanej ekonomiky (resp. kolaboratívneho hospodárstva) a príchod nových obchodných modelov na trh akým je aj spoločnosť Airbnb podľa môjho názoru predstavuje príležitosť. Príležitosť pre zákonodarcov a tvorcov politik, kedy môžu posúdiť, či ciele, ktoré sleduje existujúca legislatíva, ostávajú aj naďalej v platnosti.

Napríklad zavedením hodnotiacich (ratingových) systémov a systémov zachovania dobrej povesti či iných mechanizmov, ktoré by účastníkov trhu odrádzali od škodlivého správania, je možné v niektorých prípadoch zmierniť riziko, ktoré spotrebiteľom spôsobujú informačné asymetrie. Môže to prispieť k vyššej kvalite služieb a prípadne znížiť potrebu zavedenia niektorých regulačných prvkov pod podmienkou, že kvalite takýchto hodnotení a recenzií možno v dostatočnej miere dôverovať.

Hospodársky rast sa dá najlepšie podporiť opatreniami, ktorých cieľom je znížiť administratívne zaťaženie jednotlivcov a spoločností bez rozdielu medzi obchodnými

modelmi. Podľa mňa by právna regulácia mala viesť práve k tomu. Požiadavky kladené na Airbnb (a vôbec na akúkoľvek online platformu zdieľanej ekonomiky) by mali byť opodstatnené a primerané. Rovnako by sa v tejto súvislosti mali vytvoriť rovnaké podmienky pre podniky, ktoré poskytujú rovnaké služby (teda Airbnb a jej konkurenti), pričom by sa nemal uprednostňovať jeden podnikateľský model pred ostatnými. Zároveň je dôležité dbať a zabezpečiť primeranú a udržateľnú ochranu spotrebiteľa a sociálnu ochranu. Okrem toho, príslušné administratívne postupy a formality musia byť jasné a transparentné, nesmú byť neprimerané zložité a súvisiace náklady, ktoré poskytovatelia znášajú, musia byť odôvodnené a primerané nákladom predmetného administratívneho konania a príslušné žiadosti musia byť vybavené bez zbytočného odkladu.³²⁹ Súvisiace náklady administratívnu záťaž poskytovateľov služieb možno výrazne znížiť uplatňovaním osvedčených postupov a zásad elektronickej verejnej správy (*e-government*).

Krásnym príkladom dobrej spolupráce medzi daňovými orgánmi a spoločnosťami zdieľanej ekonomiky je rozhodne Estónsko, ktoré je prvou krajinou, ktorá prijala legislatívu pre zdieľanú ekonomiku, ktorá zblížila právnu úpravu taxislužieb (reprezentujúcich tradičných poskytovateľov prepravných služieb) a nových služieb zdieľanej ekonomiky (Uber, BlaBlaCar či Taxify).³³⁰

Nová právna úprava³³¹ plne legalizuje zdieľané jazdy (tzv. *ride-sharing*), pričom také online platformy zodpovedajú za cenovú a daňovú transparentnosť a povinnosť zabezpečiť identifikáciu vodičov a tiež majú povinnosti v oblasti bezpečnosti pasažierov a vedú záznamy o transakciách medzi vodičom a zákazníkom, pričom príslušným orgánom zasielajú len údaje, ktoré sú dôležité na účely zdanenia. Následne daňovník (v tomto prípade Uber vodič) dostane vopred vyplnený daňový formulár. Hlavnou myšlienkou je zjednodušiť daňovníkom postup a pomôcť im pri plnení ich daňových povinností efektívne a s minimálnym úsilím.

Metódu, akú si Estónsko zvolilo, je deregulácia tradičného poskytovania prepravných služieb a nie (!) nová regulácia vzťahujúca sa na služby zdieľanej ekonomiky. Teda žiadne prepravné služby k účinnosti nového zákona nemusia využívať taxametre, ak cenu jazdy zobrazujú prostredníctvom mobilnej online platformy.

³²⁹ Čl. 13 smernice o službách.

³³⁰ Riigikogu passes Uber law to regulate rideshare services. news.err.ee [online] 2017. [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://news.err.ee/602458/riigikogu-passes-uber-law-to-regulate-rideshare-services>

³³¹ Ustanovenie § 58 odst. 2 bod 2 zákona č. RT I, 23. 03. 2015, 2, o verejnej doprave, v znení neskorších predpisov. In: e-law [online]. [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/520092017001/consolide>

Pre účely tejto práce by sa na prvý pohľad mohla zdať estónska právna úprava irelevantná, pretože sa zameriava len na reguláciu prepravných služieb v rámci zdieľanej ekonomiky, ale jej myšlienka, inovatívnosť a metódu, akú si Estónsko zvolilo ma zaujali a veľmi sa mi páčia.

3.4.3 Diferenciácia.

ČR by sa mala usilovať o vyvážený prístup tak, aby spotrebitelia mohli požívať vysokú úroveň ochrany bez toho, aby fyzickým osobám, ktoré nie sú podnikateľmi³³² alebo poskytujú služby príležitostne, neboli ukladané neúmerne informačné povinnosti, resp. bez toho, aby boli vystavené inej administratívnej záťaž. Ale poďme pekne po poriadku.

Ako som už rozoberala, jednou z otázok, ktorá v súčasnosti závisí na individuálnom posúdení v rámci aplikačnej praxe a znamená tak výrazný prvok neistoty, je naplnenie podmienok (živnostenského) podnikania. Riešenie danej otázky by malo v prvom rade zahrnúť tzv. diferenciáciu (viď nižšie) a ďalej možnosť širšieho vymedzenia pojmu « podnikanie », aby zahrnulo nielen sústavnú zárobkovú činnosť, ale aj nepravidelnú.

Úvahy nad možným riešením sa už objavili, a to v analýze « *Zdieľaná ekonomika a digitálne platformy* » spracované Sekciou pre európske záležitosti Úradu vlády ČR³³³ a navrhuje úpravu a doplnenie ustanovenia § 420 občianskeho zákonníka o formuláciu, podľa ktorej: « *podnikateľom nie je osoba, ktorá činnosť vykonáva dočasne či príležitostne.* » Také doplnenie definície by podľa môjho názoru v zásade len zdôraznilo, že činnosť, ktorá vykazuje znaky zvolené ako opak sústavnosti, nie je podnikaním. Priestor pre diskreciu tak nie je zmenšený a prínosnosť takej prípadnej zmeny nie je z tohto dôvodu príliš vysoká.

Význam a zmysel vidím v riešení, ktoré spočíva principiálnom rozlíšení dvoch spôsobov využívania platforiem - zdieľanie v skutočnom slova zmysle³³⁴ a (práve) podnikanie jeho prostredníctvom. Pretože je rozdiel, ak vlastník bytu z dôvodu svojho pobytu v zahraničí občas prenajme svoj byt inej osobe, ako keď si kúpi byt ako investíciu za účelom jeho prenájmania. Navyše, v oblasti súkromného práva je s postavením podnikateľa spojená celá rada ustanovení odchyľujúcich sa od obecnej úpravy, ktorá vychádza z postavenia podnikateľa ako profesionála, a to hlavne vo vzťahu ku spotrebiteľom.³³⁵ Pre potreby regulácie príslušných činností by sa súkromné osoby, ktoré poskytujú služby prostredníctvom

³³² Problematika natičená na str. 37 - "Poskytovateľ služby ako podnikateľ?"

³³³ Analýza zdieľanej ekonomiky a digitálnych platforiem. Sekcia pre európske záležitosti Úradu vlády ČR [online]. Vláda ČR, 2017 [cit. 05.06.2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf

³³⁴ Tzv. skutočné zdieľanie (*genuine sharing*). Zdroj: Debating the Sharing Economy. *Great Transition Initiative* [online]. Copyright © 2018 Tellus Institute [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.greattransition.org/publication/debating-the-sharing-economy>.

³³⁵ Viď str. 53 a násl. - "Užívateľ služby: host"

Airbnb na príležitostnom základe,³³⁶ nemali automaticky považovať za profesionálnych poskytovateľov služieb. Zmena legislatívnej úpravy sa tak bude musieť primárne vysporiadať s vhodným nastavením rozsahu poskytovateľov zapojených do zdieľanej ekonomiky, ktorí majú režimu podnikania podliehať: teda definovať „príležitostného“ (príležitostné poskytovanie služieb – príležitostné privyrobenie si) a „profesionálneho“ (pravidelné poskytovanie služieb) poskytovateľa služieb a následne v rámci prierezovej právnej úpravy definovať požiadavky prístupu na trh - stanovenie určitých prahov (resp. limitov) pre poskytovateľov služieb vytvorením účinných kritérií, čo sa mi bezpochybná javí ako najvhodnejšia varianta. Zároveň by mohla dopĺňať nutné zmeny v čiastočných predpisoch upravujúcich ďalšie podmienky pre prevádzkovanie jednotlivých činností. Takéto limity sa často stanovujú pre konkrétny sektor, pričom zohľadňujú úroveň dosiahnutých príjmov alebo pravidelnosť poskytovania danej služby. Ak sú limity vhodne stanovené, môžu slúžiť ako užitočný ukazovateľ a prispieť k vytvoreniu jasného regulačného rámca v prospech neprofesionálnych poskytovateľov služieb.

Môže sa jednať buď o zadefinovanie prípustného limitu počtu dní v priebehu roka (napr. 180 dní do roka), počas ktorých môže majiteľ nehnuteľnosti prenajímať izbu prípadne celú nehnuteľnosť a stále bude považovaný za príležitostného poskytovateľa služieb (teda platie pre neho miernejšie požiadavky), pričom ak by prenajímal viac ako 180 dní, išlo by už z jeho strany o profesionálne poskytovanie ubytovacích služieb a vzťahovali by sa na neho špeciálne požiadavky ako na ostatných profesionálnych poskytovateľov ubytovacích služieb.

Alebo sa môže jednať o určenie maximálnej prípustnej hranice príjmov, ktorú môže jednotlivec dosiahnuť v príslušnom roku z činností vykonávaných v oblasti zdieľanej ekonomiky (do stanoveného limitu by bol považovaný za príležitostného poskytovateľa danej činnosti a v prípade nad limit by bol považovaný za profesionála so všetkými povinnosťami, ktoré by mu zákon ukladá), čím sa zvýhodnenia určité skupiny obyvateľstva (napr. dôchodcovia, študenti či invalidi), na ktorých by sa nevzťahovali stanovené obmedzenia a ich participácia v oblasti zdieľanej ekonomiky by im umožnila zvýšiť príjem, a prispieť tak k zlepšeniu ich finančnej situácie.

³³⁶ Pričom je nutné vymedziť mieru slova « príležitostne ».

Už viaceré členské štáty EÚ³³⁷ diferencujú podoby služieb zdieľanej ekonomiky (aj) podľa toho, či sa profesionálne služby poskytujú za odmenu alebo či sa poskytujú priamo súkromnými osobami len na pokrytie nákladov, ktoré poskytovateľom vzniknú v súvislosti s poskytovaním konkrétnych služieb. Napríklad belgický *De Croo Act*³³⁸ či taliansky *Tentori Law*³³⁹ obsahujú hranicu, kedy je možné príjmy (z činností, ktoré je možné podradiť pod zdieľanú ekonomiku využívajúcu digitálne platformy) podradiť buď pod „*individual capacity*“ alebo pod „*business capacity*“, ak sa jedná o príjmy nad určitou hranicou.³⁴⁰ Skvelým príkladom je cestná doprava, kde niektoré členské štáty EÚ pripravujú oslobodenie malých poskytovateľov služieb v osobnej doprave od príslušných povolení (napr. v taxislužbe) do určitého limitu dosiahnutého ročného obratu.³⁴¹

V týchto súvislostiach nemôžem na záver zabudnúť poznamenať, že by bolo ešte vhodné zjednotiť úpravu v občianskom zákonníku a živnostenskom zákone,³⁴² a to výslovným vylúčením krátkodobého nájmu miestnosti (či jej časti) v byte či dome a prenájmu inak obývaného bytu či domu z vymedzenia poskytovania ubytovacích služieb v zmysle živnostenského zákona. Podľa môjho názoru sa totiž z dôvodov uvedených v kapitole « Poskytovateľ služby: hosťiteľ » v týchto prípadoch o výkon činnosti živnostenským či obdobným spôsobom nejedná.

³³⁷ Vid' str. 75 - "Jednotlivé regulačné prístupy"

³³⁸ Loi-programme zo dňa 01.07.2016, dostupný z: http://www.etaamb.be/fr/loiprogramme-du-01-juillet-2016_n2016021055.html. Vid' str. 76.

³³⁹ Návrh zákona č. 3564 o digitálnych platformách pre zdieľanie tovarov alebo služieb zo dňa 27.01.2016. Dostupné z: <https://parlamento17.openpolis.it/atto/documento/id/208911>. Vid' str. 76.

³⁴⁰ Analýza zdieľanej ekonomiky a digitálnych platforiem. Sekcia pre európske záležitosti Úradu vlády ČR [online]. Vláda ČR, 2017 [cit. 05.06.2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf

³⁴¹ PwC. The Sharing Economy. [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: https://www.pwc.fr/fr/assets/files/pdf/2015/05/pwc_etude_sharing_economy.pdf

³⁴² Vid' str. 34 - "Právna povaha poskytovateľa služby"

3.4.4 Tzv. regulácia pomocou dát

“Tým, kto najlepšie vie,
ako efektívne vyberať od poskytovateľov ubytovania cez platformu Airbnb dane,
je práve Airbnb.”

Radim Polčák³⁴³

Problémy pri identifikácii daňovníkov a zdaniteľného príjmu, nedostatok informácií o poskytovateľoch služieb, agresívne daňové plánovanie zo strany Airbnb, rozdiely v daňových postupoch uplatňovaných v rámci celej EÚ, nedostatočná výmena informácií a ďalšie súvisiace dôvody ma vedú k návrhu *de lege ferenda* zvážiť zavedenie zvláštneho právneho inštitútu medzinárodnej spolupráce pri správe daní, ktorý by umožnil identifikovať poskytovateľov služieb a ich užívateľov. Ako?

Vychádzala by som pre tieto účely z nasledujúcich krokov:

1. výmena daňových informácií medzi Airbnb, úradmi a poskytovateľmi služieb (ktorá pomôže mimo iné aj znížiť náklady),
2. vytvorenie jednotných kontaktných miest a online mechanizmov spätnej väzby, ktoré môže priniesť nové príležitosti pre partnerstvá a v súvislosti s monitorovaním dodržiavania pravidiel,
3. vypracovanie spoločne dohodnutých noriem na riešenie uvedených otázok jednotným spôsobom, v ktorých sa zohľadnia prvky vysvetlené v predchádzajúcich častiach, ako aj sprístupnenie administratívy online vo väčšom rozsahu.

Som presvedčená, že členské štáty EÚ by mali zhodnotiť možnosť tzv. regulácie pomocou dát, teda podporiť a zlepšiť výberu daní využívaním možností, ktoré ponúka spoločnosť Airbnb, ktorá už vedie záznamy o hospodárskej činnosti. Ide najmä o zlepšenie výsledovateľnosti, ktorú môže sprostredkovať práve Airbnb.

Paríž a ďalšie veľkomestá (sú nimi aj napr. Amsterdam, Washington, D.C., Chicago, San Francisco, Portland a iní)³⁴⁴ pochopili, že Airbnb vytvára nové príležitosti v oblasti

³⁴³ Radim Polčák: Uber a podobní by sa mali regulovať sami | Ekonomika | TREND.sk. *TREND.sk - expert na ekonomiku a financie*[online]. Copyright © 2017 News and Media Holding [cit. 14.06.2018]. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/radim-polcak-uber-a-podobni-by-sa-mali-regulovat-sami.html>

pomoci daňovým úradom a daňovníkom pri plnení ich daňových povinností, preto s Airbnb uzatvorilo zmluvu na výber daní a poplatkov a od 1. októbra 2015³⁴⁵ Airbnb priamo vyberá tzv. *taxe de séjour* za hostiteľov, tj. v praxi to znamená, že Airbnb automaticky k rezerváciám v Paríži pridáva 0,83 € na osobu a za jednu noc ako dodatočný poplatok a následne ho vypláca priamo mestu.

Tento krok by v ČR nielenže rozhodne uľahčil uhrádzanie turistických poplatkov v hotovosti (a teda aj v mene) pre užívateľov služieb, ale hlavne zlepšil prípadnú výsledovateľnosť, ktorú môže sprostredkovať práve Airbnb.

Z ďalších zahraničných úspešných príkladov je zrejmé, že Airbnb zaujalo v tomto smere relatívne aktívny postoj k daňovej spolupráci, v súlade s doporučeniami Komisie,³⁴⁶ ktorá v tzv. Európskej agende pre kolaboratívne hospodárstvo uviedla, že by Airbnb malo zaujať aktívny postoj k spolupráci s vnútroštátnymi daňovými orgánmi s cieľom stanoviť parametre výmeny informácií o daňových povinnostiach, pričom musia zabezpečiť dodržiavanie právnych predpisov o ochrane osobných údajov bez toho, aby bol dotknutý režim zodpovednosti sprostredkovateľov stanovený v smernici o elektronickom obchode.

Ako dokonalý príklad slúži prijatá francúzska právna regulácia³⁴⁷ o automatickom prenose informácií o príjmoch z Airbnb finančným orgánom. Ustanovenie § 1649 všeobecného daňového zákonníka (*Code général des impôts*) predpokladá, že od roku 2019 bude mať Airbnb povinnosť transmisie osobných údajov týkajúcich sa súhrnnej výšky hrubých príjmov inkasovaných v priebehu kalendárneho roka za účelom činností na platforme Airbnb priamo francúzskym finančným autoritám, a to za užívateľov, o ktorých sa prezumuje, že sú poplatníkmi za daň z príjmu vo Francúzsku.

³⁴⁴ Boston College International and Comparative Law Review. Up in the Air: Harmonizing the Sharing Economy Through Airbnb Regulations. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.fr/&httpsredir=1&article=1757&context=iclr>

³⁴⁵ Airbnb va collecter la taxe de séjour pour le compte des mairies françaises. *Le Figaro - Actualité en direct et informations en continu* [online]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/secteur/high-tech/2015/08/24/32001-20150824ARTFIG00330-airbnb-va-collecter-la-taxe-de-sejour-pour-le-compte-des-mairies-francaises.php>

³⁴⁶ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

³⁴⁷ Ustanovenie § 24 zákona o štátnom rozpočte na rok 2016 (*Loi de finances rectificative pour 2016*), ktorý právne zaviedol novú dimenziu právneho režimu online platforiem, a to konkrétne novým ustanovením v § 1649 quater A bis všeobecného daňového zákonníka (*Code général des impôts*).

Rozhodne nesúhlasím s návrhmi de lege ferenda, ktoré neprispôsobujú daňové predpisy zdieľanej ekonomike a ktoré navrhujú napr. zamerať sa na zvýšenie počtu daňových kontrol na subjekty zdieľanej ekonomiky s cieľom efektívne vynucovať plnenia daňových kontrol.³⁴⁸ Naopak, som za zváženie využitia tzv. *sector-based crackdowns*,³⁴⁹ ktoré vyplývajú zo skutočnosti, že daňová kontrola jednotlivých daňových poplatníkov dane z príjmov fyzických osôb neprináša prílišnú návratnosť nákladov vynaložených na takú daňovú kontrolu, ničmenej skutočnosť, že sa o týchto kontrolách dozvie čo najväčšie množstvo užívateľov, môže zapríčiniť celkovú lepšiu návratnosť týchto nákladov (to je možné napr. predpokladať aj s ohľadom na skutočnosť, že užívatelia majú pomerne rozvinutú online komunitu, kde zdieľajú svoje skúsenosti). Ďalej znovu zdôrazňujem a navrhujem aplikáciu jednotných daňových pravidiel na podniky poskytujúce porovnateľné služby v tradičnej a zdieľanej ekonomike prostredníctvom inovatívnych riešení zaručujúcich zlepšenie dodržiavania daňových predpisov a následnú harmonizáciu daňových pravidiel pre spoločnosti pôsobiace v nadnárodnom priestore.

Právo čelí v poslednej dobe rade výziev naraz. Ak nemá za vývojom digitalizácie v lepšom prípade zaostávať (v horšom prípade sa od reálneho sveta vzdáľovať), musí vedieť na tieto výzvy reagovať zodpovedajúcim spôsobom. Predpokladá sa, že digitalizácia výrobných procesov v nasledujúcich rokoch vyvolá aj protichodné procesy, pretože povedie k podstatnej redukcii potreby pracovných síl v tradičných povolaniach, čo následne povedie k zásadným zmenám nielen na európskom trhu práce, ale aj k zmenách na trhu práce všetkých členských štátov EÚ v prospech rozvoja služieb. Na tieto úlohy by sa mal už v súčasnosti začať dostatočne pripravovať najmä vzdelávací systém, ktorý musí byť v dostatočnom predstihu pred akútnymi potrebami trhu práce.

Už teraz má existujúci systém vo vzťahu k budúcim potrebám ekonomiky až alarmujúce meškanie.

³⁴⁸ Napr. Boháč, Radim. Obecně k daňovým aspektům sdílené ekonomiky. In: PICHRT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK, Jakub. (eds.) Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN_978-80-7552-874-2.

³⁴⁹ World Economic Forum. Collaboration in Cities: From Sharing to 'Sharing Economy'. White Paper. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://www3.weforum.org/docs/White_Paper_Collaboration_in_Cities_report_2017.pdf

3.5 Záver

Právo zaostáva za realitou, ktorú normuje. To platilo vždy.

V dobe moderných technológií a pri súčasnej rýchlosti pokroku je tento fakt aktuálnejší a naliehavejší než kedykoľvek predtým. Čím je taký vývoj a zmeny rýchlejšie, prevratnejšie a prekotnejšie, tým sa deficit medzi skutočným svetom a svetom právnych noriem prehľbuje. Národné legislatívy preto nemôžu len tak ľahko dobehnúť rýchly vývoj spoločností zdieľanej ekonomiky.

Za týchto okolností by teda nebolo prílišné otáľanie s prijatím právnej regulácie, ak bude vyhodnotené, že je potrebná a žiadúca. Na druhej strane pokusy o rýchle legislatívne riešenia považujem za nešťastné riešenia.³⁵⁰

Odborná diskusia, ktorá sa v súčasnej dobe rozvíja nad témou moderných technológií, aplikáciou a služieb realizovaných prostredníctvom internetu, je vysoko žiadúca a potrebná.³⁵¹ Zdá sa totiž, že politická scéna už vytušila zdroj nových tém. Zatiaľ sa pokúsila problematiku zjednodušiť na službu poskytovanú spoločnosťou Uber. "*Uber a zdieľaná ekonomika*" jej bohužiaľ častokrát slúžia ako prázdne heslá vo vzťahu k celej problematike zdieľanej ekonomiky (vrátane Airbnb).

Ako by teda mal(i) štát(y) podľa mňa postupovať? Rozhodne chytre. Verím, že táto kapitola slúžila ako popis základných pilierov a techník takejto chytrej regulácie (*smart regulation*).³⁵² Pretože práve tá v spojení s tzv. dátovou právnou reguláciou (*performance-based rules*)³⁵³ pre mňa predstavujú tú najvhodnejšou možnosť právnej regulácie služieb spoločnosti Airbnb.

Pri svojich úvahách som vychádzala z piatich kľúčových princípov - INTEGRÁCIA, DEREGULÁCIA, DIFERENCIÁCIA, PRINCÍP DOBREJ SPOLUPRÁCE a REGULÁCIA

³⁵⁰ Vid' str. 90.

³⁵¹ Konferencia, v ktorom kontexte je vypracovaná táto práca, je len na Právnickej fakulte Univerzity Karlovy v krátkej dobe už treťou akciou, ktorá je venovaná tejto problematike. Právnická fakulta - Pozvánka na medzinárodnú konferenciu "Sdílená ekonomika a delikty" - 7. června 2018. *Právnická fakulta - Vítejte*[online]. Copyright © 2012 [cit. 14.06.2018]. Dostupné z: <https://www.prf.cuni.cz/pozvanka-na-medzinarodni-konferenci-sdilena-ekonomika-a-delikty-7-cervna-2018-1404058271.html>

³⁵² Klingbeil, Marianne. Smart Regulation. OECD. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/regreform/policyconference/46528683.pdf>

³⁵³ Coglianesi, Cary; Nash, Jennifer; Olmstead, Todd. Performance-Based Regulation: Prospects and Limitations in Health, Safety and Environmental Protection. Harvard University. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://sites.hks.harvard.edu/m-rcbg/Events/Papers/RPPREPORT3.pdf>

POMOCOUC DÁT. Verím, že moje navrhované riešenia spolu s inšpiratívnymi zahraničnými príkladmi týkajúce sa právnych limitov a základných podmienok rozvoja Airbnb, ktorým som sa venovala v tejto práci, vychádzajú z požiadavok digitálnej doby, v ktorej žijeme.

Každá minca má dve strany. Som presvedčená, že pre štát predstavuje Airbnb skvelú príležitosť. Príležitosť prehodnotiť platné právne predpisy a zvážiť prijatie nových (ale tentokrát, prosím, len tých chytrých).

Ďakujem.

Záver

Vo svojej práci som sa zamerala na problematiku právne (ne)regulácie zdieľanej ekonomiky, so zameraním na spoločnosť Airbnb. Vzhľadom k obsiahlosti matérie delím tématickú časť na pododdiely a všetkým vybraným podtémam sa snažím venovať dostatočný a zodpovedajúci priestor. (Ne)regulácia tohto fenoménu môže samozrejme vzbudzovať aj ďalšie otázky, ktoré by bolo možné považovať (aspoň) za súkromnoprávne (napr. otázky vzťahu Airbnb a vlastníctva, náhrada újmy, ochrana hospodárskej súťaže, diskriminácia), avšak týmto súvislostiam som sa z dôvodu obmedzeného rozsahu práce nemohla bližšie venovať.

V prvej kapitole tejto práce som sa venovala pojmu zdieľaná ekonomika – rozoberala som jeho základné charakteristiky, hľadala jej najvhodnejšiu definíciu (pričom ambíciou tejto práce nebolo vytvorenie definície zdieľanej ekonomiky), následne som uviedla (pre lepšie pochopenie a osvetlenie problematiky) definície ďalších pojmov súvisiacich so zdieľanou ekonomikou, súčasne s ozrejením určitých nuancií s pojmi, ktoré bývajú často považované za synonymá k pojmu zdieľanej ekonomiky. Záver tejto kapitoly bol o histórii zdieľanej ekonomiky.

V druhej kapitole tejto práce som vymedzila subjektov zdieľanej ekonomiky, a to: sprostredkovateľa, poskytovateľa a užívateľa služieb. Ako ich chápem v kontexte zdieľanej ekonomiky som popísala v troch ďalších podkapitolách. Pre prehľadnosť práce som problematiku právnych vzťahov delila zvlášť a každú podkapitolu som začínala práve touto otázkou. Cieľom tejto kapitoly bolo iné demonštrovať obtiažne zaradenie subjektov zdieľanej ekonomiky pod tradičné súkromnoprávne kategórie, no aj napriek tomu som sa snažila ich (s dovoľením) « vtesnať » do binárneho delenia.

Podkapitolu o spoločnosti Airbnb som začínala základným popisom spoločnosti a jeho základného fungovania. Táto « neprávna časť » logicky naväzovala na « právnu časť », kde je pochopenie týchto zákonitostí jeho fungovania kľúčové. V úvode som sa venovala právnej charakteristike povahy sprostredkovateľa služieb. Za gro tejto práce som považovala stanoviť, či sa služby poskytované spoločnosťou Airbnb majú považovať za služby ubytovacie alebo špecifické služby informačnej spoločnosti alebo kombináciou oboch týchto druhov služieb. Spoločnosť Airbnb nepochybne vykonáva menší vplyv na poskytovanie služieb. Je však možné podotknúť, že na službu poskytovanú spoločnosťou Airbnb je možné nahliadať z

dvoch rôznych strán. Prvou možnosťou poskytovania služieb je krátkodobý nájom miestnosti či časti miestnosti bytu inak obývaného poskytovateľom služby. Tento spôsob nie je možné považovať za "skutočné zdieľanie", jedná sa však o aktivitu drobného zdieľania, ktoré sa v niektorých aspektoch skutočnému zdieľaniu podľa mňa veľmi blíži. Preto by podľa môjho názoru nemala byť považovaná za podnikanie a za poskytovanie ubytovacích služieb, hlavne z dôvodu absencie znaku výkonu činnosti živnostenským či obdobným spôsobom. Druhou možnosťou poskytovania služieb prostredníctvom Airbnb je krátkodobý nájom celých bytov či domov, ktorý je nutné považovať za podnikanie splňujúce všetky definičné znaky podnikateľskej činnosti v zmysle ustanovenia § 420 občianskeho zákonníka.

V nasledujúcej časti danej podkapitoly som rozoberala daňové povinnosti Airbnb, ďalej som pár riadkov venovala často opomínanému pojmu spoločenskej zodpovednosti a tak dopadom Airbnb na bývanie - teda argumentom, ktoré bývajú tak často uvádzané odporcami tohto fenoménu. Jednotlivé štatistické údaje o Airbnb a právnu úpravu zdieľanej ekonomiky v iných štátoch som sa nesnažila len « sucho » vymenovať, ale zakomponovať ich súvisle do textu, preto som o nich zámerne nevytvorila špeciálnu a samostatnú (pod)kapitolu.

V úvode podkapitoly o poskytovateľovi služieb som sa venovala významu hostiteľstva na Airbnb. Ďalšia časť textu pojednávala o právnej povahe hostiteľa, a to najprv o súkromnoprávnom vzťahu medzi poskytovateľom služieb a jeho užívateľom (kde boli hodnotené jednotlivé situácie) a následne som hľadala odpovede na otázku, či je možné poskytovateľa považovať za podnikateľa a za akých podmienok. Predposledná časť tejto podkapitoly sa zaoberala celou radou povinností poskytovateľa služieb ako hostiteľa, pričom čo sa týka daňových aspektov uvedených v celej tejto práci, tak si uvedomujem, že som nešla do hĺbky (aspoň) tak ako v prípade občianskoprávnych inštitútov. V tejto práci sa nezabudlo ani na « profesionálnych » poskytovateľov služieb a venovala som im poslednú časť tejto podkapitoly.

Posledná podkapitola subjektov zdieľanej ekonomiky pojednávala o právnej povahe užívateľov služieb. Ďalej som rozoberala vybrané občianskoprávne inštitúty, ktoré podľa mňa v spojení so zdieľanou ekonomikou vzbudzujú najviac otázok a to ochrana spotrebiteľa a ochrana osobných údajov užívateľov služieb. Podkapitolu som uzatvorila rozpravou o tzv. Airbnb mechanizmoch budovaní dôvery, ktoré by bolo po obsahovej stránke vhodné tiež zaradiť do predchádzajúcich dvoch kapitol, ale keďže väčšina z nich súvisí s ochranou spotrebiteľa, dovoľila som si celú problematiku popísať ucele v tejto podkapitole.

V kapitole s názvom “Právna regulácia” som sa zaoberala dopadmi skutočnosti, že inovácie a moderné technológie sú rýchlejšie a predbiehajú právnu reguláciu. Najprv bolo stručne pojednané o právnej regulácii obecné a teoreticky, ďalej som sa snažila konkretizovať jednotlivé regulačné prístupy vo vzťahu k Airbnb v celosvetovom merítku a v ďalšej časti výhradne v európskom (resp. som sumarizovala prístup orgánov EÚ ku zdieľanej ekonomike). Touto prácou som mimo iné došla k záveru, že spoločnosť Airbnb sa podobne ako väčšina inovácií a pokrokových vynálezov vo vzťahu k právu vyvinula tzv. “na divoko”, na okraji právneho poriadku a regulácie, čo je poplatné známou premysou, že technológie sa vyvíjajú mnohonásobne rýchlejšie než právna úprava. Dá sa povedať, že online platformy najskôr vstúpili na trh, využili dominantné postavenie, vymedzili si vysoký stupeň kontroly nad svojimi užívateľmi, vyhli sa právne regulácie a až *ex post* začali zisťovať svoju právnu pozíciu a súlad s právnym poriadkom.

V záverečnej časti boli predstavené vybrané návrhy *de lege ferenda* k regulácii Airbnb v ČR a (zámerne a predovšetkým) v EÚ, ktoré odkazovali na poznatky získané v predchádzajúcich kapitolách a na ktoré kladiem v tejto práci veľký dôraz.

Táto práca mala za cieľ súhrnne a komplexne analyzovať právne vzťahy vznikajúce prostredníctvom Airbnb a (originálne) navrhnúť možnosti ich právnej regulácie. Po vypracovaní tejto rigoróznejšej práce som dospela k záveru a dovoľím si odvážne tvrdiť, že tieto právne vzťahy považujem za odraz autonómie vôle strán dotiahnutej do dokonalosti z veľmi nadneseného pohľadu na súkromné právo.

Zoznam skratiek

atp.	a tak podobne
CSR	spoločenská zodpovednosť firiem
Čl.	článok
ČR	Česká republika
EÚ	Európska Únia
hl. m. Praha	hlavné mesto Praha
príp.	prípadne
SD EÚ	Súdny dvor Európskej Únie
USA	Spojené štáty americké

Zoznam zdrojov

1. Zoznam použitej literatúry

HURDÍK, Jan. Osoba a její soukromoprávní postavení v měnícím se světě. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 41. ISBN 80-210-3322-3.

Botsman, Rachel. What's Mine Is Yours: The Rise of Collaborative Consumption. Londýn: HarperBusiness. ISBN 978-0061963544.

Mullerat, Ramon. International Corporate Social Responsibility. Wolters Kluwer. 2010. ISBN 978-904-11-2590-3.

Švestka, Jiří; Dvořák, Jan et al. Občanské právo hmotné. Svazek I. až III. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. ISBN 978-80-7353-473-4

Picht, Jan; Boháč, Radim; Morávek, Jakub. (eds.) Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-874-2

Bakeš, Milan; Karfíková, Marie; Kotáb, Petr; Marková, Hana. Finanční právo. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-440-7.

Švestka, Jiří; Dvořák, Jan a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, 2014, komentář k § 420. 978-80-7478-370-8.

Pelikánová, Irena, Pelikán, Robert. Komentář k § 420. In: MELZER, Filip, Petr Tégel a kol. Občanský zákoník: velký komentář. Svazek III, § 419-654 a související společná a přechodná ustanovení. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7478-638-9.

Černá, Stanislava; Štenglová, Ivana; Pelikánová, Irena; Dědič, Jan a kolektiv. Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4.

Pokorná, Jarmila; Večerková, Eva; Levická, Tereza; Dudová, Jana. Ochrana spotřebitele proti nekalým obchodním praktikám podnikatelů. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. IBAN 978-80-7552-625-0

Lipovetsky, G. Paradoxní štěstí. Esej o hyperkonzumní společnosti. Praha: Prostor, 2007. ISBN 9788072601844.

Kvítková, Z. Analýza nabídky Airbnb v Praze a komparace vybraných ukazatelů s hromadnými ubytovacími zařízeními. In: Sborník mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání: 8. ročník. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, 2016, ISBN 978-80-87411-75-9.

Morávek, J. Model práva – vztah práva a morálky. Praha: Linde. 2013. ISBN 978-80-7201-911-3

Gerloch, A.: Teorie práva, 6. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1

Šturma, Pavel; Čepelka, Čestmír. Mezinárodní práve veřejné. Praha: C. H. Beck. 2008. ISBN 978-80-7179-728-9.

Amoroso, Alessandro. I contratti della sharing economy. Il peer-to-peer business model e le sue implicazioni giuridiche. Amazon Media. 2017. ISBN 978-1980330202.

Hill, S. (2016): Jak (ne)regulovat disruptivní modely podnikání. 1. vyd. Praha. ISBN 978-80-87748-29-9

2. Zoznam použitých internetových zdrojov

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016AE3545&from=CS>

Analýza zdieľanej ekonomiky a digitálnych platforiem. Sekcia pre európske záležitosti Úradu vlády ČR [online]. Vláda ČR, 2017 [cit. 05.06.2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf

GUTTENTAG, Daniel. Airbnb: Disruptive innovation and the rise of an informal tourism accommodation sector. *Current Issues in Tourism* [online]. 2015, vol. 18, no. 12 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.heartland.org/publications-resources/publications/Airbnb-disruptive-innovation-and-the-rise-of-an-informal-tourism-accommodation-sector>

Codagnone, C., Abadie, F., Biagi, F. The Future of Work in the ‘Sharing Economy’. Market Efficiency and Equitable Opportunities or Unfair Precarisation? [online]. Institute for Prospective Technological Studies, 2016 [cit. 13.06.2018] Dostupné z: <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC101280/jrc101280.pdf>

Defining the Sharing Economy: What Is Collaborative Consumption – And What Isn't? *Fastcompany.com* [online]. 2015 [cit. 22.05.2018]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3046119/defining-the-sharing-economy-what-is-collaborative-consumption-and-what-isnt>

The Sharing Economy Takes On Electricity, So You Can Buy Your Power Fr. *Fast Company* | *The future of business* [online]. Copyright © [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3036271/the-sharing-economy-takes-on-electricity-so-you-can-buy-your-power-from-neighbors>

7 Legal Issues to Consider in the Sharing Economy. *docurex® Datenraum - Due Diligence, Mergers & Real Estate* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.docurex.com/en/7-legal-issues-to-consider-in-the-sharing-economy/>

QUAGHEBEUR, Marc. Belgium Introduces a Tax Regime for the Sharing Economy. De Broeck Van Laere & Partners [online]. [cit. 18.05.2018]. Dostupné z: <http://www.dvp-law.com/documents/news-items/20160708-belgium-introduces-a-tax-regime-for-the-sharing-economy-.xml>

HUYGHE, Alain; VANN HOOREBEKE, Annick. Belgian special regime covering the sharing economy. Lexology.com [online]. [cit. 18.05.2018]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5a5618c5-609b-40c3-904f-5a7b6cd5dd89>

Stanoevska-Slabeva, Katarina. Platforms and the Sharing Economy [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.bi.edu/globalassets/forskning/h2020/ps2share_platform-analysis-paper_final.pdf

Today's Smart Choice: Don't Own. Share - 10 Ideas That Will Change the World - TIME. 301 Moved Permanently [online]. Copyright © 2018 Time Inc. All rights reserved. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: http://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,2059521_2059717_2059710,00.htm

Felson, Marcus. Community Structure and Collaborative Consumption: A routine activity approach. *American Behavioral Scientist*. 1978. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000276427802100411?journalCode=absb>

McManus, Barbara. Roman Baths and Bathin. VRoma [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <http://www.vroma.org/~bmcmanus/baths.html>

An Analysis of the Origins of Collaborative Consumption and Its Implications for Marketing by Myriam Ertz, Fabien Durif, Manon Arcand : SSRN [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2799862

The “Sharing Economy” Is Dead, And We Killed It. Fast Company | The future of business [online]. Copyright © [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3050775/the-sharing-economy-is-dead-and-we-killed-it>

PwC press room: Europe’s five key sharing economy sectors could deliver €570 billion by 2025. PwC press room [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://press.pwc.com/News-releases/europe-s-five-key-sharing-economy-sectors-could-deliver--570-billion-by-2025/s/45858e92-e1a7-4466-a011-a7f6b9bb488f>

La diversité chez Airbnb. *Locations de vacances, logements, expériences et lieux - Airbnb* [online]. Dostupné z: <https://www.airbnb.fr/diversity>

Toto je 7 najhodnotnejších startupov súčasnosti. StartItUp.sk - Portál o slovenských inovatívnych firmách, startupoch a podnikateľoch. [online]. Copyright © 2018 by Startitup, s. r. o. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://www.startitup.sk/toto-je-7-najhodnotnejších-startupov-sucasnosti/>

Vychádzam z argumentácie generálneho advokáta Macieja Szpunara vo veci C-434/15 zo dňa 11.05.2017 Asociación Profesional Elite Taxi proti Uber Systems Spain, SL. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=190593&doclang=CS>.

Airbnb va construire son propre immeuble. BFMTV Economie [online]. [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <https://bfmbusiness.bfmtv.com/entreprise/airbnb-va-construire-son-propre-immeuble-1279014.html>

Smlouvy o zamezení dvojímu zdanění | Mezinárodní spolupráce | Finanční správa. *Finanční správa* [online]. Copyright © 2013 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/mezinarodni-spoluprace/smlouvy-o-zamezeni-dvojimu-zdaneni>

Nediskriminační zásady společnosti Airbnb: Stavíme na otevřenosti a respektu | Airbnb centrum nápovědy. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 16.05.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/help/article/1405/airbnb-s-nondiscrimination-policy--our-commitment-to-inclusion-and-respect>

Európska Komisia. Zelená kniha. Rámec EÚ pro správu a riadenie spoločností. 2011 [online]. [cit. 16.05.2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/com2011-164_cs.pdf

Sharing Economy has Strong CSR Potential | PBA. Pro Bono Australia | Charity and not-for-profit news, jobs and resources [online]. [cit. 16.05.2018]. Dostupné z: <https://probonoaustralia.com.au/news/2016/02/sharing-economy-has-strong-csr-potential/>

Schor, J.B.; Fitzmaurice, C.J. Collaborating and connecting: The emergence of the sharing economy. In Handbook of Research on Sustainable Consumption. Edward Elgar Publishing Ltd. 2015 [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.bc.edu/content/dam/files/schools/cas_sites/sociology/pdf/SchorElgarHandbook.pdf

Airbnb. Airbnb's Global Disaster Response & Relief Program. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzclsmfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2017/12/Airbnb's-Global-Disaster-Response-Relief-Program-GOVUpdated11.13-1.pdf>

Airbnb bannit des utilisateurs suprémacistes blancs. *Le Monde.fr - Actualités et Infos en France et dans le monde* [online]. Copyright © Le Monde.fr [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/pixels/article/2017/08/09/airbnb-bannit-des-utilisateurs-supremacistes-blancs_5170588_4408996.html

The Washington Post. Airbnb boots white nationalists headed to 'Unite the Right' rally in Charlottesville [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2017/08/08/airbnb-boots-white-nationalists-headed-to-unite-the-right-rally-in-charlottesville/?noredirect=on&utm_term=.fa91ad949421

Airbnb Now Offers “Social Impact Experiences.” How Much Good Will They. *Fast Company* | *The future of business* [online]. Copyright © [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3065925/airbnb-now-offers-social-impact-experiences-how-much-good-will-they-do>

Anita Roth z Airbnb: Většina českých Airbnb hostitelů nepodniká profesionálně, v Praze zabíráme jen 2 % domovů | *CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích*. *CzechCrunch – nejčtenější magazín o startupech a technologiích* [online]. Copyright © Copyright 2018 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.czechcrunch.cz/2018/06/anita-roth-z-airbnb-vetsina-ceskych-airbnb-hostitelu-nepodnika-profesionalne-v-praze-zabirame-jen-2-domovu/>

Český Krumlov zaplatí obyvatelům za normální život. Chce jít příkladem Benátkám — ČT24 — Česká televize. *Česká televize*[online]. Copyright © [cit. 11.06.2018]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/2425429-cesky-krumlov-zaplati-obyvatelum-za-normalni-zivot-chce-jit-prikladem-benatkam>

Huws, Ursula; Joyce, Simon. *Crowd Working Survey*. Size of the UK’s “Gig Economy” revealed for the first time. University of Hertfordshire [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.feps-europe.eu/assets/a82bcd12-fb97-43a6-9346-24242695a183/crowd-working-surveypdf.pdf>

Ke, Qing. *Service Providers of the Sharing Economy: Who Joins and Who Benefits?* Indiana University, Bloomington [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://arxiv.org/pdf/1709.07580.pdf>

Airbnb. *Visegrad Insights Report* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzc1smfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/06/Visegrad-Report-2018.pdf>

Pořad Šedesátka: Ohrožuje služba Airbnb nabídku volných bytů na trhu? A měla by se nabídka pro turisty na bydlení v soukromí svázat pravidly? Odpovídají Stanislav Křeček a Jan Wolf. (Portál hlavního města Prahy). *301 Moved Permanently* [online]. Copyright © 2017 [cit. 13.06.2018]. Dostupné

z: http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_jan_wolf/porad_sedesatka_ohrozuje_sluzba_airbnb.html

Maňák, Martin. Prosumer neboli samospotřebitel – zákazník jako výrobce a akumulátor energie. fbadvokati.cz [online]. Frank Bold Advokáti [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.fbadvokati.cz/cs/clanky/592-prosumer-neboli-samospotrebitel-zakaznik-jako-vyrobce-a-akumulator-energie>

Dôvodová správa k zákonu č. 89/2012 Sb., občiansky zákonník. Sněmovní tik 362/0 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, [cit. 10.06.2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=362&CT1=0>

MF posílá do připomínkového řízení novelu narovnávací trh s krátkodobým ubytováním | 2018 | Ministerstvo financí ČR. *Ministerstvo financí ČR* [online]. Copyright © 2005 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/novela-zakona-o-mistnich-poplaticich-31497>

Airbnb je nebezpečné, musíme ho regulovat, říká pražský radní. iDnes.cz [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/airbnb-regulace-praha-05h-ekonomika.aspx?c=A170612_173612_ekonomika_rts

Sousedé hostitelů Airbnb – Obrat' se na nás. *Rekreační pronájmy, domovy, zážitky a místa – Airbnb* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airbnb.cz/neighbors>

Generálne finančné riaditeľstvo. Informácie k daňovému posúdeniu povinností poskytovateľov ubytovacích služieb (Airbnb a ďalší). Č. j. 90076/17/7100-20116-050701 [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane/novinky/2017/Info-k-danovemu-posouzeni-povinnosti-poskytovatelu-ubytovacich-sluzeb-8796>

Debating the Sharing Economy. *Great Transition Initiative* [online]. Copyright © 2018 Tellus Institute [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.greattransition.org/publication/debating-the-sharing-economy>.

What's Old Becomes New: Regulating the Sharing Economy | Boston Bar Journal. *Boston Bar Journal | A Peer Reviewed Publication of the Boston Bar Association* [online]. [cit. 01.06.2018]. Dostupné z: <https://bostonbarjournal.com/2014/04/01/whats-old-becomes-new-regulating-the-sharing-economy/>

Big Data: The End of Privacy or a New Beginning? by Ira Rubinstein. SSRN. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2157659

Ranzini, G.; Etter, M.; Lutz, Ch.; Vermeulen, I. Privacy in the Sharing Economy. 2017 [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2960942.

Mayer-Schönberger, V.; Cukier, K. Big data: a revolution that will transform how we live, work and think. London: John Murray, 2013. ISBN 978-0544002692.

Maycotte, H.O. How big data is driving the sharing economy. Tech Page One [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.techpageone.co.uk/business-uk-en/big-data-driving-sharing-economy>

Koops, B.-J. Forgetting Footprints, Shunning Shadows. A Critical Analysis of the „Right To Be Forgotten” in Big Data Practice. SCRIPTed. 2011, vol. 8. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1986719.

Clarke, R. Profiling: A Hidden Challenge to the Regulation of Data Surveillance. 1993. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.rogerclarke.com/DV/PaperProfiling.html>.

Kuneva, M. Keynote Speech. Roundtable on Online Data Collection, Targeting and Profiling. Brusel dne 31. 3. 2009. Europa.eu [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-09-156_en.htm.

Institut der deutschen Wirtschaft. Competition in the Sharing Economy [online]. [cit. 14.06.2018]. Dostupné

z: https://www.iwkoeln.de/fileadmin/publikationen/2015/235445/Sharing_Economy_Policy_Paper.pdf

Cohen, Molly. Self-Regulation and Innovation in the Peer-to-Peer Sharing Economy. [online]. [01.06.2018]. Dostupné z: https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1039&context=uclrev_online

Grossman, Nick. Regulation, The Internet Way: A Data-First Model for Establishing Trust, Safety and Security. Ash Center for Democratic Governance and Innovation [online]. 2015 [cit. 11.05. 2018]. Dostupné z: <https://datasmart.ash.harvard.edu/news/article/white-paper-regulation-the-internet-way-660>

Koopman, Christopher; Mitchell, Matthew; Thierer, Adam. The Sharing Economy and Consumer Protection Regulation: The Case for Policy Change. The Journal of Business, Entrepreneurship & the Law [online]. 2015 [cit. 11.05.2018]. Dostupné z: <https://digitalcommons.pepperdine.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=http://scholar.google.cz/&httpsredir=1&article=1130&context=jbel>

Challenges: Airbnb lève un milliard de dollars, valorisation de 31 milliards de dollars [online]. Challenges.fr. [cit. 12.02.2018]. Dostupné z: https://www.challenges.fr/high-tech/airbnb-leve-un-milliard-de-dollars-valorisation-de-31-milliards-de-dollars_459436

Czech Republic - Airbnb is stagnating in Prague with the new regulation on the way. [online]. Copyright © 2015 CzechTourism [cit. 13.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.com/p/sc-airbnb-new-regulation/>

Cestovní ruch - časové řady: Návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích (NUTS III). Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2017 [cit. 13.02.2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr

AirDNA MarketMinder. *Airbnb Data & Analytics - AirDNA* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.airdna.co/market-data/app/cz/default/prague/overview>

Airbnb. The Airbnb Community in the Czech Republic [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://2sqy5r1jf93u30kwzc1smfqt-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2017/10/Czech-Republic-EIS-Sept-2017.pdf>

Cafaggi, Fabrizio. The Making of European Private Law: Andreas Follesdal and Simon Hix Regulation and Governance design. [online] 2007. [cit. 10.06.2018]. Dostupné z: <https://www.ihs.ac.at/publications/lib/ep13.pdf>; Morávek, J. Model práva – vztah práva a morálky. Praha: Linde. 2013. 978-80-7201-911-3

Vláda Spojeného královstva. Move to make UK global centre for sharing economy [online] 2014. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/move-to-make-uk-global-centre-for-sharing-economy>

Independent review of the sharing economy. Government response. [online] 2015. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/414111/bis-15-172-government-response-to-the-independent-review-of-the-sharing-economy.pdf

Munford, M. Estonia Embraces Uber and Taxify As First European Country To Legalize And Regulate Ride-Sharing. Forbes. 2016 [online]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/montymunford/2016/02/28/estonia-embraces-uber-and-taxify-as-first-european-country-to-legalize-and-regulate-ride-sharing/>

Sdílená ekonomika: Jak ji řeší Evropa? - Ekonomický deník. *Ekonomický deník - Informace pro informované* [online]. Copyright © 2018 Všechna práva vyhrazena [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://ekonomicky-denik.cz/sdilena-ekonomika-resi-evropa/>

Pindell, Ngai. Home Sweet Home? The Efficacy of Rental Restrictions to Promote Neighborhood Stability. St. Louis University Public Law Review [online]. 2009 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://law.slu.edu/sites/default/files/Journals/plr29-1_pindell_article.pdf

Pindell, Ngai. Home Sweet Home? The Efficacy of Rental Restrictions to Promote Neighborhood Stability. St. Louis University Public Law Review [online]. 2009 [cit.

13.06.2018]. Dostupné z: http://law.slu.edu/sites/default/files/Journals/plr29-1_pindell_article.pdf

Tor Browser. *Tor Project | Privacy Online* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.torproject.org/projects/torbrowser.html.en>

Interdiction d'Airbnb à Berlin : la ville admet une exception. *Actualité Immobilière : Patrimoine, Marché et Tendances* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://immobilier.lefigaro.fr/article/interdiction-d-airbnb-a-berlin-la-ville-admet-une-exception_89ca8164-5e3e-11e6-8cb9-cb8df8dae1f2/

Airbnb : Berlin allège son interdiction. *Les Echos.fr - Actualité économique, financière* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: https://www.lesechos.fr/09/08/2016/lesechos.fr/0211193395643_airbnb---berlin-allege-son-interdiction.htm

What's the deal with Airbnb New York regulations? | Mashvisor. *Traditional and Airbnb Investment Property | Mashvisor* [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.mashvisor.com/blog/airbnb-new-york-regulations/>

Európska komisia. The Single Market Strategy [online]. [cit. 04.06.2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/growth/single-market/strategy_en

Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výbotu a Výboru regiónov - tzv. Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo. Dostupná z: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16881>

Európsky parlament. Správa o online platformách a jednotnom digitálnom trhu [online]. [cit. 04.06.2018]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2017-0204+0+DOC+XML+V0//SK>

Goudin, P. The cost of non-Europe in the sharing economy. Európsky Parlament [online]. [cit. 04.06.2018]. Dostupné z:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EPRS_STU\(2016\)55877_7_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EPRS_STU(2016)55877_7_EN.pdf)

Európsky Parlament. Tourism and the sharing economy. Briefing. [online]. [cit. 04.06.2018] Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595897/EPRS_BRI\(2017\)595897_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595897/EPRS_BRI(2017)595897_EN.pdf)

Riigikogu passes Uber law to regulate rideshare services. news.err.ee [online] 2017. [cit. 16.04.2018]. Dostupné z: <https://news.err.ee/602458/riigikogu-passes-uber-law-to-regulate-rideshare-services>

Ustanovenie § 58 odst. 2 bod 2 zákona č. RT I, 23. 03. 2015, 2, o verejnej doprave, v znení neskorších predpisov. In: e-law [online]. [cit. 15.04.2018]. Dostupné z: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/520092017001/consolide>

Debating the Sharing Economy. *Great Transition Initiative* [online]. Copyright © 2018 Tellus Institute [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://www.greattransition.org/publication/debating-the-sharing-economy>.

Airbnb va collecter la taxe de séjour pour le compte des mairies françaises. *Le Figaro - Actualité en direct et informations en continu* [online]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/secteur/high-tech/2015/08/24/32001-20150824ARTFIG00330-airbnb-va-collecter-la-taxe-de-sejour-pour-le-compte-des-mairies-francaises.php>

Boston College International and Comparative Law Review. Up in the Air: Harmonizing the Sharing Economy Through Airbnb Regulations. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.fr/&httpsredir=1&article=1757&context=iclr>

World Economic Forum. Collaboration in Cities: From Sharing to ‘Sharing Economy’. White Paper. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: http://www3.weforum.org/docs/White_Paper_Collaboration_in_Cities_report_2017.pdf

Radim Polčák: Uber a podobní by sa mali regulovať sami | Ekonomika | TREND.sk. *TREND.sk - expert na ekonomiku a financie*[online]. Copyright © 2017 News and Media Holding [cit. 14.06.2018]. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/radim-polcak-uber-a-podobni-by-sa-mali-regulovat-sami.html>

Právnická fakulta - Pozvánka na mezinárodnú konferenciu "Sdílená ekonomika a delikty" - 7. června 2018. *Právnická fakulta - Vítejte*[online]. Copyright © 2012 [cit. 14.06.2018]. Dostupné z: <https://www.prf.cuni.cz/pozvanka-na-mezinarodni-konferenci-sdilena-ekonomika-a-delikty-7-cervna-2018-1404058271.html>

Klingbeil, Marianne. Smart Regulation. OECD. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/regreform/policyconference/46528683.pdf>

Coglianese, Cary; Nash, Jennifer; Olmstead, Todd. Performance-Based Regulation: Prospects and Limitations in Health, Safety and Environmental Protection. Harvard University. [online]. [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <https://sites.hks.harvard.edu/m-rcbg/Events/Papers/RPPREPORT3.pdf>

3. Zoznam použitých právnych predpisov

Zákon č. 89/2012, občiansky zákonník.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z pridanej hodnoty.

Zákonom č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televíznych poplatkoch.

Zákon č. 634/2004 Sb., o správnych poplatkoch.

Zákon č. 586/1992 Sb. o daniach z príjmov.

Zákon č. 112/2016 Sb., o evidencii tržieb.

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový poriadok.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobyte cudzincov na území Českej republiky.

Zákon 455/1991 Sb., o živnostenskom podnikaní.

Nariadenie vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplniach jednotlivých živností.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zmluva o fungovaní EÚ.

Vyhláška č. 84/2016 Sb., ktorou sa mení vyhláška č. 294/2015 Sb., ktorou sa vykonávajú pravidlá prevádzky na pozemných komunikáciách, a spolu s tým prijatie nariadenia hl. m. Prahy č. 16/2016 Sb..

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES zo dňa 08.06.2000 o niektorých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti, hlavne elektronického obchodu, na vnútornom trhu.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2015/1535 zo dňa 09.09.2015 o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a predpisov pre služby informačnej spoločnosti.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES zo dňa 08.06.2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES zo dňa 12.12.2006 o službách na vnútornom trhu.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 2016/679 zo dňa 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES zo dňa 08.06.2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode.

Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES zo dňa 12.12.2006 o službách na vnútornom trhu.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES zo dňa 11.05.2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25.10.2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES

4. Zoznam použitej judikatúry

Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22 Cdo 679/2007.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 6 Ads 48/2009.

Rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR, sp. zn. 5 Afs 72/2012.

Abstrakt

Názov rigorózneho práca: **Právna (ne)regulácia spoločnosti Airbnb**

Rigorózna práca sa zaoberá právnou (ne)reguláciou služieb spoločnosti Airbnb s prizmou občianskeho práva. Avšak nevenovala som sa teda výhradne inštitútom občianskeho práva, ale aj finančného, európskeho, správneho, medzinárodného práva verejného a súkromného, či teórie práva.

Túto prácu je možné rozdeliť do troch hlavných častí:

V prvej kapitole tejto práce som sa venovala pojmu zdieľaná ekonomika (charakteristika, definícia, súvisiace pojmy, história).

V druhej kapitole som vymedzila subjektov zdieľanej ekonomiky, a to: sprostredkovateľa, poskytovateľa a užívateľa služieb.

V tretej kapitole s názvom "Právna regulácia" som sa zaoberala dopadmi skutočnosti, že inovácie a moderné technológie sú rýchlejšie a predbiehajú právnou reguláciu. Najprv bolo stručne pojednané o právnej regulácii obecné a teoreticky a následne som sa venovala jednotlivým regulačným prístupom vo vzťahu k Airbnb v celosvetovom merítku a v ďalšej časti výhradne v európskom.

V záverečnej časti boli predstavené vybrané návrhy de lege ferenda k regulácii Airbnb v ČR a (zámerne a predovšetkým) v EÚ, ktoré odkazovali na poznatky získané v predchádzajúcich kapitolách a na ktoré kladiem v tejto práci veľký dôraz.

Predstavená rigorózna práca má tieto tri hlavné ciele:

1. Rozobrať základné súvislosti nasledujúcich vybraných tém: identifikácia jednotlivých základných subjektov zdieľanej ekonomiky, ich právne postavenie (práva, povinnosti) a právna kvalifikácia služieb Airbnb (jeho fungovanie a činnosť) predovšetkým z právneho kontextu v zdieľanej ekonomike.

2. Upozorniť na málo rozvinutú (a teda fakticky nijak nevykonávanú) reguláciu v oblasti zdieľanej ekonomiky (a teda aj Airbnb) a identifikovať základné problémové oblasti.

3. Ponúknuť vlastné odôvodnené úvahy nad možnosťou podľa mňa najvhodnejších zmien právnej úpravy do budúcnosti.

Kľúčové slová:

Airbnb, zdieľaná ekonomika, občianske právo, právna regulácia

Abstract

Thesis title: **Legal (non)regulation of the company Airbnb**

This rigorosum thesis concentrates on the legal (non)regulation of the company Airbnb in the prism of the civil law.

The thesis can be divided into four main parts: The first part is an analysis of the essential elements of a sharing economy (characteristics, definition, key concepts and history). The specification of the subjects of the sharing economy is presented in the second part of the thesis as: Airbnb as an intermediary, host as a service provider and guest as a service user. The conclusion indicates that the current legislation regulating Airbnb is not suitably applicable in practice and contains much ambiguity. The third chapter titled « Legal regulation » describes the fact that technical innovations entirely overtake and reshape the legal regulation today. The first part briefly mentions the legal regulation in theory and then recapitulates different approaches to the regulation in the world demonstrated, with the approach of the EU institutions to the sharing economy. In the last and very important part for me, *de lege ferenda* for Czech Republic and for EU considerations are presented.

The main aims of this rigorous thesis are three:

1. To find a comprehensive analysis of principles of the sharing economy and understand its context. Especially: identification of the subjects of the sharing economy, their legal status (their rights and obligations) and legal qualification of the services provided by Airbnb (functioning and activities of Airbnb) in the legal context of the sharing economy.
2. To point out a barely developed legal regulation of the sharing economy and problems associated with it.

3. To offer my own reflections de lege ferenda of the most appropriate legal regulation in the future.

This thesis deals with the institutions of the civil law, financial law, European law, administration law, international public and private law and with the theory of law too.

Key words:

Airbnb, sharing economy, civil law, regulation